

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

**ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ**

**ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**

Ελένη Α. Μπάστα

Διπλωματική Εργασία

Που υποβλήθηκε στο Τμήμα Στατιστικής και Ασφαλιστικής
Επιστήμης του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των
απαιτήσεων για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού
Διπλώματος Ειδίκευσης στην Εφαρμοσμένη Στατιστική.

Πειραιάς

Οκτώβριος 2007

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ελένη Α. Μπάστα

Διπλωματική Εργασία

Που υποβλήθηκε στο Τμήμα Στατιστικής και Ασφαλιστικής
Επιστήμης του Πανεπιστημίου Πειραιώς ως μέρος των
απαιτήσεων για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού
Διπλώματος Ειδίκευσης στην Εφαρμοσμένη Στατιστική.

Πειραιάς

Οκτώβριος 2007

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία εγκρίθηκε ομόφωνα από την Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή που ορίστηκε από τη ΓΣΕΣ του Τμήματος Στατιστικής και Ασφαλιστικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς στην υπ' αριθμό ..... συνεδρίαση του σύμφωνα με τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας του Προγράμματος Μεταπτυχιακό Σπουδών στην Εφαρμοσμένη Στατιστική

Τα μέλη της Επιτροπής ήταν:

- Τσίμπος Κλέων
- Γεωργούλας Ευστράτιος
- Παπαδοπούλου Δέσποινα

Η έγκριση της Διπλωματικής Εργασίας από το Τμήμα Στατιστικής και Ασφαλιστικής Επιστήμης του Πανεπιστημίου Πειραιώς δεν υποδηλώνει αποδοχή των γνωμών του συγγραφέα.

UNIVERSITY OF PIREAUS

**DEPARTMENT
OF STATISTICS AND INSURANCE
SCIENCE**

**POSTGRADUATE PROGRAM IN APPLIED
STATISTICS**

**FORCED MIGRATION IN GREECE:
STATISTICAL AND SOCIOLOGICAL
ASPECT**

By

Eleni A. Basta

MSc Dissertation

Submitted to the Department of Statistics and Insurance
Science of the University of Piraeus in partial fulfillment of
requirements for the degree of Master of Science in Applied
Statistics.

Piraeus, Greece

October 2007

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Στους Ανθρώπους χωρίς πατρίδα...

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή μου κύριο Κλέων Τσίμπο για την πολύτιμη βοήθεια και υπομονή που έδειξε καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής της παρούσας εργασίας. Εκφράζω τις ευχαριστίες μου στην κυρία Δέσποινα Παπαδοπούλου από το Πάντειο Πανεπιστήμιο για τη συμμετοχή της στην Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή. Επιπροσθέτως, είναι μεγάλη τιμή για μένα η συμμετοχή του κυρίου Στράτου Γεωργούλα στην Τριμελή Επιτροπή, ο οποίος ταξίδεψε από τη Μυτιλήνη και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου για να παρευρεθεί σε έναν από τους σημαντικότερους σταθμούς της σταδιοδρομίας μου.

Επιπλέον, να ευχαριστήσω μέσα από την καρδιά μου τον αρραβωνιαστικό μου Κων/νο Παπαγεωργίου καθώς επίσης και την συμφοιτήτριά μου Φραντζέσκα Παπά για την ηθική υποστήριξη και συμπαράστασή τους όλο αυτό το διάστημα.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ το οφείλω στην οικογένειά μου για τις θυσίες, την υπομονή και κατανόηση που έδειξε ώστε να ολοκληρώσω τη φοίτησή μου στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Πειραιά.

Μπάστα Ελένη

Πειραιάς,
Οκτώβριος 2007

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Περίληψη

Η μετανάστευση, είτε υπό τη μορφή της βίαιης, προσφυγικής, μετανάστευσης είτε υπό τη μορφή της «οικονομικής» ήταν πάντοτε, και είναι ιδιαίτερα σήμερα, ένα περίπλοκο κοινωνικό φαινόμενο. Η λέξη «πρόσφυγας» χρησιμοποιείται συχνά από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τους πολιτικούς και το ευρύ κοινό για να περιγράψει όλους εκείνους που αναγκαστήκαν να εγκαταλείψουν το συνήθη τόπο διαμονής τους. Κανονικά, όταν η λέξη χρησιμοποιείται τόσο γενικά, δεν καταβάλλονται ιδιαίτερες προσπάθειες για τη διάκριση μεταξύ αυτών που υποχρεωθήκαν να εγκαταλείψουν τη χώρα τους και εκείνων που εκτοπιστήκαν από τη χώρα τους. Ούτε δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στους λόγους που οδήγησαν στη φυγή.

Στην παρούσα εργασία γίνεται παρουσίαση του γενικού πλαισίου αρχικά της μετανάστευσης και έπειτα επικεντρώνεται το ενδιαφέρον στην Εξαναγκαστική Μετανάστευση, η οποία περιλαμβάνει δυο κατηγορίες ατόμων: Αιτούντες Άσυλο και Πρόσφυγες. Επιπλέον αναλύεται η δεδομένη κατάσταση των ατόμων αυτών, το νομικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονται, οι πολιτικές που χρησιμοποιούν τόσο στην Ευρώπη όσο και στην Ελλάδα.

Στην συνέχεια επιχειρείται μια στατιστική προσέγγιση του προβλήματος των προσφύγων μέσω επεξεργασμένων δεδομένων για τους κυριότερους παράγοντες της προσαρμογής των προσφύγων στη χώρα τελικής εγκατάστασης. Η μεθοδολογία που ακολουθείται είναι η παλινδρόμηση, η οποία εκτελέστηκε με *stepwise*, δηλαδή δείκτες που εισάγονται με καθοδική σειρά σημαντικότητας, ελέγχοντας για επιδράσεις όλων των άλλων. Επιπλέον, επιλέχθηκε η μέθοδος ελαχιστοποίησης της διακύμανσης των καταλοίπων.

Τέλος, σημαντικό κομμάτι της εργασίας ήταν η στατιστική επεξεργασία των αριθμητικών στοιχείων της Απογραφής 2001 και άλλων μετέπειτα ετών, στα πλαίσια της οποίας γίνεται απεικόνιση μέσω γραφημάτων και πινάκων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Abstract

Migration, even in a violent or economical aspect, was a very complicated social phenomenon in the past and also in the present time. The word “refugee” is mainly used by media, politics and public to describe people who have been forced to abandon their country and home. The word is confused, as there is no discrimination between those people who were forced by living conditions to abandon their home country with those people, who were expelled by force from their countries.

In the present study, there is a presentation of the general framework but mainly focusing in forced migration, which consists of two main citizen categories: asylum seekers and refugees. In addition there is an analysis of target groups, current status, legal framework, and general European and Greek policies for Migration.

A statistical approach is committed, relating to refugees’ issues, based on main adaptation factors for their resettlement. The methodology which is used is regression analysis and was run stepwise (predictors entered in descending order of power, controlling for effects of all others). The method of minimizing residual variance was chosen.

Finally, an important part of this study is the statistical process of the Census of 2001 figures. Furthermore graphs and tables are used in order to picture the results.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Περιεχόμενα

<i>Ευχαριστίες</i>	<i>ix</i>
<i>Περίληψη</i>	<i>xi</i>
<i>Abstract</i>	<i>xiii</i>
<i>Περιεχόμενα</i>	<i>xv</i>
<i>Κατάλογος Πινάκων</i>	<i>xvii</i>
<i>Κατάλογος Γραφημάτων</i>	<i>xix</i>
<i>Κατάλογος Χαρτών & Σχημάτων</i>	<i>xxi</i>
<i>Κατάλογος Διαγραμμάτων</i>	<i>xxiii</i>
<i>Κατάλογος Συντομογραφιών</i>	<i>xxv</i>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	25
ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	25
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	25
1.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΟΙ	25
1.3 ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ	28
1.3.1 ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ	30
1.4 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ ΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑ	32
1.5 ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΗΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	52
ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ	52
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	52
2.2 ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ	56
2.3 Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ : Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΜΙΑΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	59
2.4 Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΗΣ ΣΕΒΙΛΛΗΣ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	83
ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ	83
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	83
3.2 ΟΡΙΣΜΟΙ	83
3.3 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ	85

3.4 ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	86
3.5 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ.....	87
3.5.1 Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (UNRRA).....	88
3.5.2 Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ(IRO)	89
3.5.3 Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΤΗΣ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ.(UNHCR).....	91
3.5.4 Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΟΗΕ ΤΟΥ 1951 ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	97
ΜΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ.....	97
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	97
4.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	97
4.3 ΠΡΟΒΛΕΠΟΥΣΕΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ (PREDICTOR VARIABLES).....	98
4.4 ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	101
4.5 ΠΑΡΑΓΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ.....	101
4.6 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	104
4.7 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙΜΑΚΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ.....	106
4.8 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ.....	106
4.9 ΒΑΣΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ	107
4.10 ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ.....	110
4.11 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	120
4.11.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ	120
4.11.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΑΠΟ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ	121
4.12 ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ 4 ^{ΟΥ} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ.....	123
4.12.1 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α	123
4.12.2 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β	124
4.12.3 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ	124
4.12.4 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ	125
<i>Επίλογος .....</i>	<i>127</i>
<i>Παράτμημα 1.....</i>	<i>131</i>
<i>Παράρτημα 2.....</i>	<i>137</i>
<i>Παράρτημα 3.....</i>	<i>153</i>
<i>Παράρτημα 4.....</i>	<i>157</i>
<i>Ελληνική Βιβλιογραφία.....</i>	<i>160</i>
<i>Ξένη Βιβλιογραφία.....</i>	<i>162</i>

Κατάλογος Πινάκων

1.1	Ομάδες Μεταναστών-Προσφύγων στην Ελλάδα.....	39
1.2	Κατανομή Μεταναστών κατά Περιοχή και Φύλο	40
1.3	Ποσοστά Μεταναστών και Προσφύγων στην Ελληνική Περιφέρεια...	41
1.4	Κατανομή των Προσφύγων κατά Φύλο και Εθνικότητα.....	42
1.5	Δημογραφικές Τάσεις των Προσφύγων στην Αθήνα.....	45
1.6	Πληθυσμός Προσφύγων-Κυρίες Χώρες Προέλευσης.....	46
1.7	Αιτούντες Άσυλο στην Ελλάδα- Κύριες Χώρες Προέλευσης.....	46
1.8	Φύλο Προσφύγων και Αιτούντων Άσυλο για το Έτος 2003.....	50
1.9	Περιοχές Εγκατάστασης Προσφύγων και Αιτούντων Άσυλο στην Ελλάδα.....	51
2.1	Αιτήσεις Ασύλου στην Ευρώπη για την περίοδο 1990-1999	65
2.2	Εισροές Αιτούντων Άσυλο στην Ευρώπη 1990-2000.....	67
2.3	Αιτήσεις, Ασύλου, Χορηγήσεις και Βασικές Εθνικότητες στην Ευρώπη 1990 -2000.....	68
2.4	Ντόπιος και Ξένος Πληθυσμός των Ευρωπαϊκών Χωρών για τα Έτη 1990-2004	69
2.5	Σύνθεση των Αλλοδαπών κατοίκων σε Επιλεγμένα Ευρωπαϊκά Κράτη-Μέλη	71
2.6	Αιτήσεις Ασύλου που Υποβλήθηκαν στην Ε.Ε των 25 κατά τα Έτη 1995-1999	73
2.7	Αιτήσεις Ασύλου που Υποβλήθηκαν στην Ευρώπη (%), 1995-1999 .	74
2.8	Αιτήσεις Ασύλου στην Ευρώπη των 15 1980-2001	75
2.9α	Οι 30 Πρώτες Χώρες Προέλευσης των Αιτούντων άσυλο στην Δυτική Ευρώπη.....	77
2.9β	Οι 30 Πρώτες Χώρες Προέλευσης των Αιτούντων Άσυλο στην Δυτική Ευρώπη).....	78
2.10	Σύγκριση Συνολικού Πληθυσμού και Αριθμού Αλλοδαπών.....	80
2.11	Χώρες Προτίμησης Μεταναστών Κεντρικής Ευρώπης	81
4.1	Λίστα ανεξάρτητων μεταβλητών.....	99
4.2	Επιλεγμένες Αλληλεπιδράσεις για εισαγωγή στην ανάλυση παλινδρόμησης	100

4.3	Αποτελέσματα Ανάλυσης Παραγόντων (Rotated).....	103
4.4	Αποτελέσματα stepwiseπολλαπλής Παλινδρόμησης: Υποκειμενική Προσαρμογή.....	108
4.5	Αποτελέσματα stepwiseπολλαπλής Παλινδρόμησης: Κοινωνικό-Πολιτισμική Προσαρμογή	109
4.6	Αποτελέσματα stepwiseπολλαπλής Παλινδρόμησης: Οικονομική Προσαρμογή	110

Κατάλογος Γραφημάτων

1.1	Αριθμός Αλλοδαπών στην Ελλάδα 1951-2001.....	38
1.2	Ποσοστιαία Κατανομή Αλλοδαπών κατά Περιφέρεια	42
1.3	Κατανομή των Γυναικών Προσφύγων κατά Εθνικότητα.....	43
1.4	Κατανομή των Ανδρών Προσφύγων κατά Εθνικότητα.....	43
1.5	Σύγκριση Ποσοστών Ανδρών και Γυναικών Προσφύγων κατά Εθνικότητα.....	44
1.6	Συνολικός Αριθμός Αιτούντων Άσυλο στην Ελλάδα (1994-2003.....	47
1.7	Πληθυσμός Προσφύγων στην Ελλάδα-Κυριες Χώρες Προέλευσης....	48
1.8	Πληθυσμός Προσφύγων και Αιτούντων Άσυλο	49
1.9	Φύλο ανά Ηλικιακή Ομάδα Προσφύγων & Αιτούντων Άσυλο 2003	50
1.10	Περιοχές Εγκατάστασης Προσφύγων και Αιτούντων Άσυλο στην Ελλάδα για το Έτος 2003.....	51
2.1	Αιτήσεις Ασύλου στην Ευρώπη για την περίοδο 1990-1999.....	65
2.2	Εισροές Αιτούντων Άσυλο στην Ευρώπη 1990-2000.....	67
2.3	Κατανομή Κατοίκων Ανάλογα με την Ηλικία, Ε.Ε 25, 2002.....	72
2.4	Αιτήσεις Ασύλου που Υποβλήθηκαν στην Ε.Ε των 25 κατά τα Έτη 1995-1999	74
2.5	Οι Κυριότερες χώρες Καταγωγής Αιτούντων Άσυλο.....	79

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Κατάλογος Χαρτών & Σχημάτων

	Κράτη που επικύρωσαν την Σύμβαση του ΟΗΕ του 1951 και το	
3.1	Πρωτόκολλο του 1967 για το καθεστώς των	
	Προσφύγων.....	95
4.1	Επεξήγηση συντομεύσεων στους Πίνακες 4.4, 4.5 & 4.6.....	107

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Κατάλογος Διαγραμμάτων

2.1 Αιτήσεις Ασύλου στη Κεντρική και Δυτική Ευρώπη.....	66
---	----

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Κατάλογος Συντομογραφιών

ΑΜΣ: Ανοιχτή Μεθοδος συντονισμού

Ε.Ε: Ευρωπαϊκή Ένωση

Η.Ε: Ηνωμένα Έθνη

ΚΓ: Κατευθυντήριες Γραμμές

ΚΝΠ: Κοινό Νομοθετικό Πλαίσιο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΕΞΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στον παρόν κεφάλαιο παρατίθενται βασικές έννοιες και όροι για την μετανάστευση και ιδιαίτερα για την εξαναγκαστική μετανάστευση. Οι όροι αυτοί βασίζονται σε νομοθετικά κείμενα του Ελληνικού Συντάγματος και Συνθήκες που υπογράφηκαν από το Ελληνικό Κράτος. Ένα ζήτημα το οποίο είναι στενά συνδεδεμένο με το ζήτημα των Προσφύγων, είναι αυτό της Ανιθαγένειας. Παρακάτω θα γίνει ανάλυση του ζητήματος αυτού καθώς και της σύνδεσης του με τους Πρόσφυγες, βασισμένη σε νομικά κείμενα και στη Σύμβαση του 1954 για το καθεστώς των Ανιθαγενών. Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί απεικονιστικά η κατανομή των προσφύγων στην Ελλάδα και θα αναλυθούν βασικά κοινωνικά τους χαρακτηριστικά

1.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΟΡΟΙ

Μετανάστης:

Πρόσωπο, το οποίο μετακινείται σε δεδομένο χρόνο από ένα συγκεκριμένο μέρος της γης σε άλλο, κατά κανόνα, όχι κάτω από ιδανικές συνθήκες. Βασικές κατηγορίες μεταναστών είναι οι οικονομικοί μετανάστες και οι εργαζόμενοι μετανάστες. Ο νόμος 2910/2001 δεν περιλαμβάνει ορισμό του μετανάστη, γεγονός που είναι δυνατό να προκαλέσει ζητήματα ερμηνείας.

Εθνοτικοί Έλληνες:

Ανήκουν εν μέρει στην κατηγορία «μετανάστης» εφόσον είναι ελληνικής καταγωγής και ασπάζονται το Ορθόδοξο Χριστιανικό Δόγμα. Μια σημαντική ομάδα εθνοτικών Ελλήνων μεταναστών, οι Βορειοηπειρώτες, είναι Αλβανοί υπήκοοι, κυρίως από τη νότιο Αλβανία (βόρειο Ήπειρο), αλλά αυτοπροσδιορίζονται (και αναγνωρίζονται από το ελληνικό κράτος) ως Έλληνες από εθνοτική και πολιτισμική άποψη.

Αλλοδαπός:

Κατά τον ορισμό του άρ. 1 στοιχ. α' Ν. 2910/2001 για την εφαρμογή των διατάξεων του νόμου αυτού, αλλοδαπός είναι κάθε φυσικό πρόσωπο που δεν έχει την ελληνική ιθαγένεια ή που δεν έχει ιθαγένεια. Ενώ η ιθαγένεια αποτελεί τη βάση της διάκρισης

μεταξύ ημεδαπού και αλλοδαπού φυσικού προσώπου, η εθνικότητα, δηλαδή ο πραγματικός δεσμός μεταξύ ενός φυσικού προσώπου και ενός έθνους, αποτελεί τη βάση της διάκρισης μεταξύ ομογενούς και αλλογενούς. Έτσι ημεδαπός μπορεί να είναι και κάποιος αλλογενής. Ήδη από το 1991 η νομοθεσία επιφύλαξε ευνοϊκότερη μεταχείριση των ομογενών σε σχέση με τους λοιπούς αλλοδαπούς, διαχωρίζοντας τους αλλοδαπούς σε αλλογενείς και ομογενείς (άρ. 17 Ν. 1975/1991)6.

Υπήκοοι κρατών- μελών ΕΕ:

Περαιτέρω, μία δεύτερη κατηγορία αλλοδαπών αφορά στους υπηκόους κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά την έννοια του άρ. 17§1 της Συνθήκης. Οι διάφοροι νόμοι και προεδρικά διατάγματα που έχουν εκδοθεί σε εκτέλεση κοινοτικών οδηγιών έχουν δημιουργήσει ένα ευνοϊκό καθεστώς για πάρα πολλές κατηγορίες κοινοτικών υπηκόων, ιδίως ως προς την άσκηση επαγγελμάτων τα οποία επιφυλάσσονταν παλαιότερα μόνον σε Έλληνες πολίτες. Το νομικό καθεστώς των κοινοτικών υπηκόων στην Ελλάδα ρυθμίζεται με ειδικές διατάξεις τόσο του εθνικού όσο και του κοινοτικού δικαίου και τέλος, αυτοί έχουν εξαιρεθεί ρητά από τη ρυθμιστική ενέργεια του Ν. 2910/2001.

Αιτούντες άσυλο:

Υπήκοοι κρατών εκτός ΕΕ που εισέρχονται στην Ελλάδα νόμιμα ή παράνομα ζητώντας να αποκτήσουν την ιδιότητα του πρόσφυγα επειδή φοβούνται ότι θα διωχθούν στην χώρα προέλευσης τους εξαιτίας της φυλετικής τους ταυτότητας ή πολιτικών και θρησκευτικών πεποιθήσεων.

Πρόσφυγας:

Ο αλλοδαπός, ο οποίος δηλώνει προφορικά ή εγγράφως ενώπιον οποιασδήποτε ελληνικής αρχής, στα σημεία εισόδου στη ελληνική επικράτεια ή εντός αυτής, ότι ζητεί άσυλο στη χώρα ή ο αλλοδαπός, ο οποίος με οποιονδήποτε τρόπο ζητεί να μην απελαθεί σε κάποια χώρα εξ αιτίας φόβου δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων, θεωρείται ως αιτών άσυλο σύμφωνα με τη σύμβαση της Γενεύης του 1951 και, μέχρι την οριστική κρίση του αιτήματος του, δεν επιτρέπεται η καθ' οιονδήποτε τρόπο απομάκρυνση του από τη χώρα (άρ. 1 του Π... 61/1999). Επίσης, ως αιτών άσυλο θεωρείται και ο αλλοδαπός, ο οποίος εισέρχεται σε ελληνικό έδαφος κατ' εφαρμογή της Σύμβασης του Δουβλίνου της 15.06.1990 που επικυρώθηκε με το Ν.1996/1991.

Ο Ν. 2910/2001 δεν εφαρμόζεται ως προς τους πρόσφυγες και μάλιστα, όχι μόνο ως προς τους αναγνωρισμένους, αλλά ούτε ως προς εκείνους που έχουν απλώς υποβάλει αίτηση για την αναγνώρισή τους ως προσφύγων (άρ. 2§1, στοιχ. γ' Ν. 2910/2001).

Αλλοδαποί-Υπήκοοι χωρών με τις οποίες η Ελλάδα έχει συνάψει ειδικές διμερείς Συμβάσεις:

Πρόκειται για πρόσωπα, των οποίων το καθεστώς ρυθμίζεται από συμβάσεις που αποβλέπουν στην ειδική μεταχείριση τους επί διαφόρων θεμάτων.

«Επί μακρόν διαμένων» στην επικράτεια κράτους-μέλους ΕΕ 10:

Ως «επί μακρόν διαμένων» θεωρείται όποιος έχει συμπληρώσει συγκεκριμένη διάρκεια διαμονής στην επικράτεια ενός κράτους-μέλους κατά τρόπο νόμιμο και αδιάλειπτο, ώστε να διαφαίνεται ή να εικάζεται η βούλησή του να εγκατασταθεί ή να παραμείνει στη χώρα για μεγάλο χρονικό διάστημα.

Παλινοστούντες:

Υπήκοοι χωρών εκτός ΕΕ οι οποίοι κατάγονται από την Ελλάδα ή περιοχές εκτός των συνόρων του ελληνικού κράτους που είχαν άλλοτε δεχθεί την επίδραση του ελληνικού πολιτισμού. Η πλειοψηφία των ατόμων που ανήκουν σε αυτή την κατηγορία αισθάνονται ότι έχουν «επιστρέψει» στην «πατρική γη» και είναι Πόντιοι ή Ρωσσοπόντιοι, δηλαδή μετανάστες από την περιοχή του Πόντου στη νότια ακτή της Μαύρης Θάλασσας μέχρι τις πρώην Σοβιετικές δημοκρατίες. Οι πόντιοι αποκτούν την ελληνική υπηκοότητα φθάνοντας στην Ελλάδα.

Επαναπατρισθέντες:

Έλληνες μετανάστες οι οποίοι επιστρέφουν οικιοθελώς στην Ελλάδα μετά από μια περίοδο μόνιμης εγκατάστασης στο εξωτερικό. Τα μέλη αυτής της κατηγορίας μπορεί να είναι Έλληνες πολίτες ή να έχουν αποκτήσει τη υπηκοότητα της χώρας που τους φιλοξένησε. Τα παιδιά των Ελλήνων μεταναστών ανήκουν στην κατηγορία αυτή

Ανιθαγενής:

Ανιθαγενής είναι το πρόσωπο που στερείται ιθαγένειας, δηλαδή το πρόσωπο που δεν θεωρείται πολίτης οποιασδήποτε πολιτείας σύμφωνα με το δίκαιό της.

1.3 ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ.

Ο καθένας έχει το δικαίωμα σε μία ιθαγένεια. Κανένας δεν θα πρέπει να στερείται αυθαίρετα την ιθαγένεια του, ούτε να στερείται του δικαιώματος αλλαγής της. Αυτή είναι η διάταξη του άρθρου 15 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Το δικαίωμα σε μία ιθαγένεια και η ανάγκη της διασφάλισης της πραγματικής άσκησης του, δηλαδή μιας ιθαγένειας που αποτελεί τη βάση για την ενάσκηση άλλων δικαιωμάτων, έχει αναπτυχθεί κατά την διάρκεια αυτού του αιώνα. Η διαπίστωση αυτή απορρέει από τη Σύμβαση της Χάγης του 1930 σχετικά με Ορισμένα Ζητήματα για τη Σύγκρουση Νόμων περί Ιθαγένειας που υιοθετήθηκε υπό την αιγίδα της Κοινωνίας των Εθνών μετά τον 1^ο Παγκόσμιο Πόλεμο και από τη Σύμβαση του 1961 για την Εξάλειψη ή Μείωση της Ιθαγένειας που υιοθετήθηκε υπό την αιγίδα των Η.Ε μετά από τον 2^ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Οι αρχές που αποτυπώνονται σε αυτές τις συμβάσεις ήσαν αντικείμενο ενδεδειγμένης επεξεργασίας και ενισχύονται από άλλες συμβάσεις ορόσημα, τη νομολογία των δικαστηρίων και την κρατική πρακτική. Το δικαίωμα στην ιθαγένεια είναι θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα, καταλυτικός παράγοντας για την επίλυση κάθε ζητήματος ή ερώτησης που αναφέρεται στην ιθαγένεια (UNHCR,1999)

Ο καθένας έχει δικαίωμα σε μία ιθαγένεια: πώς πραγματώνεται και εκφράζεται αυτό το δικαίωμα ; Το διεθνές δίκαιο ορίζει τα Κράτη ασκώντας εθνική κυριαρχία καθορίζουν με την εσωτερική νομοθεσία τους ποιοι είναι οι πολίτες τους. Όμως ο καθορισμός αυτός πρέπει να εναρμονίζεται με τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου και ειδικότερα με τις αρχές που διέπουν την απόκτηση, απώλεια ή άρνηση της ιθαγένειας. Η κωδικοποίηση αυτών των αρχών σε διεθνή κείμενα όπως η Οικουμενική Διακήρυξη, αποτελεί σημαντική εξέλιξη του διεθνούς δικαίου.

Παρόλες τις σημαντικές εξελίξεις του διεθνούς δικαίου και της πρακτικής που εφαρμόζεται στην ιθαγένεια, η διεθνής κοινότητα αντιμετωπίζει πολλές περιπτώσεις ιθαγένειας και αδυναμίας καθορισμού της. Το πρόβλημα έχει δημιουργηθεί σε σχέση με την διαδοχή Κρατών και την υιοθέτηση νομοθεσίας περί ιθαγένειας από τα νέα Κράτη. Απαντάται όμως και σε περιοχές όπου δεν έχει τροποποιηθεί η νομοθεσία και δεν έχουν

υπάρξει αλλαγές στα όρια της επικράτειάς τους. Πλήττονται κυρίως όσοι διαμένουν μακροπρόθεσμα σε ένα Κράτος, οι εθνικές μειονότητες, και ένας σημαντικός αριθμός γυναικών και παιδιών που αδυνατούν να δημιουργήσουν δικούς τους δεσμούς και ακολουθούν αυτούς του συζύγου ή του πατέρα.

Οι συγκρούσεις εθνοτικών ομάδων, οι πολυπληθείς ξαφνικές περιπτώσεις διαδοχής Κρατών και η αυξημένη μετακίνηση των ανθρώπινων πληθυσμών καθιστούν επίκαιρο και φλέγον το ζήτημα της ιθαγένειας. Η διεθνής κοινότητα στρέφεται κατά συνέπεια στα διεθνή αυτά κείμενα, που αντανακλούν τις εξελίξεις του διεθνούς δικαίου και συμβάλλουν αποτελεσματικά στην επίλυση των προβλημάτων που έχουν προκύψει. Οι Συμβάσεις του 1954 για το Καθεστώς των Ιθαγενών και του 1961 για την Εξάλειψη ή τη Μείωση της Ιθαγένειας υιοθετήθηκαν υπό την αιγίδα των Η.Ε., και αποτελούν σημεία αναφοράς της διεθνούς συναίνεσης για τις αρχές που διέπουν ιθαγένεια.

Η ιθαγένεια και η ικανότητα ενάσκησης των δικαιωμάτων που απορρέουν από αυτήν, ενεργούν ως σταθεροποιητικοί παράγοντες και συμβάλλουν στην πρόληψη αθέλητων μετακινήσεων του πληθυσμού μεταξύ Κρατών. Έτσι η Σύμβαση του 1954 για το Καθεστώς των Ανιθαγενών και η Σύμβαση του 1961 για την Εξάλειψη της Ανιθαγένειας έχουν αποκτήσει νέα διάσταση και πολιτική σημασία. « Ορφανές» συμβάσεις που μέχρι πρόσφατα δεν είχαν στηριχθεί δραστήρια λόγω της έλλειψης οργάνου επίβλεψης ή άλλου μηχανισμού που θα τις προήγαγε, οι Συμβάσεις του 1954 και του 1961 είναι τώρα εργαλεία με τα οποία η διεθνής κοινότητα μπορεί να επιδιώξει την επίλυση των νέων και ιδιαίτερα σημαντικών προβλημάτων της ιθαγένειας.

Η Ύπατη Αρμοστεία απαντά σε ερωτήματα ιδιωτών και Κυβερνήσεων που αναζητούν βοήθεια και συμβουλές σε θέματα ιθαγένειας, στα οποία συγκαταλέγονται η σχεδίαση και η εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας. Ένα σημαντικό βήμα στις προσπάθειες μείωσης της ανιθαγένειας και της αδυναμίας καθορισμού της, είναι η προσχώρηση σε διεθνή κείμενα που διασφαλίζουν τουλάχιστον την μη αυθαίρετη στέρηση της ιθαγένειας, την χορήγηση ιθαγένειας υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που ο ενδιαφερόμενος κινδυνεύει να παραμείνει ανιθαγενής και επαρκή προστασία σε όσους παρόλα αυτά παραμένουν ανιθαγενείς ή κινδυνεύουν από την ανιθαγένεια.

Η προσχώρηση στην Σύμβαση του 1954 για το Καθεστώς των Ανιθαγενών είναι ιδιαίτερα σημαντική επειδή η Σύμβαση αναγνωρίζει στους ανιθαγενείς πολλά δικαιώματα, αναγκαία για μια σταθερή ζωή. Η προσχώρηση στη Σύμβαση του 1961 εξυπηρετεί την

επίλυση πολλών περιπτώσεων που καταλήγουν στην ανιθαγένεια. Η Σύμβαση του 1961 που αποτυπώνει αρχές, γενικά παραδεκτές από το διεθνές δίκαιο αποτελεί χρήσιμο σημείο αναφοράς για την νομοθεσία περί ιθαγένειας και συμβάλει στην επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν από τη σύγκρουση νόμων, υποδεικνύοντας τη λύση που προτείνει η διεθνής κοινότητα για την μείωση και την εξάλειψη της ανιθαγένειας. Η αύξηση του αριθμού των προσχωρήσεων και κυρώσεων αυτών των κειμένων θα ενεργούσε ως παράδειγμα προς μίμηση για όλα τα Κράτη, προτρέποντας τα να εργαστούν προς την κατεύθυνση της μείωσης και τελικά της εξάλειψης της ανιθαγένειας.

Σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις η ανιθαγένεια, αν και δεν είναι καινούργιο φαινόμενο, έχει αποκτήσει νέες διαστάσεις. Η δυναμική της ως πηγή περιφερειακών εντάσεων και αθέλητης μετακίνησης των πληθυσμών αναγνωρίζεται όλο και περισσότερο. Η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και η Εκτελεστική Επιτροπή του Προγράμματος του Ύπατου Αρμοστή έχουν υιοθετήσει ψηφίσματα και πορίσματα που υπογραμμίζουν τη σημασία των αρχών που αποτυπώνονται σε αυτά τα διεθνή κείμενα, καθώς και την ανάγκη των Κρατών να υιοθετήσουν μέτρα με σκοπό την αποτροπή δημιουργίας περιπτώσεων ανιθαγένειας. Η ικανότητα αποτελεσματικής άσκησης του δικαιώματος στην ιθαγένεια καθώς και η πρόληψη και μείωση της ανιθαγένειας αποτελούν σημαντική συμβολή στην προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ατομικών ελευθεριών, στην ασφάλεια των ανθρώπων και στην σταθερότητα των διεθνών σχέσεων. Η Ύπατη Αρμοστεία Η.Ε. για τους Πρόσφυγες συμβάλει με ικανοποίηση στην επίτευξη αυτών των στόχων.

1.3.1 ΟΙ ΑΙΤΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΙΘΑΓΕΝΕΙΑΣ.

Μια ποικιλία περιστάσεων δημιουργούν ή ενδέχεται να δημιουργήσουν καθεστώς ανιθαγένειας. Ενώ μέχρι πρόσφατα στα ζητήματα της ιθαγένειας τα προβλήματα επικεντρώνονταν στη διαδοχή των Κρατών, η ανιθαγένεια εμφανίζεται συχνά ως φαινόμενο που παρατηρείται σε διαφορετικούς τόπους και σε διαφορετικές καταστάσεις.

Η ανιθαγένεια ενδέχεται να εμφανισθεί ως αποτέλεσμα πολλών παραγόντων, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται :

- 1) η σύγκρουση νόμων [π.χ. στο Κράτος Α η κτήση της ιθαγένειας διέπεται από το *jus sanguinis* (κτήση της ιθαγένειας κατά το σύστημα εξ αίματος) και στο Κράτος Β διέπεται από το *jus soli* (κτήση της ιθαγένειας κατά το σύστημα του

εδάφους). Το παιδί που γεννιέται στο Κράτος Α και οι γονείς του έχουν την ιθαγένεια του Κράτους Β είναι ανιθαγενές]

- 2) η διαδοχή ή η διάλυση κρατών, η εγκαθίδρυση κρατών που είχαν διαλυθεί, η ανακήρυξη της ανεξαρτησίας των κρατών, η από-αποικιοκρατία, η μεταβίβαση εδάφους κάποιου Κράτους στη δικαιοδοσία άλλου.
- 3) η νομοθεσία που αφορά στο γάμο
- 4) η διοικητική πρακτική
- 5) η διακριτική μεταχείριση
- 6) η νομοθεσία για την καταγραφή των γεννήσεων
- 7) η κτήση της ιθαγένειας κατά το σύστημα εξ αίματος (όταν η ιθαγένεια του παιδιού εξαρτάται από αυτήν του πατέρα σε κάποιες περιοχές καταλήγει σε ανιθαγένεια.
- 8) η απώλεια της ιθαγένειας
- 9) η αποκήρυξη της ισχύουσας ιθαγένειας, χωρίς την προηγούμενη απόκτηση άλλης
- 10) αυτόματη απώλεια της ιθαγένειας (βάσει νόμου) με την απώλεια του αυθεντικού αποτελεσματικού δεσμού, όταν ο πολίτης δεν εκφράζει ρητά την επιθυμία διατήρησής του. Μπορεί να συνδέεται με λανθασμένες διοικητικές πρακτικές που δεν προβλέπουν την προηγούμενη ειδοποίηση του πολίτη για την υποχρέωσή του.(UNHCR,1999)

Αυτοί οι παράγοντες είναι καθοριστικοί για ένα ευρύ φάσμα νομικών θεμάτων που αφορούν στην ιθαγένεια, από την σύγκρουση νόμων ή τα διοικητικά κενά έως την απώλεια της ιθαγένειας, την διακριτική μεταχείριση και την μη αναγνώριση των δεσμών του πολίτη με μια χώρα. Και ενώ η πλειοψηφία των Κρατών αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο διεθνές δίκαιο ιθαγένειας, υπάρχουν περιπτώσεις σύγκρουσης νόμων που ενδέχεται να οδηγήσουν σε ανιθαγένεια, παρά τις αντίθετες κρατικές προθέσεις. Η Σύμβαση του 1954 αποτελεί τη δικαιολογητική βάση για τη σταθερή ζωή των ανιθαγενών, ενώ η Σύμβαση του 1961 για την Εξάλειψη ή Μείωση της Ανιθαγένειας αποτελεί το σημαντικότερο διεθνές νομικό κείμενο για την αποτροπή, εφόσον αυτή είναι εφικτή, της ανιθαγένειας και της αστάθειας που προκαλεί.

1.4 ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΑΣΥΛΟΥ ΚΑΙ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΑΙΤΟΥΝΤΟΣ ΩΣ ΠΡΟΣΦΥΓΑ

Παρακάτω παρατίθεται η διαδικασία, την οποία, ακολουθεί κάποιος που είναι πρόσφυγας και αιτεί άσυλο στην Ελλάδα.

Βήμα 1^ο: Το αίτημα ασύλου

- Μπορεί να απευθυνθεί σε οποιαδήποτε ελληνική αρχή (δικαστική, στρατιωτική, αστυνομική, λιμενική, δημοτική κ.λ.π) στα σημεία εισόδου στην ελληνική επικράτεια ή στην ενδοχώρα.
- Ζητά άσυλο αυτοπροσώπως προφορικός ή γραπτώς, για τον εαυτό του και για τα προστατευόμενα μέλη της οικογένειάς του που βρίσκονται μαζί του.
- Αρμόδιες αρχές για να εξετάσουν το αίτημα του και να κινήσουν τη διαδικασία παροχής ασύλου, είναι οι Υποδιευθύνσεις ή Τμήματα Αλλοδαπών, τα τμήματα Ασφαλείς των Κρατικών Αερολιμένων και οι Υποδιευθύνσεις ή τα Τμήματα Ασφαλείας των Αστυνομικών Διευθύνσεων.
- Αν το αίτημα ασύλου υποβληθεί σε μη αστυνομική αρχή, η αρχή υποχρεούται να ειδοποιήσει αμέσως την αρμόδια αρχή.

Στη συνέχεια θα δώσει μια συνέντευξη για τους λόγους που υποβάλλει το αίτημά του. Οι αρμόδιες Αρχές θα του δώσουν ένα υπηρεσιακό σημείωμα που θα ορίζει ημερομηνία, ώρα και τόπο για να δώσει συνέντευξη.

- Σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία προβλέπονται δυο βαθμοί κρίσης του αιτήματος ασύλου (εξέταση σε πρώτο και δεύτερο βαθμό) και
- Καθιερώνονται δυο διαδικασίες εξέτασης : η κανονική και η ταχύρρυθμη.

Βήμα 2^ο : Η Συνέντευξη

Προβλέπεται η ακόλουθη διαδικασία:

- Συνέντευξη από βαθμοφόρο ανακριτικό υπάλληλο(αστυνομικό) με τη βοήθεια διερμηνέα.
- Η συνέντευξη αφορά: επιβεβαίωση των στοιχείων της ταυτότητάς του, το δρομολόγιο που ακολούθησε για να φθάσει στην Ελλάδα και βέβαια τους λόγους για τους οποίους έφυγε από τη χώρα σου.

- Στο πλαίσιο της συνέντευξης θα φωτογραφηθεί και θα ληφθούν τα δακτυλικά αποτυπώματά του. Το ίδιο θα γίνει και για τα προστατευόμενα μέλη της οικογένειας του άνω των 14 ετών. Τα αποτυπώματα και οι φωτογραφίες χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τις ανάγκες των διαδικασιών ασύλου και τηρούνται στα πλαίσια των διεθνών δεσμεύσεων της χώρας μας.

Η συνέντευξη γίνεται :

- Σε κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο όπου εξασφαλίζεται το απόρρητο της συνομιλίας.
- Σε ένα εύλογο διάστημα, από τότε που υπέβαλε το αίτημα , προκειμένου να προετοιμαστεί κατάλληλα.
- Έχει δικαίωμα να ζητήσει βοήθεια από δικηγόρο, ο οποίος θα είναι παρών στη συνέντευξη.
- Αν είναι γυναίκα και δυσκολεύεται να εκθέσει τις εμπειρίες της ενώπιον ανδρών, η συνέντευξη θα ληφθεί από ειδικευμένη υπάλληλο με τη συνδρομή γυναίκας διερμηνέα.
- Αν έχει υποστεί βασανιστήρια, παραπέμπεται σε πραγματογνώμονα, ειδικευμένο στα θέματα μεταχείρισης θυμάτων βασανιστηρίων.
- Για τις δηλώσεις του συντάσσεται έκθεση, την οποία αφού του τη διαβάσει ο διερμηνέας και επιβεβαιώσει ο αιτών το περιεχόμενό της, θα την υπογράψει.

Με την ολοκλήρωση της συνέντευξης θα του δοθεί το ΕΙΔΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΛΛΟΔΑΠΙΟΥ που ζητά να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας (ροζ κάρτα), το οποίο ισχύει για έξι (6 μήνες), και ανανεώνεται μέχρι να ληφθεί η τελική απόφαση για το άσυλό του.

Όταν Γίνει Δεκτό το Αίτημα

Όταν ολοκληρωθεί η εξέταση του αιτήματός του και το αίτημά του για χορήγηση ασύλου γίνει δεκτό, θα του χορηγηθεί:

- Δελτίο Πολιτικού Φυγάδος και
- Άδεια παραμονής πενταετούς διάρκειας

Απόρριψη του Αιτήματος - Δικαίωμα Προσφυγής σε Δεύτερο Βαθμό

Εάν απορριφθεί το αίτημά του έχει δικαίωμα προσφυγής εντός προθεσμίας:

- Τριάντα (30) ημερών , από την επίδοση της απόφασης στο πλαίσιο της κανονικής διαδικασίας
- Δέκα (10) ημερών, από την επίδοση της απόφασης στο πλαίσιο της ταχύρρυθμης διαδικασίας
- Πέντε (5) ημερών, από την επίδοση της απόφασης στο πλαίσιο της ταχύρρυθμης διαδικασίας, προκειμένου περί αιτούντων άσυλο που βρίσκονται σε ζώνες διερχόμενων λιμένων ή αερολιμένων,

Θα πρέπει να υποβάλλει την προσφυγή στο αρμόδιο Τμήμα Αλλοδαπών της περιοχής του.

Η γνωμοδοτική επιτροπή και η οριστική απόφαση για το αίτημα ασύλου.

Μετά την οριστική υποβολή της προσφυγής, έχει δικαίωμα να παραστεί αυτοπροσώπως ή και με τον συνήγορο του και να εκθέσει προφορικά- με τη βοήθεια του κατάλληλου διερμηνέα- τους λόγους υποβολής του αιτήματος του ενώπιον Ειδικής Επιτροπής του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Για το λόγο αυτό, θα κληθεί εγκαίρως από την επιτροπή.

- Η επιτροπή αποτελείται από τον Νομικό Σύμβουλο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, ως Πρόεδρο, και ως μέλη έναν υπάλληλο του Διπλωματικού Κλάδου και ένα Νομικό Σύμβουλο του Υπουργείου Εξωτερικών, έναν ανώτερο αξιωματικό της Ελληνικής Αστυνομίας, έναν εκπρόσωπο του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών και τον Σύμβουλο Νομικής Προστασίας του Γραφείου της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για του Πρόσφυγες στη Χώρα μας.
- Οι αποφάσεις της επιτροπής λαμβάνονται κατά πλειοψηφία.
- Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης – στο πλαίσιο της κανονικής διαδικασίας – αποφασίζει σχετικά με το αίτημα, ύστερα από τη γνώμη της Επιτροπής, εντός προθεσμίας 90 ημερών από την ημερομηνία που ασκήθηκε η προσφυγή.
- Αντίστοιχα ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, στο πλαίσιο της ταχύρρυθμης διαδικασίας , ύστερα από τη γνώμη της Επιτροπής, αποφασίζει εντός 30 ημερών από την ημερομηνία που ασκήθηκε η προσφυγή.

Αν απορριφθεί το αίτημά οριστικά

- Θα του δοθεί προθεσμία για να αναχωρήσει οικιοθελώς από τη χώρα ή
- αν υπάρχει απόφαση απέλασης θα δοθεί διαταγή για να εκτελεστεί

- ωστόσο μπορεί να του χορηγηθεί άδεια διαμονής για λόγους ανθρωπιστικούς με ετήσια διάρκεια, η οποία μπορεί να ανανεωθεί μετά από αίτημά του.

Νομική Συνδρομή

Μπορεί να πάρεις πληροφορίες για ΔΩΡΕΑΝ νομική συνδρομή, από τους ακόλουθους φορείς:

- Διεθνής Αμνηστία
- Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες
- Οικουμενικό Πρόγραμμα Προσφύγων
- Ύπατη Αρμοστεία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) για τους Πρόσφυγες

Προσωρινή Διαμονή

Κέντρα υποδοχής- που εξυπηρετούν τις ανάγκες προσωρινής διαμονής αιτούντων άσυλο- λειτουργούν στην Ελλάδα υπό την αιγίδα του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και με την στήριξη κυρίως εξειδικευμένων μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Χρήσιμες πληροφορίες για την είσοδό του σε κέντρο υποδοχής θα λάβει από τους ακόλουθους φορείς:

- Γιατροί του Κόσμου
- Εθελοντική Εργασία Αθήνας
- Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας
- Ελληνικό Ινστιτούτο Αλληλεγγύης και Συνεργασίας
- Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες
- Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
- Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας

Ψυχοκοινωνική Στήριξη

Μπορεί να λάβει ψυχοκοινωνική στήριξη από εξειδικευμένο προσωπικό των ακόλουθων Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων:

- Γιατροί του Κόσμου
- Γιατροί Χωρίς σύνορα
- Διεθνής Κοινωνική Υπηρεσία
- Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες

- Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
- Ιατρικό Κέντρο Αποκατάστασης Θυμάτων Βασανιστηρίων
- Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας

Ιατροφαρμακευτική Περίθαλψη

Δικαιούται δωρεάν ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη η οποία περιλαμβάνει:

- Εξέταση σε εξωτερικά ιατρεία δημοσίων Νοσοκομείων, Κέντρων Υγείας
- Εργαστηριακές εξετάσεις
- Παροχή φαρμάκων
- Νοσηλεία σε δημόσια Νοσοκομεία

Για τις παραπάνω παροχές θα πρέπει να φέρει τα έγγραφα που πιστοποιούν την ιδιότητα του ως αιτούντος άσυλο. Για θέματα υγείας μπορείς να αποτανθεί επίσης και σε μη κρατικούς φορείς:

- Γιατροί Χωρίς Σύνορα
- Γιατροί του Κόσμου.

Εργασία

Μπορεί να εργαστεί νόμιμα στην Ελλάδα εκδίδοντας ατελώς άδεια εργασίας από την Νομαρχία της περιοχής του, εφόσον υποβάλεις τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

- Ειδικό Δελτίο αιτούντος άσυλου αλλοδαπού
- Αίτηση
- Πιστοποιητικό υγείας από κρατικό νοσοκομείο

Στη συνέχεια θα πρέπει να πάρει Αριθμό Φορολογικού Μητρώου από την Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ) της περιοχής του και να υποβάλλει κάθε χρόνο φορολογική δήλωση. Μετά την λήξη της άδειας εργασίας, για την ανανέωσή της θα πρέπει να υποβάλει τα παραπάνω δικαιολογητικά

Στην Ελλάδα έχεις τα ίδια ασφαλιστικά και φορολογικά δικαιώματα , όπως οι Έλληνες πολίτες

- Για να λάβει επαγγελματική κατάρτιση θα πρέπει να απευθυνθεί στον Οργανισμό Απασχόλησης Επαγγελματικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) της περιοχής του, όπου θα λάβει πληροφορίες για τα προγράμματα που υλοποιούνται.

- Για εξεύρεση εργασίας μπορεί να απευθυνθεί στους ακόλουθους φορείς, οι οποίοι λειτουργούν γραφεία εξεύρεσης εργασίας αιτούντων άσυλο:
  - ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός
  - ο Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες
  - ο Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας
  - ο Ίδρυμα Κοινωνικής Εργασίας

Εκπαίδευση

α) Τα παιδιά του μπορούν να φοιτήσουν σε δημόσια σχολεία

Τα παιδιά του όχι μόνο μπορούν αλλά και **πρέπει** να φοιτήσουν σε οποιοδήποτε δημόσιο σχολείο και υποχρεωτικά μέχρι τη συμπλήρωση της βασικής τους εκπαίδευσης. Η φοίτηση είναι δωρεάν και η βασική Υποχρεωτική εκπαίδευση περιλαμβάνει:

- ΔΗΜΟΤΙΚΟ (6 ΕΤΗ)
- ΓΥΜΝΑΣΙΟ (3 ΕΤΗ)

Επίσης έχουν δικαίωμα να φοιτήσουν στο νηπιαγωγείο (2 έτη) στο Λύκειο (3 έτη) και στη συνέχεια να επωφεληθούν του ελληνικού συστήματος εξετάσεων για την είσοδό τους στο Πανεπιστήμιο.

Η εγγραφή τους στα δημόσια σχολεία μπορεί να γίνει με ελλιπή δικαιολογητικά , λόγω ακριβώς την ιδιότητα τους ως αιτούντων άσυλο.

β) Ως αιτών άσυλο μπορείς να φοιτήσει υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις σε ανώτατο εκπαιδευτικό ίδρυμα της Ελλάδας.

γ) Έχει τη δυνατότητα να παρακολουθήσει μαθήματα ελληνικής γλώσσας ΔΩΡΕΑΝ στο πλαίσιο προγραμμάτων διαφόρων φορέων.

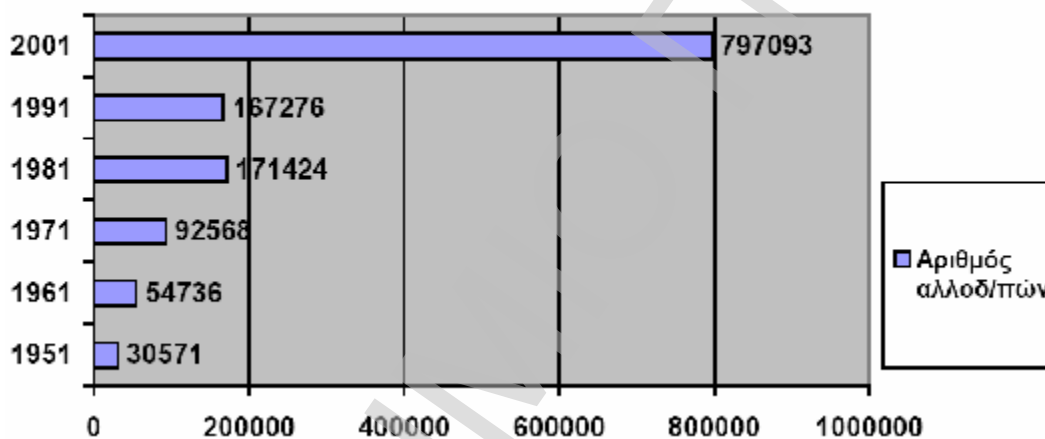
Για μαθήματα ελληνικής Γλώσσας μπορεί να απευθύνεται

- § Πανεπιστήμιο Αθηνών-Φιλοσοφική Σχολή
- § Πολυδύναμο Κέντρο ΕΕΣ
- § ΕΣΠ-Πυξίδα Αθηνών – Περιστέρι
- § ΙΚΕ- Πολυδύναμο -Αιγάλεω

1.5 ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΗΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η μετανάστευση προς την Ελλάδα άρχισε να εμφανίζεται από τα μέσα της δεκαετίας του 1970 από τις χώρες της Αφρικής και της Ασίας. Στην Απογραφή Πληθυσμού του 1981 καταγράφηκαν 176.119 αλλοδαποί, από όλες τις χώρες, ενώ το 1991 μειώθηκαν σε 167.276 και το 2001 αυξήθηκαν κατακόρυφα σε 797.093 αλλοδαποί.

ΓΡΑΦΗΜΑ 1.1
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η τάση αύξησης του αριθμού των μεταναστών είναι εμφανής σε όλες τις στατιστικές για τον πληθυσμό. Με βάση στοιχεία της ΕΣΥΕ, το 1999 είχαμε αύξηση του πληθυσμού κατά 18.000 άτομα, από τα οποία 14.000 ήταν μετανάστες. Ενδεικτικό είναι επίσης ότι από τις 100.000 περίπου γεννήσεις ανά έτος οι 15.000 αφορούν αλλοδαπές οικογένειες.

Οι δημογραφικές αλλαγές που προκαλεί η μετανάστευση στη χώρα μας επηρεάζουν ένα ευρύ φάσμα πολιτικών και τομέων. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι σε πολλά χωριά η πλειοψηφία των μαθητών είναι πλέον παιδιά μεταναστών. Στο σύνολο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης το σχολικό έτος 1995-1996 φοιτούσαν 47.700 παιδιά αλλοδαπών και το 1997-1998 φοιτούσαν 67.200, δηλαδή το 4,6% του μαθητικού πληθυσμού.

Οι προβολές που γίνονται σχετικά με την εξέλιξη του πληθυσμού από διάφορους διεθνείς οργανισμούς δείχνουν ότι η μετανάστευση προς την Ελλάδα έχει μια γνησίως αύξουσα εξέλιξη. Ο ΟΗΕ προβλέπει ότι το 2015 στην Ελλάδα θα κατοικούν 14,2

εκατομμύρια άτομα από τα οποία 3 ως 3,5 εκατομμύρια άτομα θα είναι αλλοδαποί μη προερχόμενοι από την Ε.Ε.

Ο Πίνακας 1.1, παρουσιάζει τον αριθμό των μεταναστών και προσφύγων όπως είχαν καταγραφεί το πρώτο μισό του 1990, I.Psimmenos, S.Georgoulas.() (Σε συνδυασμό με τον πίνακα 4.2 βλέπουμε ότι το 39.5% των προσφύγων (οι αιτήσεις είχαν γίνει το χρονικό διάστημα από την 1 Ιανουαρίου του 1998 μέχρι τις 31 Μαΐου του 1998) ενδιαφέρεται να ζήσει στην Αθήνα. Σύμφωνα με την έρευνα των Καβουνίδη και Χατζάκη η δεύτερη μεγαλύτερη σε ζήτηση γεωγραφική περιοχή, είναι Θεσσαλονίκη (7.2%) και ακολουθούν οι περιοχές γύρω από την Αθήνα (4,8%), η Λάρισα (2.5%), η Φθιώτιδα (2,3%), Βοιωτία (2.2%). Το Ηράκλειο (2.1%) και η Πέλλα (2%). Οι περιοχές με την μικρότερη συγκέντρωση προσφύγων ήταν η Ευρυτανία, με μόλις 19 αιτήσεις, ο Έβρος (0.1%), η Λευκάδα (0.1%), η Ξάνθη και η Χίος με 0.2%, αντίστοιχα. Επίσης από τον Πίνακα 1.2 παρατηρούμε ότι υπάρχει μια μεγάλη συγκέντρωση γυναικών προσφύγων σε αστικές περιοχές καθώς και στις νησιωτικές περιοχές. Για παράδειγμα η πλειοψηφία (52.9%) των γυναικών ενδιαφέρονται για την Αθήνα, την Κρήτη (Ηράκλειο, Χανιά, Λασιθί) καθώς και το Αιγαίο

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.1

ΟΜΑΔΕΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ-ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ
ΑΛΒΑΝΙΑ	200.000-250.000	ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΘΗΝΩΝ-ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ-ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	7-8.000	ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ-ΑΘΗΝΑ	ΟΙΚΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΠΡΩΗΝ ΕΣΣΔ-ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΝΤΙΟΙ	~50.000	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΑΘΗΝΑ	ΜΙΚΡΟΠΩΛΗΤΕΣ-ΕΜΠΟΡΙΟ-ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΠΟΛΩΝΙΑ	~100.000	ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΑΘΗΝΑ	ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ-ΑΓΡΟΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
ΡΩΣΙΑ ΟΥΚΡΑΝΙΑ	~50.000	ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ-ΑΘΗΝΑ	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΓΟΥΝΑΣ
ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ (ΙΡΑΚ ΤΟΥΡΚΙΑ	~10.000	ΠΑΤΡΑ-ΑΘΗΝΑ	ΜΙΚΡΟΠΩΛΗΤΕΣ-ΑΝΕΡΓΟΙ
ΠΑΚΙΣΤΑΝ	~5.000-15.000	ΑΘΗΝΑ	ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ-ΛΙΜΕΝΕΡΓΑΤΕΣ
ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ - ΤΑΥΛΑΝΔΗ	~40-60.000	ΑΘΗΝΑ	ΟΙΚΙΑΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΟΧΗ ΚΑΙ ΦΥΛΟ

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	% ΣΤΟΝ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ	ΑΝΔΡΕΣ	% ΣΤΟΝ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΑΝΔΡΙΚΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	% ΣΤΟΝ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟ ΠΛΗΘΥΣΜΟ
ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΘΗΝΑΣ	145,916	39.5%	92,420	34.5%	49,487	52.9%
ΘΕΣ/ΝΙΚΗ	26,431	7.2%	18,756	7.0%	6,937	7.4%
ΑΤΤΙΚΗ(ΕΚΤΟΣ ΑΘΗΝΑΣ)	17,806	4.8%	14,078	5.3%	3,017	3.2%
ΛΑΡΙΣΑ	9,143	2.5%	8,029	3.0%	990	1.1%
ΦΘΙΩΤΙΑ	8,598	2.3%	7,185	2.7%	1,313	1.4%
ΒΟΙΩΤΙΑ	8,305	2.2%	7,036	2.6%	1,077	1.2%
ΗΡΑΚΛΕΙΟ	7,803	2.1%	5,440	2.0%	2,166	2.3%
ΠΕΛΛΑ	7,414	2.0%	6,663	2.5%	639	0.7%
ΧΑΝΙΑ	7,083	1.9%	4,918	1.8%	2,127	2.3%
ΜΑΓΝΗΣΙΑ	7,015	1.9%	5,518	2.1%	1,400	1.5%
ΑΧΑΙΑ	6,992	1.9%	5,426	2.0%	1,488	1.6%
ΗΜΑΘΙΑ	6,893	1.9%	6,169	2.3%	573	0.6%
ΜΕΣΣΗΝΙΑ	6,453	1.7%	4,699	1.8%	1,704	1.8%
ΗΛΕΙΑ	6,303	1.7%	4,863	1.8%	1,362	1.5%
ΚΟΡΙΝΘΕΙΑ	6,180	1.7%	4,667	1.7%	1,441	1.5%
ΑΡΓΟΛΙΔΑ	5,845	1.6%	4,391	1.6%	1,218	1.3%
ΕΥΒΟΙΑ	5,842	1.6%	4,685	1.8%	1,093	1.2%
ΑΙΤΟΛΟΑΚΑΡΝΑΝΙΑ	5,326	1.4%	4,774	1.8%	453	0.5%
ΠΙΕΡΙΑ	5,167	1.4%	3,867	1.4%	1,084	1.2%
ΚΑΒΑΛΑ	5,140	1.4%	4,198	1.6%	913	1.0%
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ	5,100	1.4%	4,135	1.5%	875	0.9%
ΛΑΚΩΝΙΑ	4,559	1.2%	3,271	1.2%	1,228	1.3%
ΛΑΣΙΘΙ	4,317	1.2%	2,816	1.1%	1,369	1.5%
ΔΩΔΕΚΑΝΗΣΑ	3,889	1.1%	2,304	0.9%	1,534	1.6%
ΚΟΖΑΝΗ	3,773	1.0%	3,353	1.3%	362	0.4%
ΚΥΚΛΑΔΕΣ	3,571	1.0%	2,443	0.9%	1,071	1.1%
ΤΡΙΚΑΛΑ	3,357	0.9%	3,003	1.1%	304	0.3%
ΚΑΡΔΙΤΣΑ	3,108	0.8%	2,661	1.0%	420	0.4%
ΣΕΡΡΕΣ	2,395	0.6%	2,062	0.8%	284	0.3%
ΦΛΩΡΙΝΑ	2,358	0.6%	2,134	0.8%	207	0.2%
ΚΕΡΚΥΡΑ	2,240	0.6%	1,770	0.7%	458	0.5%
ΚΙΛΚΙΣ	2,223	0.6%	1,866	0.7%	288	0.3%
ΖΑΚΥΝΘΟΣ	2,069	0.6%	1,507	0.6%	532	0.6%
ΡΕΘΥΜΝΟ	1,796	0.5%	1,325	0.5%	381	0.4%
ΑΡΚΑΔΙΑ	1,784	0.5%	1,231	0.5%	383	0.4%
ΛΕΣΒΟΣ	1,722	0.5%	1,272	0.5%	442	0.5%
ΙΩΑΝΝΙΝΑ	1,695	0.5%	1,312	0.5%	354	0.4%
ΠΡΕΒΕΖΑ	1,667	0.5%	1,492	0.6%	136	0.1%
ΚΑΣΤΟΡΙΑ	1,660	0.4%	1,296	0.5%	347	0.4%
ΔΡΑΜΑ	1,311	0.4%	1,071	0.4%	237	0.3%
ΓΡΕΒΕΝΑ	1,308	0.4%	1,225	0.5%	73	0.1%
ΚΕΦΑΛΛΟΝΙΑ	1,255	0.3%	963	0.4%	280	0.3%
ΦΩΚΙΔΑ	1,170	0.3%	954	0.4%	214	0.2%
ΑΡΤΑ	1,115	0.3%	952	0.4%	152	0.2%
ΣΑΜΟΣ	1,024	0.3%	722	0.3%	269	0.3%
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑ	933	0.3%	782	0.3%	110	0.1%
ΧΙΟΣ	730	0.2%	508	0.2%	205	0.2%
ΞΑΝΘΗ	646	0.2%	542	0.2%	101	0.1%
ΛΕΥΚΑΔΑ	549	0.1%	431	0.2%	110	0.1%
ΡΟΔΟΠΗ	306	0.1%	122	0.0%	136	0.1%
ΕΒΡΟΣ	249	0.1%	126	0.0%	116	0.1%
ΕΥΡΥΤΑΝΙΑ	91	0.0%	66	0.0%	21	0.0%
MISSING DATA	4	0.0%	3	0.0%	1	0.0%
ΣΥΝΟΛΟ	369,629	100.0%	267,502	100.0%	93,482	100.0%

Πηγή: ΟΑΕΔ/ΕΡΑ, Kavounidi, Chatzaki (1999): 1-2

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, η απογραφή του πληθυσμού της Ελλάδας το 2001 έδειξε ότι τα παραπάνω στοιχεία άλλαξαν και ο αριθμός των μεταναστών αυξήθηκε. Συγκεκριμένα, η γεωγραφική κατανομή των 797.093 μεταναστών ανά περιφέρεια της χώρας είναι η ακόλουθη:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3
ΠΟΣΟΣΤΑ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

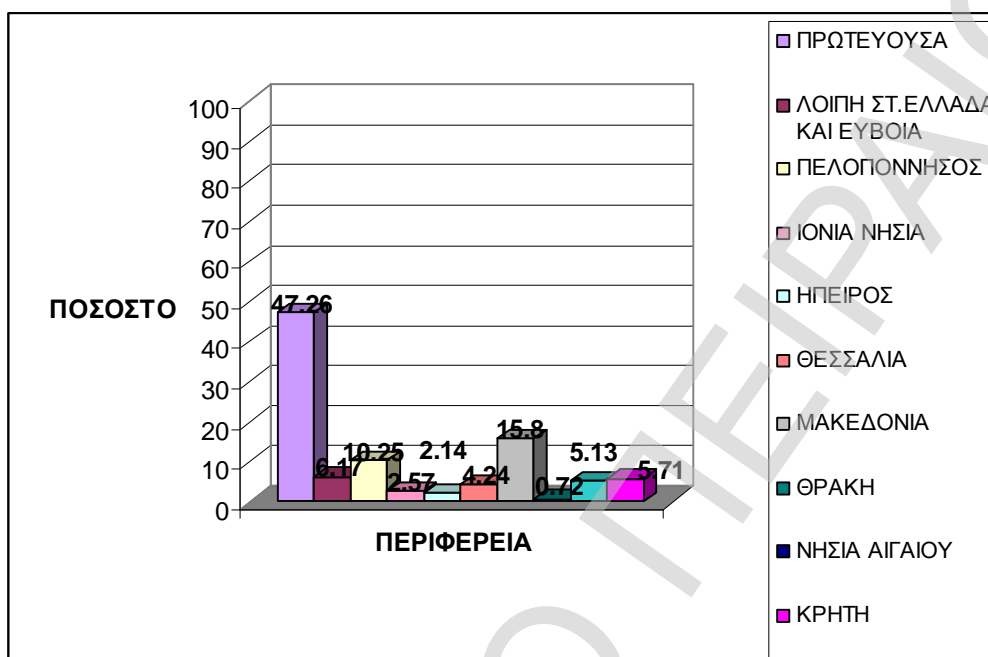
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ & ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ	ΠΟΣΟΣΤΟ%
ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ	376.732	47.26
ΛΟΙΠΗ ΣΤ.ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΕΥΒΟΙΑ	49.187	6.17
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	81.679	10.25
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	20.524	2.57
ΗΠΕΙΡΟΣ	17.067	2.14
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	33.782	4.24
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	125.973	15.80
ΘΡΑΚΗ	5.743	0.72
ΝΗΣΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ	40.911	5.13
ΚΡΗΤΗ	45.495	5.71
ΣΥΝΟΛΟ	797.093	100.00

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ(Απογραφή πληθυσμού 2001)

Από τους παραπάνω πίνακες παρατηρούμε ότι οι περισσότεροι (σε απόλυτους αριθμούς) είναι συγκεντρωμένοι στο Λεκανοπέδιο της Αθήνας, αφού το 47.26% είναι συγκεντρωμένο στην Αθήνα, και αποτελούν μόνο το 5,36% του συνολικού πληθυσμού ενώ συγκριτικά με τους ντόπιους πληθυσμούς, μεγαλύτερο ποσοστό συναντάται στις αγροτικές περιοχές, με ένα πολύ σημαντικό αριθμό μεταναστών να βρίσκεται στην Μακεδονία (λογικό λόγω γεωγραφικής θέσης) και ένα εξίσου σημαντικό στην Πελοπόννησο. Το μεγαλύτερο ποσοστό επί του συνολικού πληθυσμού εντοπίζεται στη Βοιωτία (6,27%) με τους 6 στους 100 κατοίκους της περιοχής να είναι αλλοδαποί (Μ. Γαλανοπούλου, 1999).

Το ποσοστό των αλλοδαπών στο σύνολο του Ελληνικού Πληθυσμού είναι 9,2% και κατανέμεται ανά περιφέρεια ως εξής:

ΓΡΑΦΗΜΑ 1.2
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΤΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ

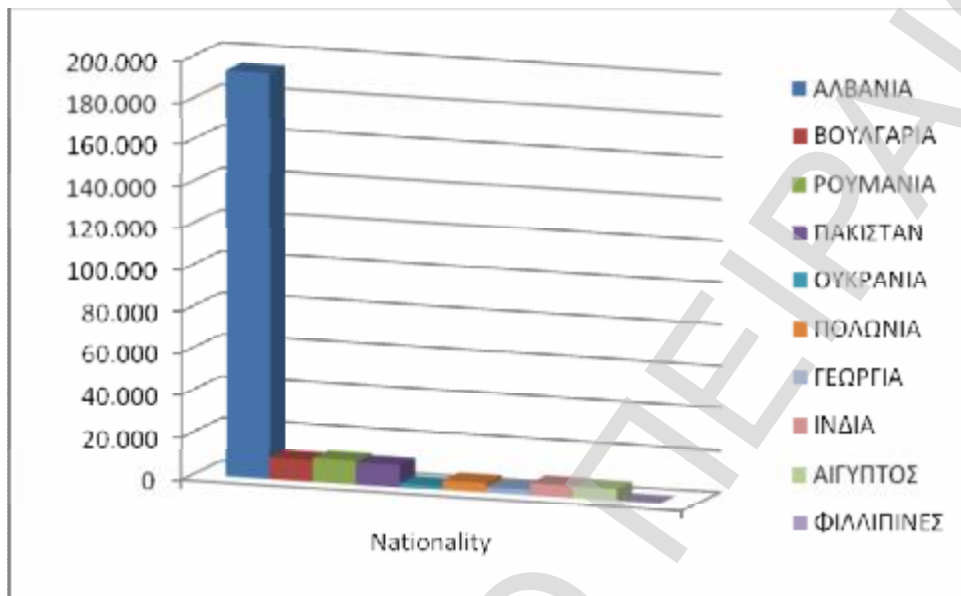

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.4
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΤΑ ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ

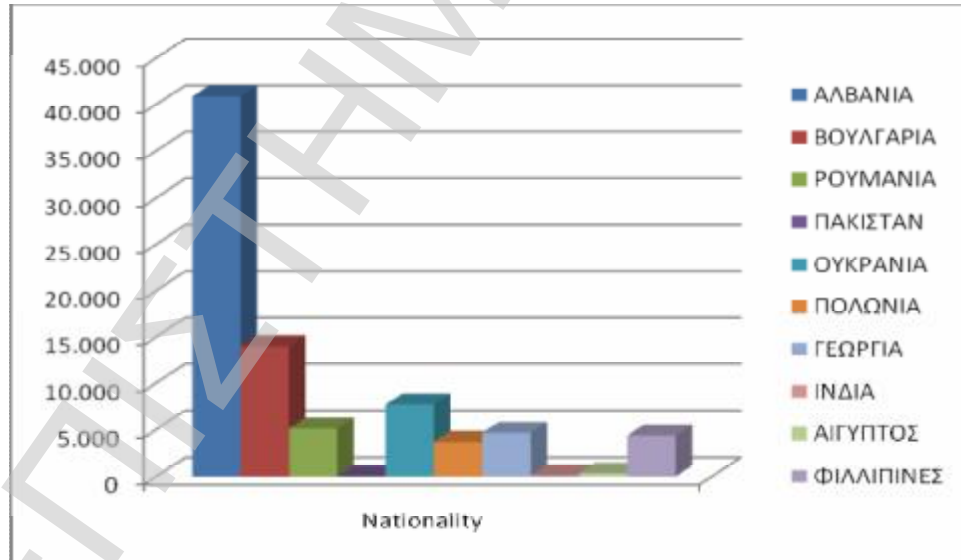
Εθνικότητα	Άνδρες	% ποσοστό των ανδρών	Γυναίκες	% ποσοστό των γυναικών
Αλβανία	194,062	72.5%	40,880	43,7%
Βουλγαρία	10,359	3.9%	13,985	15.0%
Ρουμανία	11,328	4.2%	5,101	5.5%
Πακιστάν	10,371	3.9%	51	0.1%
Ουκρανία	1,871	0.7%	7,713	8.3%
Πολωνία	4,757	1.8%	3,712	4%
Γεωργία	2,734	1%	4,651	5%
Ινδία	6,065	2.3%	103	0.1%
Αίγυπτος	5,698	2.1%	347	0.4%
Φιλιππίνες	904	0.3%	4,360	4.7%

Πηγή: ΟΑΕΔ/ΕΡΑ, Kavounidi, Chatzaki (1999): 1-2

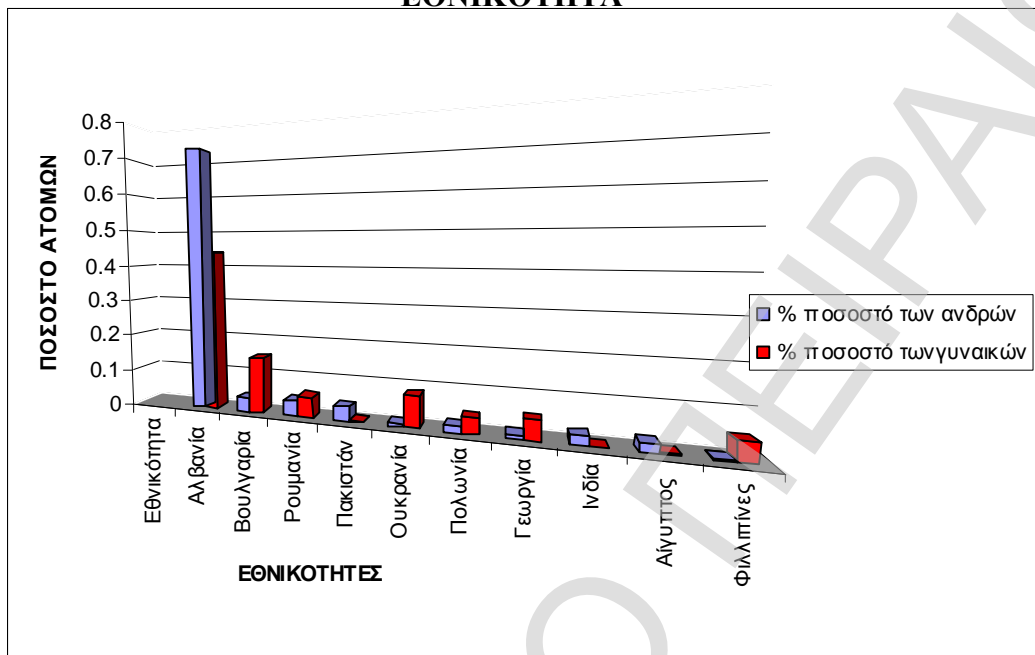
ΓΡΑΦΗΜΑ 1.3
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΤΑ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ

ΓΡΑΦΗΜΑ 1.4
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΤΑ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ

ΓΡΑΦΗΜΑ 1.5
ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΠΟΣΟΣΤΩΝ ΑΝΔΡΩΝ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΤΑ
ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ

Αν εξετάσουμε τώρα την προέλευση των μεταναστών ανάλογα με το φύλο, καταρχήν το 72,5% των αιτούντων ήταν άνδρες και το 27,5% γυναίκες και από το παραπάνω Γράφημα βλέπουμε ότι η επικρατέστερη χώρα προέλευσης είναι και πάλι η Αλβανία με το ποσοστό των ανδρών να προσεγγίζει το 72,43%, ενώ ακολουθούν η Ρουμανία με 4,19% το Πακιστάν με 4,18% η Βουλγαρία με 3,70% η Ινδία με 2,31%, και η Αίγυπτος με 2,11%. Αντίστοιχα για τις γυναίκες το 43,64%, προέρχεται από την Αλβανία, το 14,74% από τη Βουλγαρία, ακολουθεί η Ουκρανία με 8,27%, η Γεωργία με 5%, οι Φιλιππίνες με 4,82%, η Πολωνία με 3,88% και η Μολδαβία με 3,36%. Αν θελήσουμε να κάνουμε μια μελέτη σχετικά με τους πρόσφυγες στην Αθήνα τότε ο πίνακας 1.4 μας δείχνει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των αιτούντων άσυλο ήταν μεταξύ 21-30 ετών (49,1%) και άνω των 31 (42,7%).

Επικεντρωνοντας στην ερευνα των δημογραφικών τάσεων των προσφύγων στην Αθήνα τότε ο Πίνακας 1.5 μας υποδεικνύει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των αιτούντων άσυλο ήταν μεταξύ 21-30 ετών (49,1%) και άνω των 31 (42,7%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.5
ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

	f	%
Ηλικία:		
21-30	108	49.1
31>	94	42.7
Φύλο:		
Άνδρες	162	73.6
Γυναίκες	49	22.3
Χώρα καταγωγής:		
Αλβανία	117	53.2
Πρώην Σοβιετική Ένωση	22	10
Μέση Ανατολή	14	6.4
Άλλες	18	8.2
Θρήσκευμα:		
Καθολικοί	29	13.2
Χριστιανοί Ορθόδοξοι	55	22.4
Χριστιανοί άλλων δογμάτων(εκτός ορθοδ.και καθολικών)	61	27.7
Μουσουλμάνοι	65	29.5
Άθεοι	4	1.8
Οικογενειακή κατάσταση:		
Παντρεμένοι	102	46.4
Ανύπαντροι	95	43.2
Αριθμός μελών οικογένειας που παραμένουν στην χώρα καταγωγής:		
1-2 άτομα	22	10
3-6 άτομα	153	69.5
7-10 άτομα	25	11.4
Αριθμός μελών της οικογένειας που έχουν μεταναστεύσει:		
1-2 άτομα	111	50.5
3-6 άτομα	89	40.5
7-10 άτομα	3	1.4
Ένωση όλης της οικογένειας στην Ελλάδα:		
Ναί	119	54.1
Όχι	63	28.6

Πηγή: : Psimmenos I. (2000): 20

Αν εξετάσουμε συγκεκριμένα τους συχνότερους αιτούντες άσυλο καθώς και τους μετανάστες από την Ασία τότε έχουμε τους παρακάτω πίνακες :

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.6

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ-ΚΥΡΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΧΩΡΑ
<i>ΙΡΑΚ</i>	2386	1543	2470	2420	400	417	511	621	950	951	12669
<i>ΤΟΥΡΚΙΑ</i>	1326	1395	1553	1395	2274	2274	2327	2430	629	620	16223
<i>ΙΣΛΑΜΙΚΗ ΔΗΜ. ΙΡΑΝ</i>	1447	1077	1217	1170	217	217	292	342	392	392	6763
<i>ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ</i>	13	-	-	-	33	57	131	154	137	135	660
<i>ΛΙΒΑΝΟΣ</i>	21	-	-	-	-	-	22	23	64	62	192
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΕΤΟΣ	5193	4015	5240	4985	2924	2965	3283	3570	2172	2160	36507

Πηγή: Eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.7

ΑΙΤΟΥΝΤΕΣ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΡΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

ΧΩΡΑ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΧΩΡΑ
<i>ΙΡΑΚ</i>	433	621	1033	3808	2166	906	1334	1972	2567	2831	17671
<i>ΠΑΚΙΣΤΑΝ</i>	2	2	-	5	1	21	141	252	250	681	1355
<i>ΙΣΛΑΜΙΚΗ ΔΗΜ. ΙΡΑΝ</i>	101	127	185	139	94	74	135	212	411	608	2086
<i>ΑΦΓΑΝΙΣΤΑΝ</i>	10	6	17	34	202	116	446	1459	1238	561	4089
<i>ΝΙΓΗΡΙΑ</i>	2	-	-	2	8	11	14	33	184	444	698
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΕΤΟΣ	548	756	1235	3988	2471	1128	2070	3928	4650	5125	25899

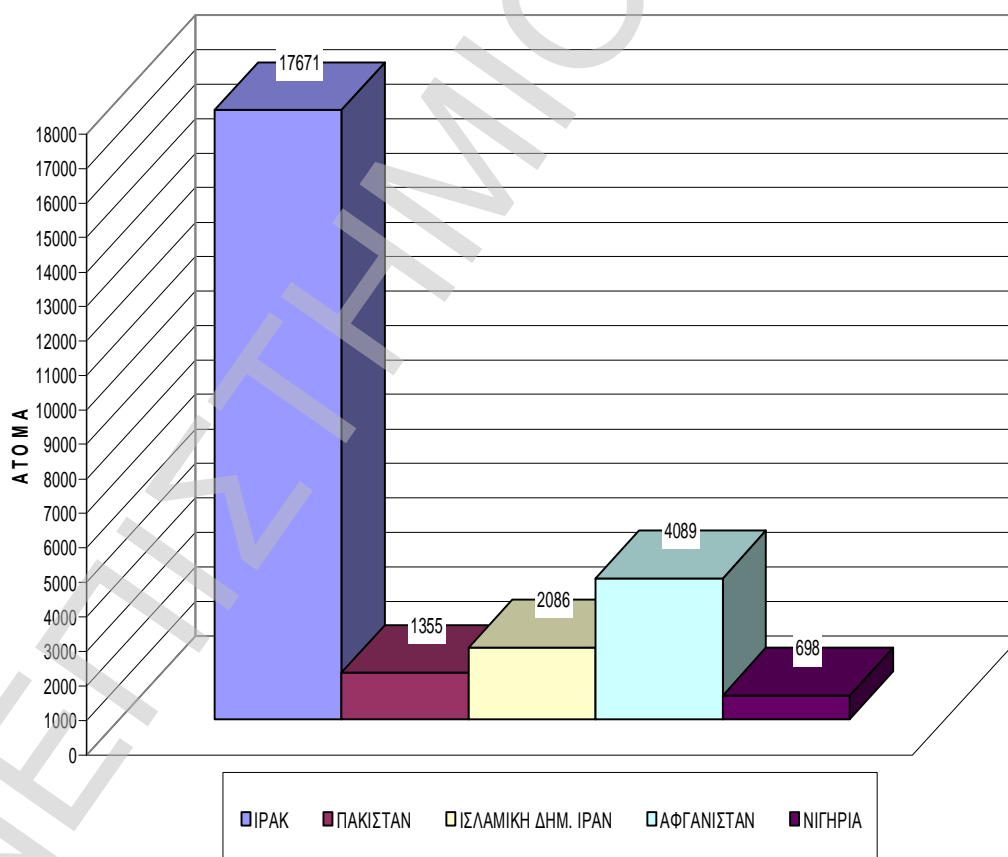
Πηγή: Eurostat

Ο Πίνακας 1.6 μας δείχνει ότι έχουν μειωθεί οι πρόσφυγες από το Ιράν (από 1447 το 1994 στους 392 το 2002, μείωση 73%) καθώς και από τους Τούρκους πρόσφυγες οι οποίοι ενώ το 2001 είχαν φτάσει τους 2430, το 2003 μειώθηκαν στους 620. Από τον Πίνακα 1.7 βλέπουμε ότι υπάρχει μια τεράστια αύξηση των αιτήσεων από τους Ιρακινούς (από 433 το

1994 έφτασαν τους 2,831 το 2003, αύξηση 553,81%) καθώς και από τους Πακιστανούς (από 2 το 1994 στις 681, αύξηση 33.950%) και τους Νιγηριανούς (από 2 αιτήσεις το 1994 στις 444 το 2002, αύξηση 22.000%).

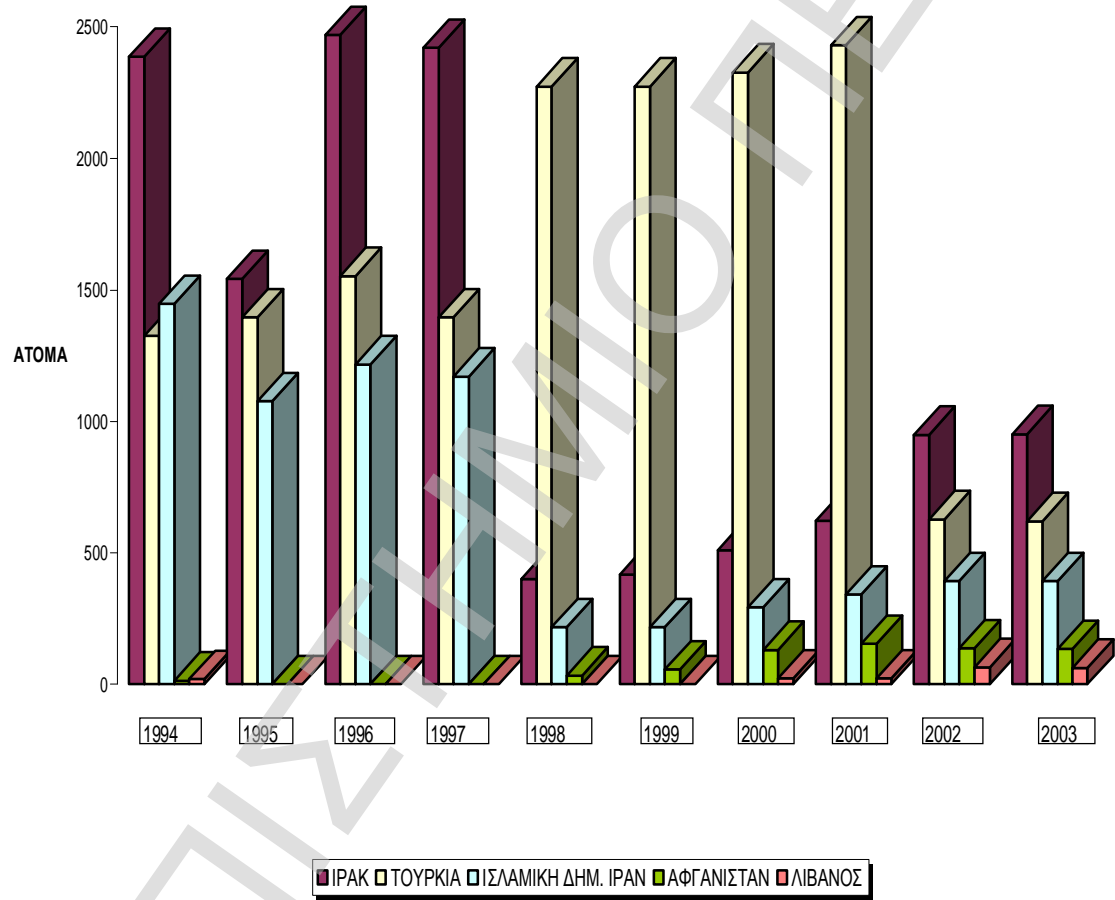
Παρακάτω ακολουθούν τα αντίστοιχα γραφήματα, τα οποία απεικονίζουν γραφικά τα δεδομένα των δυο προηγούμενων Πινάκων (1.6, 1.7).

ΓΡΑΦΗΜΑ 1.6
ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (1994-2003)

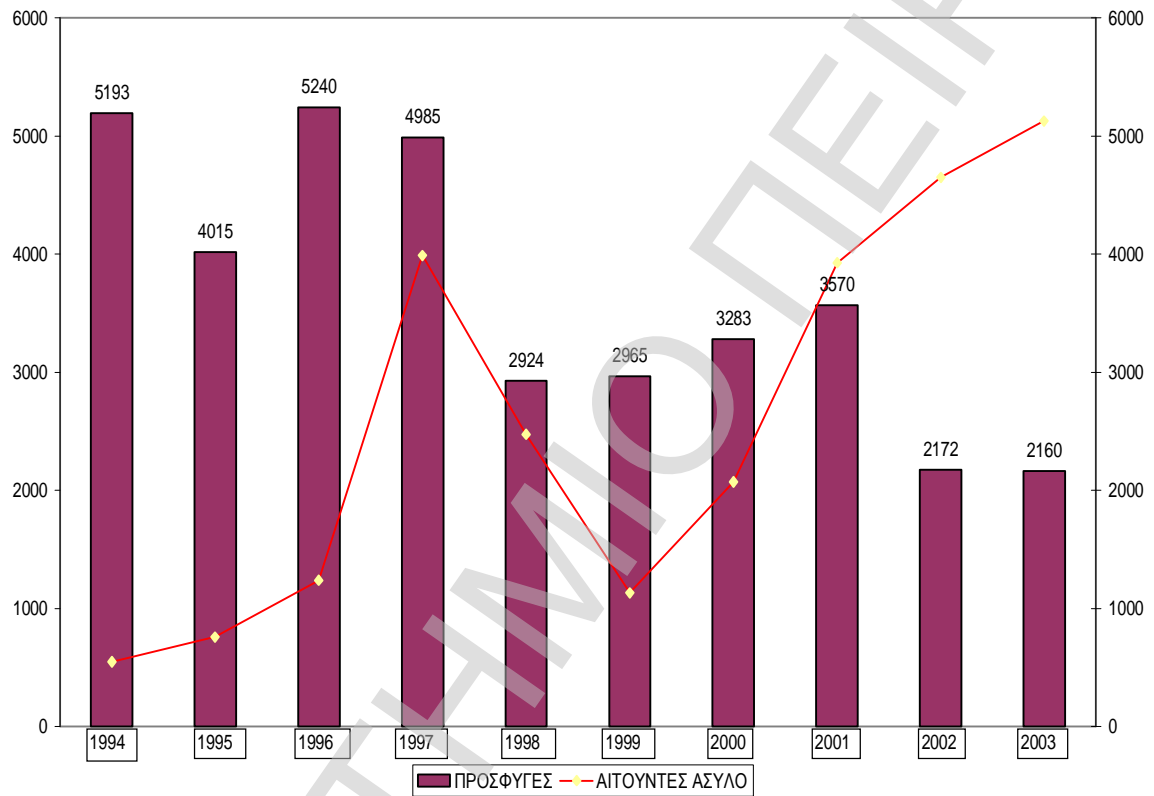

ΓΡΑΦΗΜΑ 1.7
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΥΡΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ

ΓΡΑΦΗΜΑ 1.8
ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ

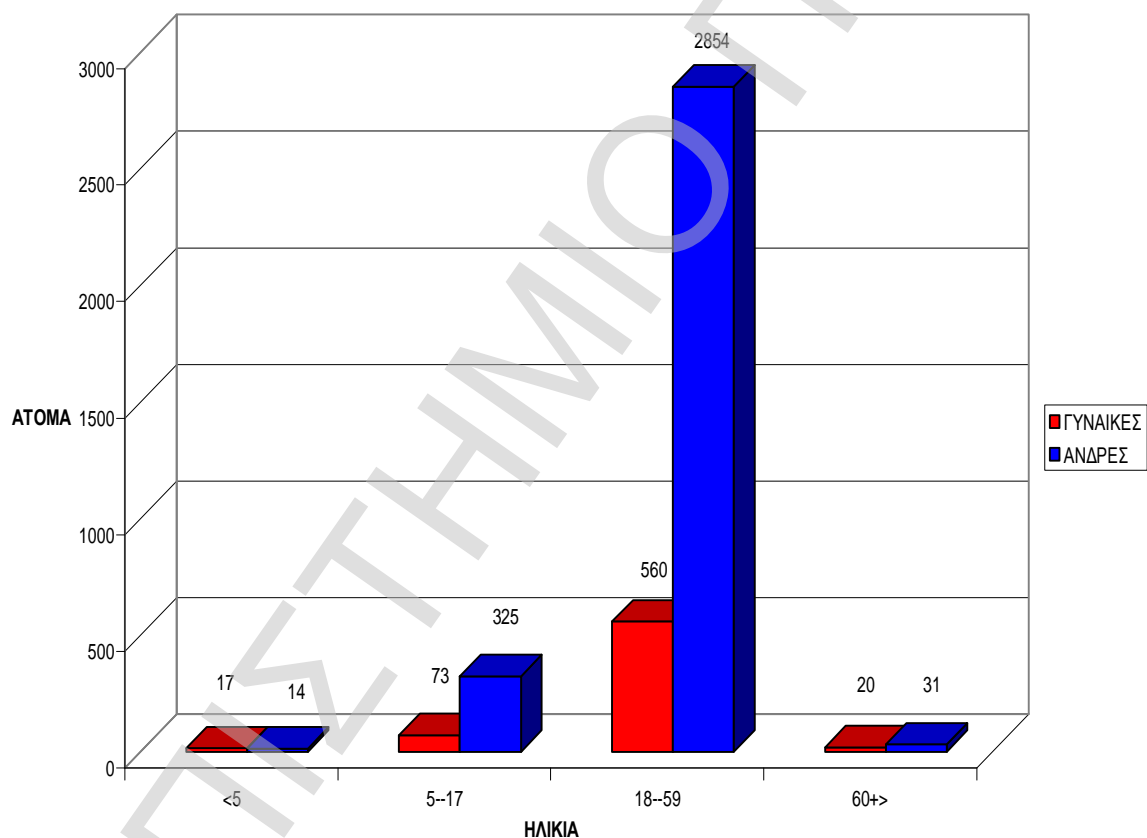

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.8
ΦΥΛΟ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2003

ΦΥΛΟ	<5	5--17	18--59	60+>	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝ/ΑΝΔ
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	17	73	560	20	670
ΑΝΔΡΕΣ	14	325	2854	31	3224
ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ	31	398	3414	51	3894

Πηγή: Eurostat

ΓΡΑΦΗΜΑ 1.9
ΦΥΛΟ ΑΝΑ ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΟΜΑΔΑ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ & ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ 2003

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.9

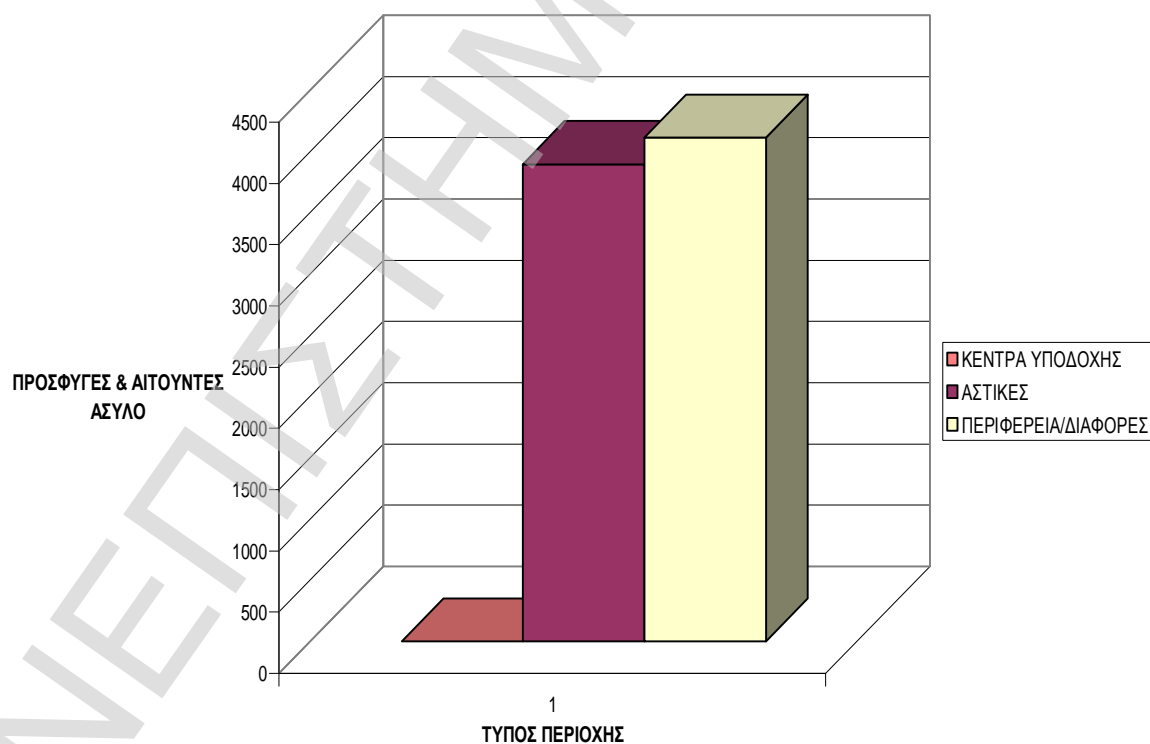
ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2003

ΤΥΠΟΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ
<i>ΚΕΝΤΡΑ ΥΠΟΔΟΧΗΣ</i>	0
<i>ΑΣΤΙΚΕΣ</i>	3894
<i>ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ/ΔΙΑΦΟΡΕΣ</i>	4114
ΣΥΝΟΛΟ	8008

Πηγή: Eurostat

ΓΡΑΦΗΜΑ 1.10

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΚΑΙ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2003

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι μετανάστες από τρίτες χώρες που εισέρχονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελούν μια σημαντική πηγή κινητικότητας τόσο πληθυσμιακής όσο και εργασιακής. Κατά τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται μια τάση αύξησης με έντονες ωστόσο διακυμάνσεις ως προς τον καθαρό αριθμό των μεταναστών, οι οποίες κυρίως οφείλονται αφενός στις πληθυσμιακές εισροές μεταναστών (με νόμιμο ή παράνομο τρόπο) στην Ευρώπη και αφ' ετέρου στο έλλειμμα πολιτικών ελέγχου και διαχείρισης των ροών αυτών. Ο αριθμός και η καταγωγή των μεταναστών διαφέρει σημαντικά με την πάροδο του χρόνου ανάλογα με τις διεθνείς πολιτικές και οικονομικές συνθήκες.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η αύξηση ήταν ιδιαίτερα έντονη μετά τα μέσα της δεκαετίας του '80 όταν σημειώθηκε σημαντική εισροή από την Ανατολική Ευρώπη. Στη συνέχεια, ο πόλεμος στην Γιουγκοσλαβία και η ασταθής κατάσταση στα Βαλκάνια προκάλεσαν μεγάλο κύμα μεταναστών, κυρίως από τις πρώην Δημοκρατίες της Γιουγκοσλαβίας και την Αλβανία.

Σημειώθηκε επίσης μεγάλος αριθμός εισροών από άλλα μέρη του κόσμου, κυρίως από διάφορες περιοχές της Ασίας και της Βόρειας Αφρικής που οφειλόταν σε συνδυασμό οικονομικών, πολιτικών και δημογραφικών παραγόντων. Το 1998, 13 εκατομύρια, ή το 3.5% του πληθυσμού της Ε.Ε. ήταν υπήκοοι τρίτων χωρών. Το ποσοστό είναι σαφώς υψηλότερο σε ορισμένα κράτη μέλη της Κεντρικής Ευρώπης (Αυστρία, 9,3%, Γερμανία, 6,7%). Η συσχέτιση ωστόσο του αριθμού των μεταναστών με την κλαδική και ηλικιακή σύνθεση της απασχόλησης, αλλά και με άλλα πληθυσμιακά μεγέθη μπορεί να κάνει περισσότερο κατανοητή την πίεση που ασκεί η δυναμική των μεταναστευτικών ρευμάτων σε κάθε χώρα. Για παράδειγμα, η Ελλάδα αν και διαθέτει σχετικά μικρό αριθμό νόμιμων μεταναστών σε σχέση με το γηγενή πληθυσμό και αποτελεί μια συγκριτικά με την υπόλοιπη Ευρώπη περισσότερο εθνικά ομοιογενή κοινωνία, εντούτοις είναι η χώρα με το μεγαλύτερο κατά κεφαλήν πρόβλημα παράνομης μετανάστευσης (Baldwin Edwards, 2002).

Σημαντική εξέλιξη αποτελεί το γεγονός ότι οι χώρες της Νότιας Ευρώπης ιδιαίτερα, από παραδοσιακούς αγωγούς μεταναστών προς την Βόρεια Ευρώπη και τις ΗΠΑ έχουν μετατραπεί, για λόγους που αναλύονται στη συνέχεια, σε φιλόδοξους προορισμούς

(ενδιάμεσους ή τελικούς) για πολλούς μετανάστες από την Ανατολική Ευρώπη, την Β. Αφρική και την Ασία. Τα περισσότερα μεγάλα αστικά κέντρα της Ευρώπης αποκτούν όλο και περισσότερο πολυπολιτισμικό χαρακτήρα και καλούνται να αναπτύξουν άμεσα επαρκείς και αποτελεσματικές στρατηγικές για την κοινωνική και την οικονομική ενσωμάτωση των νεοεισερχόμενων μεταναστών και των οικογενειών τους.

Σε αντίθεση με τους πολίτες της Ε.Ε. οι υπήκοοι τρίτων χωρών δεν απολαμβάνουν το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, γεγονός που επιτείνει την αναγκαιότητα σχεδιασμού εξειδικευμένων κοινωνικών πολιτικών και πολιτικών μεταναστευσης. Εξάλλου οι καταγεγραμμένοι μετανάστες αποτελούν μόνο μέρος της συνολικής εικόνας.

Τόσο όμως οι παράνομοι όσο και οι νόμιμοι μετανάστες είναι σε κάθε περίπτωση περισσότερο ευάλωτοι από τους αυτόχθονες εργαζόμενους και συχνά είναι πρόθυμοι να κάνουν παραχωρήσεις όσον αφορά στις αμοιβές τους και τα εργασιακά τους δικαιώματα. Οι μετανάστες δηλαδή αποτελούν μια ευπαθή ομάδα κοινωνικού αποκλεισμού, γεγονός που κατά κύριο λόγο οφείλεται στα παρακάτω:

1. Ο γεωγραφικός κατακερματισμός, οι εθνοτικές, θρησκευτικές και πολιτισμικές διαφορές δυσκολεύουν τη δημιουργία συγκεκριμένης πολιτικής ταυτότητας και συνδικαλιστικής έκφρασης από μέρους τους.

2. Απαιτείται να προσαρμοστούν κοινωνικά με τους όρους αξιοποίησης που επιβάλλει το σύστημα κοινωνικής οργάνωσης της χώρας υποδοχής χωρίς να έχουν ενταχθεί κατά το παρελθόν στους διακριτούς μηχανισμούς κοινωνικοποίησης και εγκοινωνισμού των ηθικών εργασιακών κανόνων της κοινωνίας υποδοχής (σύστημα εκπαίδευσης, βασικοί πολιτικοί και κοινωνικοί θεσμοί, άτυπα δίκτυα φροντίδας).

3. Αντιμετωπίζουν εύλογες δυσκολίες γλωσσικής επικοινωνίας σε σχέση με το γηγενή πληθυσμό και δυσκολίες προσπελασιμότητας και ένταξης στο σύστημα κοινωνικής προστασίας και ασφάλειας.

4. Αντιμετωπίζουν την περιστασιακή αμφιθυμία και τα κενά της μεταναστευτικής πολιτικής, τα οποία διαμορφώνονται από τις κατευθύνσεις της οικονομικής πολιτικής, η οποία σε καθεστώς άκρατης διεθνοποίησης και περιορισμένων εργαλείων οικονομικής πολιτικής είναι πιο ευάλωτη στις διακυμάνσεις του οικονομικού κύκλου.

Η διαχείριση της ροής μεταναστών από τρίτες χώρες αποτελεί όλο και μεγαλύτερη πρόκληση για την πολιτική απασχόλησης και την κοινωνική πολιτική των κρατών μελών

και της Ένωσης στο σύνολό της. Αν και στην Ευρώπη έχουν παρατηρηθεί εισροές ατόμων με υψηλό επίπεδο προσόντων για την αντιμετώπιση ειδικών ελλείψεων του εργατικού δυναμικού, ένα μεγάλο ποσοστό των μεταναστών είναι νέοι με χαμηλού επιπέδου προσόντα .

Σε κάθε περίπτωση, η συζήτηση για τις διεθνείς τάσεις των μεταναστευτικών ροών και την διαχείρισή τους οφείλει να λάβει υπόψη της το γενικότερο πλαίσιο των συντελούμενων δομικών αλλαγών αφενός στην *οργάνωση της παραγωγής και της εργασίας* και αφετέρου στην *υποχώρηση του θεσμικού και αναδιανεμητικού μοντέλου κοινωνικής πολιτικής* μέσα από τον εξορθολογισμό των δαπανών κοινωνικής προστασίας και την εξατομίκευση των κοινωνικών παροχών. Η διάχυση άλλωστε διαφορετικών συστημάτων ρύθμισης της εργασίας και της κοινωνικής πρόνοιας οφείλεται στους μετασχηματισμούς της σύγχρονης μορφής κοινωνικής οργάνωσης στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Παράλληλα οι τελευταίες δεκαετίες, σημαδεύονται από τα υψηλά επίπεδα ανεργίας μεγάλης διάρκειας σε συνδυασμό με την παράλληλη τάση ανοίγματος των διεθνών αγορών και διεθνών επενδύσεων.

Οι εξελίξεις αυτές που συνήθως ενοποιούνται περιγραφικά υπό τον όρο «*παγκοσμιοποίηση*» έχουν οδηγήσει στην ένταση των φαινομένων κοινωνικής παθογένειας και κοινωνικού αποκλεισμού στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Ο κοινωνικός αποκλεισμός πλήττει ευάλωτες κοινωνικά ομάδες, όπως οι μετανάστες και απειλεί άμεσα το εγχείρημα της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Παράλληλα η αναβίωση φαινομένων ξеноφοβίας και ρατσισμού σε διάφορες χώρες και περιφέρειες της Ευρώπης, απαιτεί ενεργητικές πολιτικές κοινωνικής και οικονομικής ένταξης για τους μετανάστες, που υπερβαίνει τις πολιτικές ελέγχου της «*λαθρομετανάστευσης*».

Η διαχείριση των μεταναστευτικών εισροών, η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και η ανάπτυξη ενός βέλτιστου προτύπου ενσωμάτωσης με παράλληλο σεβασμό της ποικιλότητας και πολυπολιτισμικής ιδιαιτερότητας αποτελούν μείζονες προκλήσεις που απαιτούν την δέσμευση όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων.

Σε επίπεδο Ε.Ε, με τη θέσπιση σε ισχύ της Συνθήκης του Άμστερνταμ το 1999, η πολιτική για το άσυλο και την ελεύθερη κυκλοφορία των ατόμων, η πολιτική θεώρησης διαβατηρίων, οι κανόνες που διέπουν τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε., η μεταναστευτική πολιτική, τα δικαιώματα των υπηκόων τρίτων χωρών και η καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της συνολικής

προσέγγισης για την πολιτική ασύλου και την κοινή πολιτική μετανάστευσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ΙΑΠΑΔ (2002).

Παρά ταύτα, σημαντικές δυσκολίες εμποδίζουν την προσπάθεια άσκησης μιας ενιαίας, αποτελεσματικής όσο και δίκαιης πολιτικής για τους μετανάστες. Οι πιο σημαντικές από αυτές είναι:

1. Η έλλειψη επαρκών και αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων να περιγράψουν το προφίλ και τις ανάγκες που αντιμετωπίζει η ομάδα-στόχος και οι διαφορετικότητες που εμφανίζονται στο εσωτερικό της, σε κάθε χώρα κράτος μέλος της Ε.Ε..
2. Το παράνομο καθεστώς μιας μεγάλης κατηγορίας μεταναστών
3. Η ποικιλομορφία και η ασυμμετρία που εμφανίζουν οι μετανάστες αναφορικά με τη χώρα προέλευσης, το φύλο και την επαγγελματική ειδίκευση
4. Ο υψηλός βαθμός γεωγραφικής διασποράς των μεταναστών τόσο σε επίπεδο χωρών όσο και στο επίπεδο των περιφερειών και αστικών κέντρων.
5. Ο υψηλός βαθμός γεωγραφικής και επαγγελματικής κινητικότητας που χαρακτηρίζει ιδιαίτερα συγκεκριμένες ομάδες μεταναστών και επαγγελματιών στα οποία συγκεντρώνονται, ΙΑΠΑΔ (2002).

Ωστόσο, το σημαντικότερο πρόβλημα που υπάρχει στην δημιουργία μιας ενιαίας μεταναστευτικής πολιτικής σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης συνίσταται στις διαφορετικές πολιτικές που ασκούν τα κράτη μέλη για τους μετανάστες που σχετίζονται και με τα διαφορετικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Εξάλλου όπως φαίνεται και στις Συνόδους Κορυφής (ειδικά στην τελευταία, Σεβίλλη, Ιούνιος 2002) η πολιτική της Ένωσης ισορροπεί ανάμεσα σε αντιφατικές πολιτικές και προτάσεις που εκτείνονται σε όλο το φάσμα: από την ενίσχυση του ελέγχου των εξωτερικών συνόρων («Ευρώπη φρούριο»), τις μαζικές απελάσεις παράνομων μεταναστών και ακόμη και κυρώσεων στις χώρες προέλευσης μεταναστών (προτάσεις Βρετανίας, Ισπανίας, Ολλανδίας) μέχρι τις πολιτικές διαχείρισης και ελέγχου μεταναστευτικών αναγκών και ροών, κοινωνικής και οικονομικής ένταξης και καταπολέμησης των διακρίσεων, του ρατσισμού και της ξενοφοβίας. (Σύνοδος του Τάμπερε, 1999). Έτσι στην πραγματικότητα το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο για την μετανάστευση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, παραμένει σε επίπεδο κατευθύνσεων και διακηρύξεων ενώ επανακαθορίζεται ταυτόχρονα από τις διαφορετικές πολιτικές των κρατών μελών, οι οποίες εν πολλοίς είναι και αυτές αντιφατικές και αποσπασματικές.

Ωστόσο, η διερεύνηση «καλών πρακτικών» από τις διάφορες χώρες, ιδιαίτερα από τις χώρες του Ευρωπαϊκού νότου, συνιστά σημαντική βάση άντλησης εμπειριών και διαμόρφωσης μιας σύγχρονης πολιτικής μετανάστευσης για τη χώρα μας. Αξίζει πάντως να σημειωθεί ότι τα συμπεράσματα της Συνόδου της Σεβίλλης ικανοποιούν το αίτημα για ένα καταμερισμό βαρών και δαπανών μεταξύ των εταίρων, ώστε το κόστος να μην αναλαμβάνεται μονομερώς από τις χώρες που βρίσκονται στην πρώτη σειρά υποδοχής των μεταναστών.

2.2 ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ

Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο δεκαετιών, αν και οι πολιτικές που αφορούν την μετανάστευση θεωρούνται ότι άπτονται της αρχής της εθνικής κυριαρχίας και της αυτονομίας των κρατών μελών της Ε.Ε., έχει αναπτυχθεί ένα θεσμικό πλαίσιο σε ευρωπαϊκό επίπεδο που σταδιακά παίρνει την μορφή συγκεκριμένων αξόνων πολιτικής και συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών για μια σειρά από ζητήματα που σχετίζονται με την μετανάστευση.

Η Συνθήκη του Άμστερνταμ θεσπίζει για πρώτη φορά την κοινοτική αρμοδιότητα όσον αφορά το άσυλο και τη μετανάστευση, ΙΑΠΑΔ (2002). Από τα μέσα της δεκαετίας του '80 ξεκινάει και τυπικά η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών για ζητήματα σχετιζόμενα με την μετανάστευση και με την κατοχύρωση των «τεσσάρων θεμελιωδών ελευθεριών (ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων, αγαθών, υπηρεσιών και ανθρώπων). Ωστόσο, η μεταναστευτική πολιτική ως διακριτή πολιτική της Ε.Ε. εισάγεται ουσιαστικά με την συνθήκη του Maastricht το 1992 και διαμορφώνεται πιο συγκεκριμένα με την Συνθήκη του Schengen. Μέχρι τότε η μεταναστευτική πολιτική ασκείτο ως μέρος γενικότερων πολιτικών όπως, για παράδειγμα, η πολιτική για την τρομοκρατία και τις διασυνοριακές εγκληματικές δραστηριότητες. Σ' αυτή την πρώιμη περίοδο, διακρίνονται τέσσερα στάδια στην εξέλιξη των σχετικών μεταναστευτικών πολιτικών:

Ø Το πρώτο στάδιο (1973) κατά το οποίο φιλελευθεροποιούνται οι συνοριακοί έλεγχοι και τίθεται σε ισχύ η αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων.

Ø Το δεύτερο στάδιο (1973-1985), κατά το οποίο, σε συνθήκες οικονομικής κρίσης και αναδιάρθρωσης η μαζική και «νόμιμη» (μη ελεγχόμενη)

μετανάστευση περιορίζεται. Οι μετακινήσεις μεταξύ των κρατών της διευρυμένης Ευρώπης ευνοούνται (χωρίς παρά ταύτα να καταργείται η βίζα), η επιστροφή των μεταναστών στις εστίες τους ενθαρρύνεται, προβλέπονται μέτρα ένταξης των μεταναστών δεύτερης γενιάς, και αυξάνονται οι περιορισμοί απέναντι σε νέους μετανάστες.

Ø Το τρίτο στάδιο (1985-1992) χαρακτηρίζεται από την κατάρρευση των οικονομιών του λεγόμενου «Ανατολικού Μπλόκ», ξεκινάει με την Λευκή Βίβλο (1985) που ουσιαστικά εγκαθιδρύει στην πράξη την Κοινή Αγορά καθιερώνοντας την ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων, αγαθών, υπηρεσιών και ατόμων. Η ανάγκη ελέγχου μετά την κατάργηση των εσωτερικών συνόρων οδηγεί στην υπογραφή σειράς συμφωνιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και στη σύσταση οργανισμών που ασχολούνται με γενικότερα ζητήματα αλλά και με θέματα που σχετίζονται με την μετανάστευση από άλλες χώρες εκτός Ε.Ε. Αυτές είναι:

• Η ομάδα Ad Hoc για την μετανάστευση (Ad Hoc Group on Immigration) που προέκυψε από την ομάδα TREVI και δεν είναι υπόλογη σε κανέναν Ευρωπαϊκό θεσμό.

• Η Συνθήκη Schengen (1985) που τέθηκε σε ισχύ το 1995 με σκοπό μεταξύ άλλων την εγκαθίδρυση του χώρου ελεύθερης κυκλοφορίας των ανθρώπων μέσα στην Ε.Ε.

• Η σύμβαση του Δουβλίνου (Dublin Convention, 1990) η οποία υπογράφηκε με σκοπό να αποτρέψει πολλαπλές και καταχρηστικές αιτήσεις για άσυλο και να λύσει το πρόβλημα των «περιπλανώμενων προσφύγων»

• Η Σύμβαση για την διάβαση των εξωτερικών συνόρων (Convention for the crossing of external borders), που αποτελεί ένα σύνολο κανόνων για τον συντονισμό των ευρωπαϊκών πολιτικών χορήγησης βίζας και των συνοριακών ελέγχων.

Ø Το τέταρτο στάδιο (1992 μέχρι σήμερα), κατά το οποίο η Συνθήκη του Maastricht διευρύνει τον πολιτικό χαρακτήρα της Κοινότητας προβλέποντας κοινές ή σχετικώς εναρμονισμένες πολιτικές για μια σειρά θεμάτων που εκφεύγουν από την σφαίρα της οικονομίας. Οι τρεις πυλώνες της Συνθήκης

προδιαγράφουν, μεταξύ των άλλων, μια κοινή συντονισμένη πολιτική για την μετανάστευση, ΙΑΠΑΔ (2002).

Ο πρώτος πυλώνας, δηλαδή τα «Κοινοτικά Θέματα», ασχολείται με την πολιτική χορήγησης βίζας και τον προσδιορισμό των κρατών, οι πολίτες των οποίων απαιτείται να έχουν βίζα προκειμένου να εισέλθουν στην επικράτεια κάποιου κράτους μέλος.

Ο τρίτος πυλώνας, δηλαδή η «Δικαιοσύνη και οι Εσωτερικές Υποθέσεις», ΙΑΠΑΔ (2002), ασχολείται με την πολιτική ασύλου, με την διάβαση των εξωτερικών συνόρων της Ε.Ε., καθώς και με τον συντονισμό των μεταναστευτικών πολιτικών των κρατών μελών όσον αφορά τις συνθήκες εισόδου, διαμονής, κυκλοφορίας και απασχόλησης των μεταναστών, επανένωσης των οικογενειών τους και αντιμετώπισης της παράνομης μετανάστευσης. Προβλέπεται επίσης η δημιουργία ενιαίου σώματος της Ε.Ε. που θα ασχολείται με ζητήματα δικαιοσύνης, μετανάστευσης και ασύλου, ασφάλειας και αστυνομικής συνεργασίας (EUROPOL). Τέλος, η Συνθήκη του Άμστερνταμ (1997) θεσπίζει για πρώτη φορά την κοινοτική αρμοδιότητα όσον αφορά την μετανάστευση και το άσυλο. Εισάγει επίσης, μεταξύ άλλων, κάποιες καινούργιες ρήτρες και ρυθμίσεις σχετικά με την μετανάστευση. Αυτές είναι:

1. Η ενσωμάτωση της Συνθήκης του Σέγκεν στην Συνθήκη της Ε.Ε. και η ενσωμάτωση της Γραμματείας του Σέγκεν στην Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου της Ευρώπης. Παρόμοια μέτρα ενσωμάτωσης πάρθηκαν άλλωστε και για τις ομάδες TREVI και Ad Hoc που τώρα αποτελούν μέρη της Επιτροπής Κ4.

2. Μια γενική πολιτική ενάντια στις διακρίσεις με αμφίβολη πιθανότητα να εφαρμοστεί για μη Ευρωπαίους Πολίτες.

3. Η εισαγωγή στην Συνθήκη ενός νέου τίτλου «Ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, άσυλο και μετανάστευση»

4. Η διεύρυνση του πλαισίου του τρίτου πυλώνα της Συνθήκης του Μάαστριχτ, της Συνθήκης Σέγκεν και της Επιτροπής Κ4 με αρκετά σαφή αστυνομικό και κατασταλτικό προσανατολισμό δίνοντας έμφαση στην διακίνηση προσώπων και ναρκωτικών, στην δικαστική και εγκληματολογική συνεργασία, στην ανταλλαγή δεδομένων και πληροφοριών, στις απελάσεις και τον ρόλο της EUROPOL.

Υπάρχουν, τέλος και συγκεκριμένες συμφωνίες ανάμεσα στην Ε.Ε. και σε τρίτες χώρες με διακανονισμούς που αφορούν την συνεργασία για τον έλεγχο της μετανάστευσης και

την χορήγηση συγκεκριμένων δικαιωμάτων για διαμονή, εργασιακές συνθήκες, κοινωνικής πρόνοιας και πρόσβασης στην αγορά εργασίας αυτών των χωρών (Τουρκία, Μαρόκο, Τυνησία και Αλγερία).

Ωστόσο ο γενικός προσανατολισμός, όσον αφορά τους μετανάστες και πρόσφυγες από τρίτες χώρες, φαίνεται να είναι ο αυστηρός έλεγχος και η καταστολή, παρόλο που ακόμη δεν μπορούμε να μιλάμε για μια ενιαία και συνεκτική μεταναστευτική πολιτική σε επίπεδο Ε.Ε.

2.3 Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ : Η ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΜΙΑΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Η Ευρωπαϊκή Ενοποίηση διαπνέεται σταθερά από την προσήλωση στην ιδέα της ελευθερίας, με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα, τους δημοκρατικούς θεσμούς και το κράτος δικαίου. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο αναδύεται και το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση, υπό συνθήκες ασφάλειας και δικαιοσύνης για όλους. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, κατά την σύνοδο του Τάμπερε, τον Οκτώβριο του 1999, δηλώνει ότι *« τα διακριτά μεν αλλά στενά συνδεδεμένα θέματα του ασύλου και της μετανάστευσης απαιτούν να αναπτυχθεί μια κοινή πολιτική της Ε.Ε.»* και καθορίζει τα στοιχεία που πρέπει να περιλαμβάνει, τις πολιτικές κατευθύνσεις και τους στόχους για την χάραξη μιας κοινής πολιτικής της Ε.Ε. στους βασικούς τομείς και συγκεκριμένα:

- Μια σφαιρική προσέγγιση όσον αφορά την σχέση εταιρικότητας με τις χώρες καταγωγής για την αντιμετώπιση πολιτικών ζητημάτων, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το θέμα της ανάπτυξης στις χώρες και τις περιοχές καταγωγής και διέλευσης.
- Ένα ενιαίο ευρωπαϊκό σύστημα χορήγησης ασύλου που θα βασίζεται στην πλήρη και συμπεριληπτική εφαρμογή της Σύμβασης της Γενεύης για τους πρόσφυγες.
- Μια σθεναρή πολιτική κοινωνικής ένταξης που εξασφαλίζει την δίκαιη μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών με στόχο την παροχή δικαιωμάτων και υποχρεώσεων ανάλογων με εκείνα που απολαμβάνουν οι πολίτες της Ε.Ε.
- Μέτρα για την σφαιρική προσέγγιση της διαχείρισης ή ρύθμισης των μεταναστευτικών ροών που θα περιλαμβάνει ζητήματα πολιτικά, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αναπτυξιακά με βάση την στενότερη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και με τις χώρες καταγωγής και διέλευσης.

Μετά το Συμβούλιο του Τάμπερε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επεξεργάζεται μια στρατηγική για τη μεταναστευτική πολιτική, η οποία περιλαμβάνει δύο βασικούς άξονες:

- A) την υιοθέτηση ενός **Κοινού Νομοθετικού Πλαισίου (ΚΝΠ)**
- B) την ανάπτυξη μιας **Ανοιχτής Μεθόδου Συντονισμού (ΑΜΣ)**

Απώτερος στόχος της στρατηγικής αυτής είναι η διασφάλιση της αποτελεσματικής διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών σε όλα τα στάδια εξέλιξής τους, ΙΑΠΑΔ (2002). Τα θέματα που εντάσσονται σ' αυτή τη στρατηγική μπορούν να συνοψιστούν στα παρακάτω:

1. Προσδιορισμός και διαχείριση μεταναστευτικών αναγκών και ροών (διαβούλευση κοινωνικών εταίρων)
2. Παράνομη μετανάστευση, έλεγχος συνόρων, πολιτική βίζας, ασφάλεια, διακίνηση και εμπορία ανθρώπων.
3. Εισδοχή και παραμονή, επανένωση οικογενειών.
4. Ένταξη/ενσωμάτωση, δίκαιη και ίση μεταχείριση, πολιτογράφηση
5. Εταιρικές σχέσεις με τρίτες χώρες
6. Εσωτερική μετανάστευση στην Ε.Ε.
7. Ανταλλαγή πρακτικών και πληροφόρησης
8. Διαχείριση της μετανάστευσης σε ενωσιακό επίπεδο, διοικητική και κανονιστική σύγκλιση των πολιτικών των Κρατών Μελών και Σχέδια Δράσης
9. Καταπολέμηση διακρίσεων, ρατσισμού και ξενοφοβίας.

Με βάση την Σύνοδο του Τάμπερε, οι πολιτικές για την Μετανάστευση, το Άσυλο και τους Πρόσφυγες αποτελούν τρεις διακριτές και αλληλοσυνδεόμενες πολιτικές.

Όσον αφορά στη γενική στρατηγική, επισημαίνεται η αναγκαιότητα μιας Ανοιχτής Μεθόδου Συντονισμού της μεταναστευτικής πολιτικής των κρατών-μελών. Αυτή η μέθοδος συντονισμού θα δρα συμπληρωματικά προς το νομοθετικό πλαίσιο και θα εξασφαλίσει τον αναγκαίο συνδυασμό μέτρων για τη χάραξη μιας ευρωπαϊκής πολιτικής. Η πολιτική αυτή θα βασίζεται, αρχικά τουλάχιστον, στον καθορισμό και την ανάπτυξη κοινών στόχων που αναμφισβήτητα απαιτούν μια ευρωπαϊκή αντιμετώπιση. Χρειάζονται διαδικασίες για την εξασφάλιση συνοχής και τη χρήση κοινών κανόνων κατά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας.

Στο πλαίσιο του Ανοιχτού Μηχανισμού Συντονισμού, προβλέπονται πολυετείς κατευθυντήριες γραμμές (ΚΓ) για την Ένωση και ειδικά χρονοδιαγράμματα για την

επίτευξη των στόχων. Οι ΚΓ θα ενσωματωθούν στις εθνικές πολιτικές. Βασικοί τομείς είναι:

- A) Διαχείριση Μεταναστευτικών Ροών
- B) Εισδοχή Οικονομικών Μεταναστών
- Γ) Σχέση Εταιρικότητας με Τρίτες Χώρες
- Δ) Κοινωνική Ένταξη των Υπηκόων Τρίτων Χωρών

Οι πρώτες Κατευθυντήριες γραμμές (ΚΓ) αναμενόταν να εγκριθούν από το Συμβούλιο μέσα στο 2002 και θα αναθεωρούνται ετήσια.

Ε) Ανάγκη για συγκέντρωση στατιστικών στοιχείων σε επίπεδο Ε.Ε. και σε εθνικό επίπεδο.

Γενικές κατευθύνσεις πολιτικής :

- Διακρίσιμότητα και Συμπληρωματικότητα των πολιτικών Μετανάστευσης και Ασύλου
- Προώθηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Ασφάλειας, Ελευθερίας και Δικαιοσύνης
- Οι πολιτικές μετανάστευσης πρέπει να προσαρμόζονται στις διεθνείς δημογραφικές και οικονομικές τάσεις.

- Σεβασμός Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

- Η προσωρινή μετανάστευση δεν πρέπει να αποτελεί τη βάση, αλλά ένα από τα στοιχεία, της συνολικής μεταναστευτικής πολιτικής

- Θέσπιση ξεκάθαρων κανόνων για την εισδοχή των μεταναστών

- Κοινές πολιτικές ασφάλειας και ελέγχου των συνόρων

- Πολιτικές ένταξης-ενσωμάτωσης

- Δίκαιη και ίση μεταχείριση των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν και εργάζονται στην Ε.Ε.

- Πολιτικές Συνεργασίας με τρίτες χώρες

- Δικαστική συνεργασία και κοινές πολιτικές εσωτερικής ασφάλειας

- Πολιτική κατά του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας

Στο κείμενο που ακολουθεί παρατίθενται οι βασικοί τομείς πολιτικής και οι αντίστοιχες κατευθυντήριες γραμμές:

α) ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΡΟΩΝ

ΚΓ 1) Υιοθέτηση σφαιρικής και συντονισμένης προσέγγισης για τη διαχείριση της μετανάστευσης σε εθνικό επίπεδο:

A) να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις και οι σχέσεις των διαφόρων κατηγοριών μεταναστευτικών ροών

B) Τα κράτη-μέλη να συγκεντρώσουν στατιστικά στοιχεία για τη μετανάστευση, ώστε να τεθεί σε εφαρμογή το Σχέδιο Δράσης που θα εγκρίνει το Συμβούλιο.

ΚΓ 2) Βελτίωση της παρεχόμενης πληροφόρησης για τις νόμιμες δυνατότητες εισδοχής στην Ε.Ε. καθώς και για τις συνέπειες της χρήσης παράνομων διαύλων:

A) Δημιουργία υπηρεσιών ενημέρωσης σε τρίτες χώρες

B) Συνεργασία και ανταλλαγή πληροφόρησης των προξενικών αρχών των κρατών-μελών στις χώρες καταγωγής, κυρίως αναφορικά με την πολιτική θεωρήσεων για αποτελεσματικότητα, διαφάνεια και εναρμόνιση μεταξύ των κρατών-μελών κατά την εξέταση των αιτήσεων εισδοχής στην Ε.Ε..

Γ) Συνεργασία με τρίτες χώρες για την ευαισθητοποίηση στους κινδύνους της λαθρομετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων.

ΚΓ 3) Καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης, της μεταφοράς λαθρομεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων:

A) Εξισορρόπηση μεταξύ ανθρωπιστικών καθηκόντων, νόμιμης μετανάστευσης και καταπολέμησης των δικτύων λαθρομετανάστευσης

B) Παρακολούθηση των παράνομων διακινήσεων

Γ) Θέσπιση κυρώσεων για τις εγκληματικές ενέργειες που συνδέονται με τη λαθρομετανάστευση και την εμπορία ανθρώπων

Δ) Ενίσχυση των ελέγχων στα εξωτερικά σύνορα της Ε.Ε. στο πλαίσιο κοινών κανόνων.

ΚΓ 4) Καθιέρωση συνεπούς και διαφανούς πολιτικής και διαδικασιών για το άνοιγμα της αγοράς εργασίας σε υπηκόους τρίτων χωρών στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση:

A) Η εφαρμογή της στρατηγικής για την απασχόληση να είναι συμβατή με τη διαχείριση της συμβολής των μεταναστών στην αγορά εργασίας. Οι οποιοσδήποτε προσαρμογές θα πρέπει να γίνουν κατόπιν συνεννόησης των κοινωνικών εταίρων: εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, μη κυβερνητικές οργανώσεις, οργανώσεις μεταναστών και άλλες σχετικές οργανώσεις.

Β) Εθνική νομοθεσία που θα προβλέπει σαφείς και διαφανείς διαδικασίες για την επιλογή των αιτήσεων των υπηκόων τρίτων χωρών για να εισέλθουν στην αγορά εργασίας ανάλογα με τις κατηγορίες στις οποίες ανήκουν

Γ) Συμμόρφωση με την υποχρέωση κοινοποίησης στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 30 του σχεδίου οδηγίας για την απασχόληση υπηκόων τρίτων χωρών

Δ) Συμμόρφωση των υπηκόων τρίτων χωρών με την εθνική και κοινοτική νομοθεσία για την απασχόληση όσον αφορά την καταπολέμηση της μη δηλωμένης εργασίας

Ε) Ιδιαίτερη μέριμνα για τις γυναίκες υπηκόους τρίτων χωρών που επιθυμούν να εργαστούν την Ε.Ε..

β) ΣΧΕΣΗ ΕΤΑΙΡΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ

ΚΓ 5) Ενσωμάτωση των θεμάτων μετανάστευσης στις σχέσεις με τις τρίτες χώρες και ιδίως με τις χώρες καταγωγής

Α) Σχεδιασμός και εφαρμογή προγραμμάτων ανάπτυξης και συνεργασίας σε θέματα, παιδείας, επαγγελματικής κατάρτισης και ισότητας των δύο φύλων

Β) Προώθηση μέτρων για τη μεγιστοποίηση των θετικών επιπτώσεων της μετανάστευσης ως παράγοντας ανάπτυξης στις χώρες καταγωγής των μεταναστών και την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιδράσεων (brain drain)

Γ) Ενθάρρυνση των μεταναστών να διατηρήσουν σχέσεις με τη χώρα καταγωγής τους (ρύθμιση της νομοθεσίας για την κυκλοφορία μεταξύ της χώρας υποδοχής και της χώρας καταγωγής, ενθάρρυνση της συμμετοχής των μεταναστών σε αναπτυξιακά, εκπαιδευτικά και επιχειρηματικά προγράμματα στις χώρες καταγωγής τους, υποστήριξη των χωρών καταγωγής για την επανενσωμάτωση των παλιννοστούντων υπηκόων τους).

Δ) Υποστήριξη των προσπαθειών τρίτων χωρών για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών και για τη θέσπιση νομοθεσίας και δομών σύμφωνων προς τους διεθνείς κανόνες.

Ε) Λήψη μέτρων για την υποστήριξη της επανένταξης των θυμάτων παράνομης λαθρομετανάστευσης στη χώρα καταγωγής τους

γ) ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΥΠΗΚΟΩΝ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ

ΚΓ 6) Χάραξη πολιτικών ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών που κατοικούν νόμιμα στα κράτη-μέλη

Α) Καθορισμός προτεραιοτήτων και πόρων για την πολιτική ένταξης των μεταναστών.

Β) Θέσπιση πλαισίου που θα εξασφαλίζει τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στο σχεδιασμό και την εφαρμογή της πολιτικής.

Γ) Εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης με στόχο την ενίσχυση των διαδικασιών ένταξης.

Δ) Ειδικά μέτρα για την κοινωνικο-οικονομική ένταξη των γυναικών και των μεταναστών δεύτερης γενιάς.

Ε) Κατάρτιση προγραμμάτων για τη γλωσσική εκπαίδευση και πολιτισμική, οικονομική και κοινωνικο-πολιτική πληροφόρηση των μεταναστών για τη χώρα υποδοχής.

ΣΤ) Κατάρτιση προγραμμάτων εγκατάστασης των καινούργιων μεταναστών και των οικογενειών τους

Η) Κοινωνική, υγειονομική και οικονομική στήριξη των θυμάτων λαθρομετανάστευσης κατά την διάρκεια διαμονής τους στις χώρες της Ε.Ε.

Ζ) Αξιοποίηση της έννοιας της πολιτικής ιθαγένειας για τον καθορισμό δικαιωμάτων και υποχρεώσεων των μεταναστών.

2.4 Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΟΡΥΦΗΣ ΤΗΣ ΣΕΒΙΛΛΗΣ ΚΑΙ Η ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.

Τα θέματα του ασύλου και της μετανάστευσης αποτέλεσαν σημαντικότερα σημεία συζήτησης στο πλαίσιο της Συνόδου Κορυφής της Σεβίλλης (Ιούνιος 2002). Στην Σεβίλλη δεν συζητήθηκαν τόσο διακηρύξεις αρχής, όσο ορίστηκαν μέτρα και συγκεκριμένες προθεσμίες υλοποίησης, όπως για παράδειγμα:

- Η ολοκλήρωση συμφωνιών επαναποδοχής (readmission agreements) που αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σήμερα, και η αρχή συνομιλιών με χώρες που υποδείχθηκαν από το Συμβούλιο.
- Η ανάληψη κοινών επιχειρήσεων στα εξωτερικά σύνορα προ του τέλους του 2002.
- Η εισαγωγή κοινής βίζας μέχρι τον Μάρτιο του 2003.

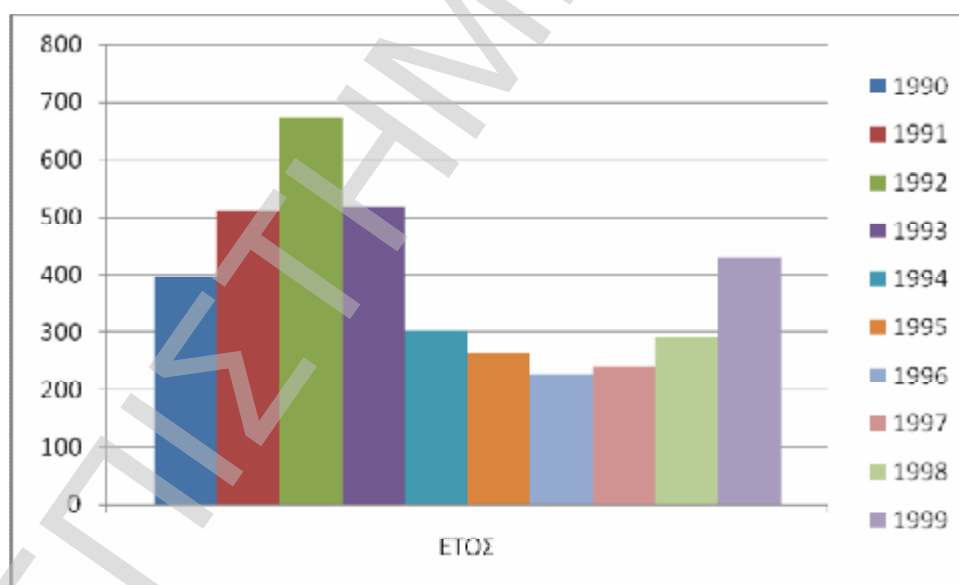
Στην Σύνοδο Κορυφής της Σεβίλλης αναδείχθηκε με τρόπο σαφή, η αδυναμία επίλυσης των προβλημάτων που προκύπτουν από το φαινόμενο της μετανάστευσης σε εθνικό επίπεδο και η αναγκαιότητα πολιτικών και γενναίων αποφάσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1
ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1990-1999

ΕΤΟΣ	ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΛΟΥ
1990	397.027
1991	511.184
1992	672.381
1993	516.710
1994	300.232
1995	263.655
1996	226.850
1997	240.483
1998	288.757
1999	430.000

Πηγή: Eurostat, 1999; UNHCR

ΓΡΑΦΗΜΑ 2.1
ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 1990-1999

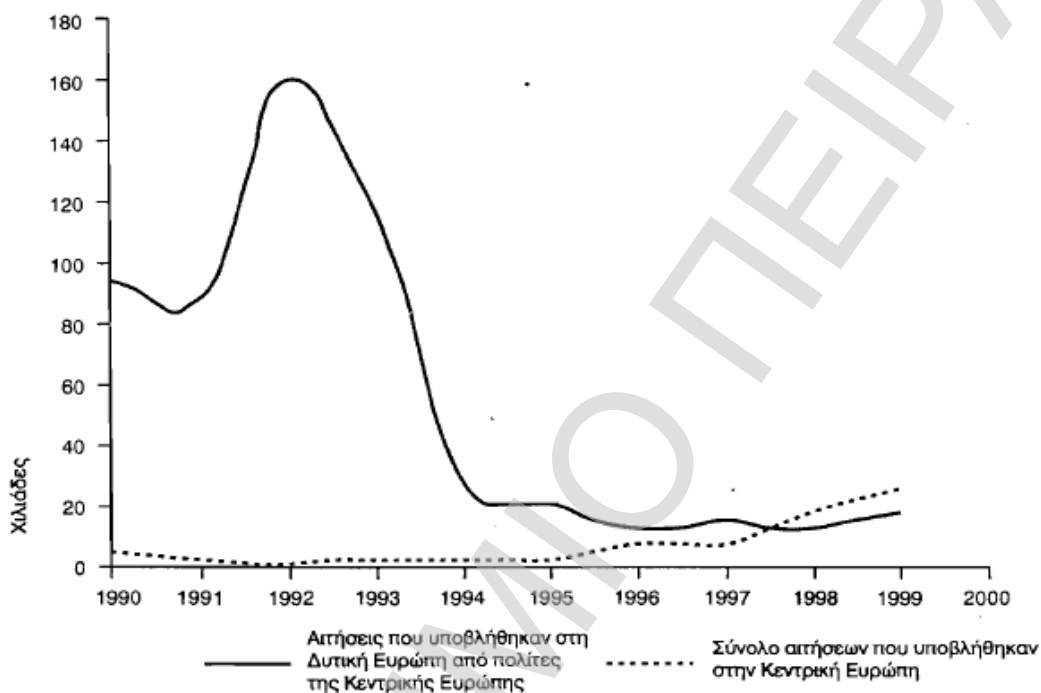

Από το παραπάνω γράφημα παρατηρούμε ότι ο αριθμός των αιτήσεων ασύλου αυξάνεται τα τρία πρώτα χρόνια της δεκαετίας, στην συνέχεια υπάρχει μια πτώση μέχρι το 1996 και τα τρία τελευταία χρόνια οι αιτήσεις αυξάνονται ξανά.

Πιο αναλυτικά, αν εξετάσουμε τον αριθμό των αιτήσεων που υποβλήθηκαν την περίοδο 1990-1999 στην Δυτική και την Κεντρική Ευρώπη, δηλ.την Βουλγαρία, την Τσεχία, την

Ουγγαρία, την Πολωνία, την Ρουμανία και τη Σλοβακία από πολίτες της Κεντρικής Ευρώπης, έχουμε το παρακάτω διάγραμμα 2.1, από όπου συμπεραίνεται ότι οι χώρες της Δυτικής Ευρώπης αποτελούν πιο δημοφιλή προορισμό:

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.1
ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

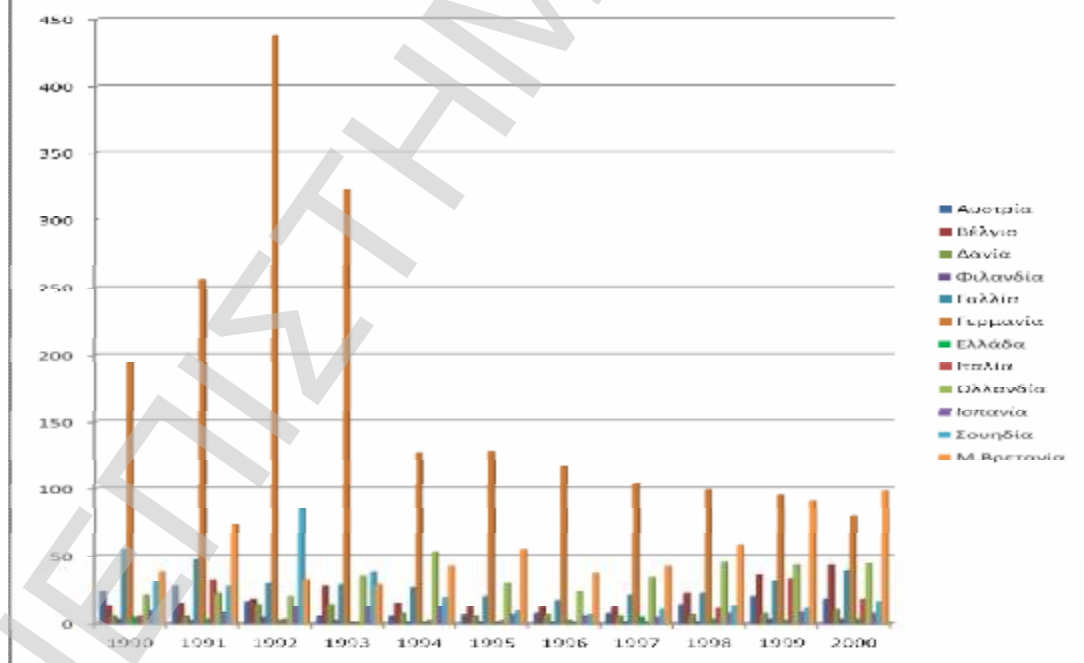
* Η Δυτική Ευρώπη περιλαμβάνει τα κράτη-μέλη της Ε.Ε., Νορβηγία και Σουηδία. Η Κεντρική Ευρώπη περιλαμβάνει τη Βουλγαρία, την Τσεχία, την Ουγγαρία, την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Σλοβακία.
Πηγή: Κυβερνήσεις

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2:
ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ 1990-2000 (ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ)

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Αυστρία	23	27	16	5	5	6	7	7	14	20	18
Βέλγιο	13	15	18	27	15	12	12	12	22	36	43
Δανία	5	5	14	14	7	5	6	5	6	7	10
Φινλανδία	3	2	4	2	1	1	1	1	1	3	3
Γαλλία	55	47	29	28	26	20	17	21	22	31	39
Γερμανία	193	256	138	323	127	128	116	104	99	95	79
Ελλάδα	4	3	2	1	1	1	2	4	3	2	3
Ιταλία	5	32	3	1	2	2	1	1	11	33	18
Ολλανδία	21	22	20	35	53	29	23	34	45	43	40
Ισπανία	9	8	12	13	12	6	5	4	7	8	7
Σουηδία	30	27	84	38	19	9	6	10	13	11	16
Μ.Βρετανία	38	73	32	28	42	59	37	42	58	91	98

Πηγή: OECD (2001): Table A.1.3

ΓΡΑΦΗΜΑ 2.2
ΕΙΣΡΟΕΣ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ 1990-2000 (ΣΕ ΧΙΛΙΑΔΕΣ)

Από το παραπάνω Γράφημα 2.2 συμπεραίνουμε πως ο δημοφιλέστερος προορισμός για τους μετανάστες είναι η Γερμανία, δεύτερη η Αυστρία και η Ελλάδα είναι στην προτελευταία θέση (11^η από τις 12).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.3 :
ΑΙΤΗΣΕΙΣ, ΑΣΥΛΟΥ, ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ
ΕΥΡΩΠΗ 1990-1999

Χώρα υποδοχής	Αιτήσεις ασύλου 1990-99 [000s]	Χορηγήσεις [%]	Συνολικές αναγνωρήσεις [%]	Βασικές Εθνικότητες			
				Γιουγκοσλαβία	Ρουμανία	Ιράκ	Ιράν
Αυστρία	129.7	12	13	Γιουγκοσλαβία	Ρουμανία	Ιράκ	Ιράν
Βέλγιο	180.1	25	25	Γιουγκοσλαβία	Ρουμανία	Κουκός	India
Δανία	112.5	18	74	Αργεντινών	Βουλγάρων-Τριχογόβινη	Ιράκ	Σομαλία
Φινλανδία	18.3	1	51	Γιουγκοσλαβία	Ρουμανία	Ιράκ	Ιράν
Γαλλία	296.9	20	20	Τουρκία	Ρουμανία	Ιράν	Σρι Λάνκα
Γερμανία	1879.6	9	10	Γιουγκοσλαβία	Ρουμανία	Τουρκία	
Ελλάδα	24.6	9	12	Ιράκ	Τουρκία	Αλβανία	Ιράν
Ιρλανδία	18.4	15	18	Ρουμανία	Νιγηρία	Κουκός	Αλγερία
Ιταλία	89.5	13	16	Αλβανία	Γιουγκοσλαβία	Ιράκ	Ρουμανία
Ολλανδία	321.5	15	39	Ιράκ	Σομαλία	Γιουγκοσλαβία	Αργεντινών
Πορτογαλία	5.6	5	12	Ρουμανία	[insignif]	[insignif]	[insignif]
Ισπανία	83.6	6	8	Ρουμανία	Πολωνία	Αλγερία	Αιθίο
Σουηδία	245.5	3	50	Γιουγκοσλαβία	Βουλγάρων	Ιράκ	Σομαλία
Μ.Βρετανία	374.1	12	45	Γιουγκοσλαβία	Σομαλία	Σρι Λάνκα	
ΕΥΡΩΠΗΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	3746.4	11	21	Γιουγκοσλαβία	Ρουμανία	Τουρκία	Ιράκ

Πηγή : UNHCR (2000)

Από τον παραπάνω Πίνακα 2.3 είναι εμφανές ότι η πιο συνηθισμένη χώρα προέλευσης των μεταναστών είναι η Γιουγκοσλαβία, αφού αποτελεί την βασικότερη εθνικότητα των μεταναστών για την Αυστρία, Βέλγιο, Φινλανδία, Γερμανία, Σουηδία, Μ. Βρετανία, (δηλ. στις 6 από τις 14 χώρες). Η δεύτερη σημαντικότερη εθνικότητα είναι η Ρουμανία.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat εκτιμάται ότι ο συνολικός πληθυσμός των ξένων, αλλοδαπών (non-nationals) που ζούσαν στην Ευρώπη το 2004 ήταν 25 εκατομμύρια, δηλ. περίπου το 5,5 % του συνολικού πληθυσμού. Συγκεκριμένα οι μεγαλύτεροι πληθυσμοί μεταναστών συναντώνται στην Γερμανία , στη Γαλλία, την Ισπανία, τη Μ. Βρετανία και την Ιταλία. Ο πίνακας 2.4 μας δείχνει ότι για την περίοδο 2000-2004 το ποσοστό των

μεταναστών κυμαίνονταν από λιγότερο από 1% του συνολικού πληθυσμού, στην Σλοβακία μέχρι το 39% στο Λουξεμβούργο, αλλά για την πλειοψηφία των χωρών το ποσοστό κυμαίνεται ανάμεσα στο 2 και 8 % . Άλλες χώρες με ποσοστό άνω του 8% είναι η Λετονία, η Εσθονία, η Αυστρία, η Κύπρος, η Γερμανία, το Βέλγιο και η Ελλάδα, ενώ χώρες με ποσοστό μεταναστών μικρότερο του 2% του συνολικού πληθυσμού, είναι η Λιθουανία, η Ουγγαρία και η Πολωνία .

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.4
ΝΤΟΠΙΟΣ ΚΑΙ ΞΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ ΓΙΑ ΤΑ
ΕΤΗ 1990-2004

	Year	Nationals (1000)	Non- nationals (1000)	Non- nationals %	Largest group of non- nationals (country of citizenship)	Year	Nationals (1000)	Non- nationals (1000)	Non- nationals %
Belgium	2004	8 636	083	0.3	Italy	1990	9 067	001	3.9
Czech Republic	2004	10 016	195	1.9	Ukraine	1990	10 327	98	0.5
Denmark	2004	5 128	271	5.0	Turkey	1990	4 965	151	2.9
Germany	2001	75 190	7 342	8.9	Turkey	1990	71 267	1 846	5.1
Estonia	2000c	1 098	274	20.0	Russia	1990	.	.	.
Greece	2001e	10 149	691	6.1	Albania	1990	9 879	142	1.4
Spain	2004	38 476	2 772	6.8	Poland	1990	38 408	308	1.0
France	1999c	65 258	3 283	5.8	Portugal	1990	63 055	3 597	8.3
Ireland	2002e	3 535	274	7.1	United Kingdom	1990	3 426	81	2.3
Italy	2004	65 699	1 990	3.4	Albania	1990	66 359	368	0.6
Cyprus	2002c	626	65	9.4	Greece	1992	677	28	4.2
Latvia	2004	1 804	515	22.2	Russia	1998	1769	671	27.3
Lithuania	2001c	3 430	34	1.0	Russia	1990	.	.	.
Luxembourg	2004	277	174	36.3	Portugal	1990	270	109	23.7
Hungary	2004	9 997	130	1.3	Romania	1996	10 189	158	1.3
Malta	2004	539	11	2.3	United Kingdom	1990	352	6	1.6
Netherlands	2004	15 556	702	4.3	Turkey	1990	14 251	642	4.3
Austria	2004	7 875	785	9.4	Serbia and Montenegro	1990	7 211	494	5.7
Poland	2002c	37 530	703	1.9	Germany	1990	.	.	.
Portugal	2003p	10 159	239	2.3	Cape Verde	1990	9 819	101	1.0
Slovenia	2004	1 971	45	2.3	Bosnia and Herzegovina	1995	1 942	48	2.4
Slovakia	2001	5 350	30	0.6	Czech Republic	1990	.	.	.
Finland	2004	5 113	107	2.0	Russia	1990	4 963	21	0.4
Sweden	2004	9 600	478	5.3	Finland	1990	8 071	468	5.3
United Kingdom	2003	65 636	2 780	4.7	Ireland	1990	65 013	2 718	4.2

Πηγή: UNCHR (2000)

Σε όλα τα Ευρωπαϊκά κράτη μέλη, εκτός από το Λουξεμβούργο, το Βέλγιο, την Ιρλανδία και την Κύπρο, η πλειοψηφία των αλλοδαπών δεν κατάγονται από τα 25- κράτη μέλη. Ο αριθμός των πολιτών που κατάγονται από τα 10 νέα κράτη που εισήχθησαν στην ομάδα των 15 κρατών μελών, είναι πολύ μικρός: περίπου 0.2% του συνολικού πληθυσμού των 15-μελών, το μεγαλύτερο ποσοστό συναντάται στην Γερμανία- περίπου 0.6%. Από το

1990 μέχρι το 2004, στις περισσότερες χώρες το ποσοστό των αλλοδαπών είτε παρέμεινε σταθερό είτε αυξήθηκε. Η Λετονία ήταν η μοναδική χώρα στην οποία μειώθηκε ο ποσοστό των αλλοδαπών, και μάλιστα κατά 5 μονάδες. Οι πιο σημαντικές αυξήσεις παρατηρήθηκαν στο Λουξεμβούργο, την Ισπανία, την Κύπρο, την Ελλάδα, την Ιρλανδία και την Αυστρία. Η δομή των αλλοδαπών κατοίκων στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής ένωσης ποικίλει σημαντικά. Για παράδειγμα στην Γερμανία, την Δανία και τις Κάτω Χώρες (Netherlands), η συχνότερη χώρα καταγωγής των αλλοδαπών είναι η Τουρκία, ενώ στην Πορτογαλία και την Ισπανία κάτοικοι από προηγούμενες αποικίες (πχ από την Βραζιλία, την Αγκόλα και το Μαρόκο). Τέλος στην Ελλάδα οι περισσότεροι μετανάστες είναι από την Αλβανία, ενώ στην Εσθονία, την Λετονία και την Λιθουανία, προέρχονται από χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης.

Από τον Πίνακα 2.5 παρατηρούμε ότι η Γερμανία είναι η χώρα που φιλοξενεί τον μεγαλύτερο πληθυσμό αλλοδαπών, στην Ευρωπαϊκή ένωση, έχει Τούρκους, κατοίκους της πρώην Γιουγκοσλαβίας, Ιταλούς, Έλληνες και Πολωνούς. Επίσης βλέπουμε ότι στις περισσότερες χώρες η σύνθεση των αλλοδαπών κατοίκων δεν αλλάζει σημαντικά με την πάροδο των χρόνων και η μοναδική χώρα που παρατηρείται σημαντική αλλαγή είναι η Ελλάδα, όπου ενώ το 1994 οι περισσότερες αιτήσεις ασύλου ήταν από κατοίκους της Αμερικής, της Αγγλίας, της Ρωσίας και της Γερμανίας, το 2001 (7 χρόνια μετά) ήταν από την Αλβανία, την Βουλγαρία, την Γεωργία, την Ρουμανία και η Αμερική έπεσε στην πέμπτη θέση!

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.5
ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΣΕ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΑ
ΚΡΑΤΗ-ΜΕΛΗ

GERMANY						PORTUGAL					
1990	(1000)	%	2004	(1000)	%	1990	(1000)	%	2003	(1000)	%
Turkey	1612.6	33.3	Turkey	1877.6	25.6	Cape Verde	28.0	27.7	Cape Verde	52.4	21.9
BA+HR+MK+	610.6	12.6	BA+HR+MK+	1064.7	14.4	Brazil	10.6	10.4	Brazil	24.9	10.4
CS+SI			CS+SI			United Kingdom	7.8	7.7	Angola	24.6	10.3
Italy	518.5	10.7	Italy	601.3	8.2	Spain	7.3	7.2	Guinea Bissau	19.1	8.0
Greece	293.6	6.1	Greece	355.6	4.8	US	6.4	8.4	United Kingdom	15.9	6.7
Poland	220.4	4.5	Poland	326.9	4.5	Other	41.0	40.6	Other	101.9	42.7
Other	1589.1	32.8	Other	3119.6	42.5						
LUXEMBOURG						GREECE					
1991	(1000)	%	2004	(1000)	%	1994	(1000)	%	2001	(1000)	%
Portugal	37.6	34.2	Portugal	63.8	36.6	US	15.1	10.1	Albania	438.0	57.5
Italy	19.9	18.1	France	21.9	12.6	United Kingdom	13.5	9.0	Bulgaria	35.1	4.6
France	13.0	11.8	Italy	18.9	10.8	Russia	10.3	6.9	Georgia	22.9	3.0
Belgium	9.5	8.6	Belgium	16.0	9.2	Germany	9.2	6.2	Romania	22.0	2.9
Germany	8.8	8.0	Germany	10.3	5.9	Poland	8.8	5.9	LS	18.1	2.4
Other	21.3	19.4	Other	43.3	24.9	Other	32.4	62.0	Other	225.3	29.6
CZECH REPUBLIC			HUNGARY			SLOVAKIA			SLOVENIA		
2004	(1000)	%	2004	(1000)	%	2004	(1000)	%	2004	(1000)	%
Ukraine	66.4	28.9	Romania	55.7	42.8	Czech Republic	5.4	18.0	BA	21.8	48.2
Slovakia	33.1	17.0	Ukraine	13.1	10.1	Ukraine	4.8	16.1	CS	7.6	16.8
Vietnam	25.6	13.1	CS	12.4	9.5	Poland	2.4	7.9	Croatia	7.0	15.4
Poland	16.1	8.2	Germany	7.4	5.7	Romania	1.9	6.5	MK	4.1	9.0
Russia	12.5	6.4	China	6.8	5.2	Vietnam	1.8	5.9	Ukraine	0.9	1.9
Other	51.7	26.5	Other	31.8	26.7	Other	13.6	45.6	Other	3.9	8.7

BA – Βοσνία Ερζεγοβίνη , HR Κροατία, MK –Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, CS – Σερβία-Μαυροβούνιο , SI – Σλοβενία US – Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής

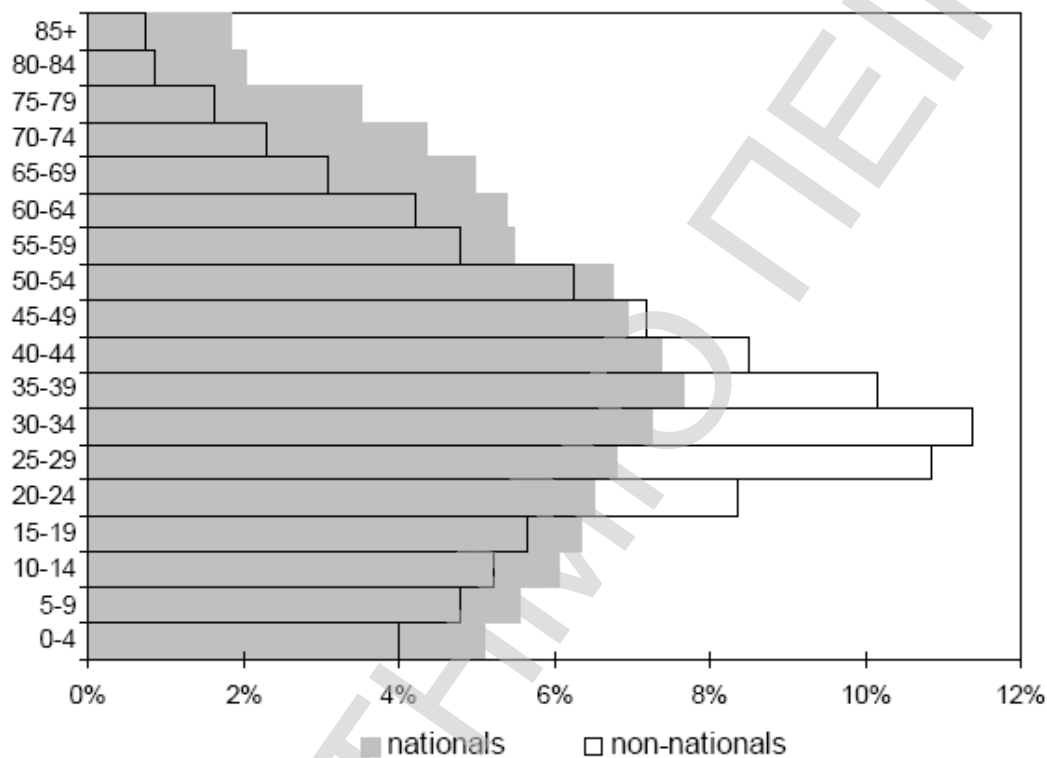
Αν θελήσουμε τώρα να ελέγξουμε τα ποσοστά των ντόπιων και των αλλοδαπών κατοίκων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ανάλογα με την ηλικία των κατοίκων, για το έτος 2002, έχουμε το Γράφημα 2.3, από το οποίο βλέπουμε ότι:

Το ποσοστό των παιδιών και των εφήβων είναι το ίδιο και για τις δύο κατηγορίες κατοίκων, οι ντόπιοι κάτοικοι από 0-19 ετών αποτελούν το 23% του συνολικού πληθυσμού των ντόπιων και οι αλλοδαποί το 20%. Για τις μεγαλύτερες ηλικίες τα πράγματα διαφέρουν. Αν κοιτάξουμε συνολικά τα ποσοστά για τις ηλικίες από 20 έως και 39 ετών, βλέπουμε ότι οι αλλοδαποί αποτελούν το 41%, ενώ οι ντόπιοι το 28%. Τα ηλικιακά γκρουπ 25-29 και 30-34 αθροίζουν 22% αλλοδαπών κατοίκων και 14% ντόπιων. Η σημαντικότερη διαφορά παρατηρείται στις ηλικίες από 65 και άνω, όπου το ποσοστό των ντόπιων κατοίκων είναι 17% περίπου το διπλάσιο από το αντίστοιχο ποσοστό των

αλλοδαπών (9%), κάτι που είναι λογικό αφού οι μεγάλες ηλικίες δύσκολα αποφασίζουν να μεταναστεύσουν και να ζητήσουν δουλειά κάπου αλλού.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2.3
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΗΝ ΗΛΙΚΙΑ, Ε.Ε-25, 2002

Το αποτέλεσμα είναι ότι ο μεταναστευτικός πληθυσμός τείνει βραχυπρόθεσμα να ανανεώνει ηλικιακά τον συνολικό πληθυσμό. Παρόλα αυτά, θα πρέπει να κατανοήσουμε ότι η ανανέωση αυτή είναι περιορισμένη. το ποσοστό των αλλοεθνών στον συνολικό πληθυσμό είναι μικρό στις περισσότερες χώρες και ενώ τώρα οι σχετικά πολυάριθμοι νέοι ενήλικοι μετανάστες, στο μέλλον θα συνεισφέρουν σε μια αύξηση των γηραιότερων πληθυσμιακών ομάδων. Η έλλειψη δεδομένων εμποδίζουν μια ολοκληρωμένη μελέτη των σχετικών αναλογιών των ανδρών και των γυναικών στους αλλοεθνείς πληθυσμούς. Παρόλα αυτά διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν ότι η αναλογία ανδρών στους αλλοεθνείς πληθυσμούς σε μερικές χώρες είναι σημαντικά μεγαλύτερη σε σχέση με αυτήν στον συνολικό πληθυσμό.

Αν εξετάσουμε τις αιτήσεις για άσυλο κατά την περίοδο 1995-1999 ο Πίνακας 2.6 μας δείχνει πως οι αιτήσεις που δέχτηκαν τα Ευρωπαϊκά κράτη ήταν 1.6 εκατομμύρια. Συγκεκριμένα η μεγαλύτερη αύξηση αιτήσεων παρατηρήθηκε στην Ανατολική Ευρώπη, από 1.3% το 1995 έφτασαν το 65% το 1999, και μάλιστα οι περισσότερες αιτήσεις ήταν από την Γιουγκοσλαβία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.6

ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΛΟΥ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε ΤΩΝ 25 ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1995-1999

Country of asylum	1995	1996	1997	1998	1999	Total
Bulgaria	520	300	430	830	1,330	3,410
Czech Rep.	1,410	2,150	2,100	4,080	8,550	18,300
Hungary	590	670	1,110	7,370	11,500	21,240
Poland	840	3,210	3,530	3,370	2,960	13,910
Romania	-	590	1,430	1,240	1,670	4,930
Slovakia	360	420	650	510	1,320	3,260
Eastern Europe	3,720	7,350	9,250	17,400	27,330	65,050
Denmark	5,100	5,890	5,100	5,700	6,470	28,260
Finland	850	710	970	1,270	3,110	6,910
Ireland	420	1,180	3,880	4,630	7,720	17,830
Norway	1,460	1,780	2,270	8,370	10,180	24,040
Sweden	9,050	5,750	9,650	12,840	11,230	48,530
United Kingdom (1)	43,970	29,640	32,500	46,020	71,150	223,280
Northern Europe	60,850	44,950	54,380	78,830	109,840	348,850
Greece	1,310	1,640	4,380	2,950	1,530	11,810
Italy	1,730	680	1,860	11,120	33,380	48,750
Portugal	450	270	250	340	270	1,580
Slovenia	-	40	70	500	870	1,480
Spain	5,680	4,730	4,980	6,650	8,410	30,450
Southern Europe	9,170	7,360	11,540	21,560	44,440	94,070
Austria	5,920	6,990	6,720	13,810	20,130	53,570
Belgium	11,420	12,430	11,790	21,960	35,780	93,380
France	20,170	17,410	21,400	22,370	30,830	112,180
Germany (2)	127,940	116,370	104,350	98,640	95,110	542,410
Liechtenstein	-	-	-	230	520	750
Luxembourg	390	260	430	1,710	2,910	5,700
Netherlands	29,260	22,170	34,440	45,220	39,300	170,390
Switzerland	17,020	18,000	23,980	41,300	46,070	146,370
Western Europe	212,120	193,630	203,110	245,240	270,650	1,124,750
Total	285,860	253,290	278,280	363,030	452,260	1,632,720
- European Union	263,660	226,120	242,710	295,230	367,310	1,395,030

Notes

A dash ("- ") indicates that value is zero, rounded to zero, not available or not applicable.

Data refer to number of persons.

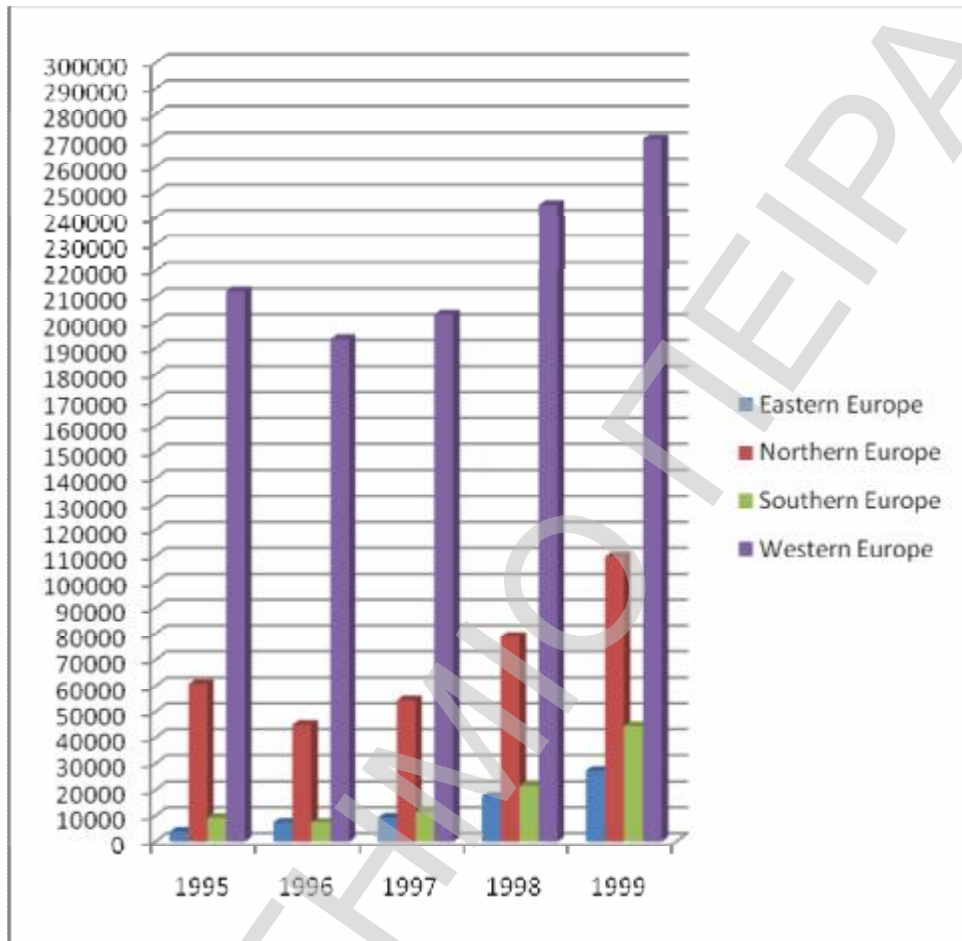
The regions used in this and following tables are from the UN Secretariat, Population Division.

(1) Number of cases. The average number of persons per case is some 1.3.

(2) "New" applications only, that is, excluding applications which are "re opened".

Source: Governments.

ΓΡΑΦΗΜΑ 2.4
ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΛΟΥ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ Ε.Ε ΤΩΝ 25 ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ
1995-1999

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.7
ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΛΟΥ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ (%), 1995-1999

Country of asylum	1995	1996	1997	1998	1999	Total
Eastern Europe	1.3	2.9	3.3	4.8	6.0	4.0
Northern Europe	21.3	17.7	19.5	21.7	24.3	21.4
Southern Europe	3.2	2.9	4.1	5.9	9.8	5.8
Western Europe	74.2	76.4	73.0	67.6	59.8	68.9
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
- of which: EU-15	92.2	89.3	87.2	81.3	81.2	85.4

Ο παρακάτω πίνακας δείχνει τις αλλαγές στις αιτήσεις ασύλου για τις χώρες της Δυτικής Ευρώπης από το 1980 μέχρι το 2001.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.8:
ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΑΣΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ 15 ,1980-2001

	Austria	Belgium	Denmark	Finland	France	Germany	Greece	Ireland	Italy	Luxembourg	Netherlands	Portugal	Spain	Sweden	United Kingdom
1980	9260	2730	70	n.a.	19910	107820	1790	n.a.	2130	n.a.	1350	1610	n.a.	n.a.	2350
1981	34560	2290	120	20	19860	49390	2240	n.a.	3640	n.a.	1590	600	330	12650	2430
1982	6310	2910	300	10	22510	37420	1190	n.a.	3140	n.a.	1210	1120	2460	10230	4220
1983	5900	2910	800	20	22350	19740	450	n.a.	3040	n.a.	2020	610	1420	7050	4300
1984	7210	3650	4510	30	21710	35280	760	n.a.	4560	n.a.	2600	380	1180	12000	2910
1985	6720	5300	8700	20	28930	73830	1400	n.a.	5420	n.a.	5640	70	2360	14500	4390
1986	8640	7640	9300	20	26290	99650	4230	n.a.	6480	n.a.	5870	280	2280	14600	4270
1987	11410	5980	7590	50	27670	57380	6930	n.a.	11030	n.a.	13460	440	2480	18110	4260
1988	15790	5080	11510	60	34350	103080	8420	n.a.	1240	n.a.	74902	550	4520	19600	4000
1989	21880	8110	5280	180	61420	121320	3000	n.a.	2120	n.a.	13900	160	4080	30340	11640
1990	22790	12960	18990	2740	54810	193060	6170	n.a.	4830	n.a.	21210	80	8650	29420	26210
1991	27310	15170	12910	2130	47380	256110	2670	30	26470	n.a.	21620	260	8140	27350	44840
1992	16240	17650	20070	3630	26870	438190	1850	40	6040	n.a.	20350	690	11710	84020	24610
1993	4750	26880	16480	2020	27560	322610	870	90	1650	n.a.	35400	2090	12620	37580	22370
1994	5080	14350	7990	840	25960	127210	1300	360	1790	n.a.	52570	770	11990	18640	32830
1995	5920	11420	16050	850	20170	127940	1310	420	1730	390	29280	450	5680	9050	43970
1996	6990	10130	7590	710	17410	116370	1640	1180	680	260	22170	270	4730	5750	29640
1997	6720	11790	5570	970	21400	104350	4380	3880	1860	430	34440	300	4980	9660	32500
1998	13810	21970	6080	1270	22380	98640	2950	4630	11120	1710	45220	370	6650	12840	46020
1999	20100	35780	6950	3110	30910	95110	1530	11090	33360	2910	39300	310	6410	11230	71150
2000	18280	42690	10550	3170	38590	117650	3080	14800	14000	650	43900	200	7930	16300	75680
2001	30135	24549	12403	1651	47263	88363	4650	10324	9620	689	32579	192	9219	23513	70995

Ο συνολικός αριθμός των αιτήσεων για μετανάστευση στις βιομηχανικές χώρες της Ευρώπης αυξήθηκε υπερβολικά στις αρχές του 1980 μέχρι και τις αρχές του 1990, από 592,000 έφτασαν τα 2,65 εκατομμύρια, και μετά τα 1,93 εκατομμύρια. Η αύξηση είναι διαφορετική για κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα από τις 5,7 αιτήσεις για άσυλο, την περίοδο 1980-2000, τα 2,7 έγιναν στην Γερμανία, τα υπόλοιπα 2,5 μοιράστηκαν στην Αυστρία, το Βέλγιο, την Γαλλία, την Σουηδία, την Αγγλία και την Ολλανδία, ενώ τα άλλα οχτώ κράτη-μέλη είχαν, συνολικά, μόλις ένα εκατομμύριο αιτήσεις. Επίσης παρατηρούμε ότι από το 1990 μέχρι και το 1993 ο αριθμός των αιτήσεων για μετανάστευση στην Ελλάδα μειώθηκε, από 6170 το 1990 έπεσε στις 810 το 1993, και άρχισε να αυξάνεται από το 1994 μέχρι και το 2001 οπότε και έφτασε τις 4650, κατατάσσοντας έτσι την Ελλάδα στην δωδεκάτη θέση στη λίστα κατάταξης των δημοφιλέστερων προορισμών μετανάστευσης (πίνακας 3). Βέβαια αυτές οι διαφορές ερμηνεύονται αν λάβουμε υπόψη μας το διαφορετικό μέγεθος των κρατών. Αν εξετάσουμε τον συνολικό αριθμό των αιτήσεων για την περίοδο από το 1980-1999 σε συνάρτηση με το μέγεθος του πληθυσμού των κρατών το 1999, τότε η Ελβετία, η Σουηδία και η Αυστρία είχαν μεγαλύτερο αριθμό αιτήσεων ανά κάτοικο, συγκριτικά με την Γερμανία. Γενικά πάντως, οι πλουσιότερες Ευρωπαϊκές χώρες συγκεντρώνουν μεγαλύτερο αριθμό αιτήσεων.

Αν τώρα θελήσουμε να δούμε τις κυριότερες χώρες προέλευσης των αιτούντων άσυλο τότε έχουμε τον παρακάτω πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.9α
ΟΙ 30 ΠΡΩΤΕΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ
ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

1980-1984		1985-1989	
Τουρκία	90.034	Τουρκία	152.464
Πολωνία	81.424	Πολωνία	132.450
Ιράν	33.535	Ιράν	119.764
Σρι Λάνκα	30.067	Σρι Λάνκα	75.406
Πακιστάν	29.689	Γιουγκοσλαβία	62.540
Τσεχοσλοβακία	25.789	Λίβανος	45.725
Βιετνάμ	21.478	Γκάνα	38.573
Γκάνα	20.632	Ρουμανία	36.263
Ινδία	17.452	Ζαΐρ	31.221
Ρουμανία	16.758	Ινδία	29.204
Αφγανιστάν	15.557	Πακιστάν	26.891
Ουγγαρία	15.141	Αιθιοπία	24.159
Αιθιοπία	14.800	Τσεχοσλοβακία	23.552
Ζαΐρ	12.665	Ουγγαρία	23.421
Ιράκ	10.554	Χιλή	20.247
Λίβανος	10.360	Ιράκ	18.549
Χιλή	9.312	Αφγανιστάν	15.393
Λάος	8.936	Βιετνάμ	14.557
Γιουγκοσλαβία	8.098	Αγκόλα	14.281
Μπαγκλαντές	5.078	Σομαλία	12.497
Αγκόλα	3.837	Μπαγκλαντές	10.894
Αϊτή	3.274	Συρία	10.329
Συρία	2.925	Βουλγαρία	8.712
Αίγυπτος	2.533	Λάος	8.255
Βουλγαρία	1.925	Μάλι	7.948
Αρμενία	1.864	Νιγηρία	7.869
Αλβανία	1.271	Αϊτή	5.985
Γουινέα	1.156	Κίνα	5.568
Ζάμπια	842	Γουινέα	4.519

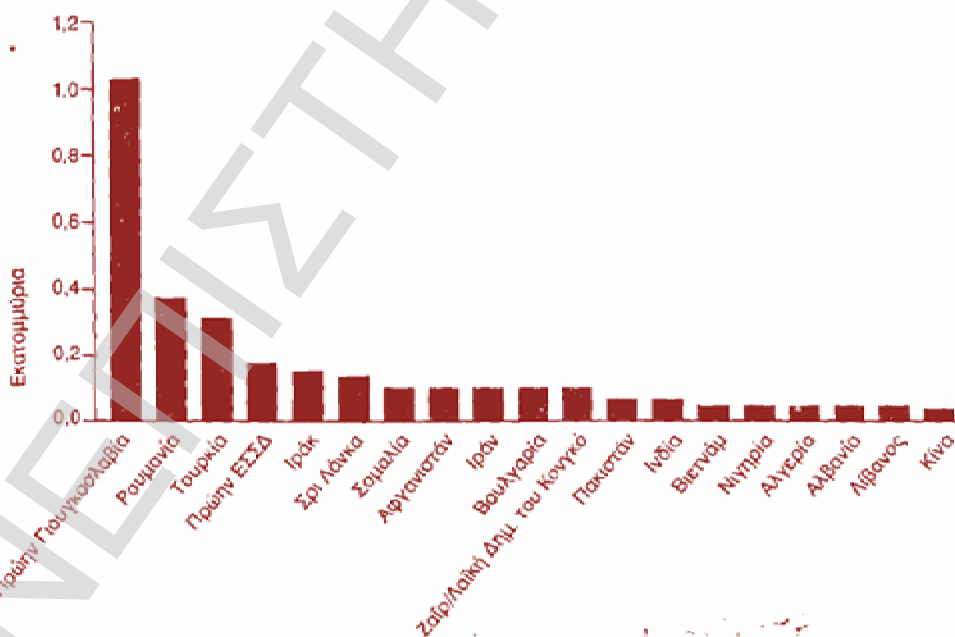
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.9β
ΟΙ 30 ΠΡΩΤΕΣ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ
ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

1990-1994		1995-1999	
Γιουγκοσλαβία	519.868	Γιουγκοσλαβία	399.921
Ρουμανία	349.820	Τουρκία	170.066
Τουρκία	182.994	Ιράκ	161.202
Βοσνία Ερζεγοβίνη	114.065	Αφγανιστάν	83.936
Βουλγαρία	96.465	Σρι Λάνκα	66.829
Σρι Λάνκα	85.687	Ιράν	60.762
Ιράν	70.580	Σομαλία	55.743
Ιράκ	68.539	Ρουμανία	52.655
Ζαΐρ	68.215	Βοσνία Ερζεγοβίνη	51.035
Σομαλία	65.263	Πακιστάν	42.561
Αφγανιστάν	55.633	Ζαΐρ	40.007
Βιετνάμ	55.424	Αλγερία	38.184
Λίβανος	53.016	Ινδία	34.941
Ινδία	48.492	Αρμενία	34.521
Αλβανία	46.468	Κίνα	32.192
Πακιστάν	46.279	Νιγηρία	31.370
Νιγηρία	43.866	Ρωσία	29.407
Ρωσία	39.927	Αλβανία	23.044
Γκάνα	39.659	Γεωργία	19.131
Πολωνία	35.247	Μπαγκλαντές	18.395
Αλγερία	34.131	Βιετνάμ	18.195
Αγκόλα	32.789	Σιέρα Λεόνε	16.947
Αιθιοπία	25.640	Συρία	15.236
Κίνα	25.341	Βουλγαρία	13,603
Λιβερία	19.605	Αγκόλα	12,915
Τόγκο	17.671	Αζερμπαϊτζάν	12,659
Μπαγκλαντές	16.230	Ουκρανία	12,356
Συρία	15.225	Φ.Υ.Ρ.Ο.Μ	11,287
Αρμενία	13.166	Λίβανος	10,236

Από όπου παρατηρούμε ότι υπάρχουν σημαντικές διαφορές στην προέλευση των μεταναστών κατά τη διάρκεια αυτών των 20 χρόνων. Για παράδειγμα στις αρχές του 1980 οι περισσότεροι μετανάστες κατάγονταν από χώρες της Ανατολικής Ευρώπης, όπως η Πολωνία, η Τσεχοσλοβακία και η Ουγγαρία. Το 1990 όμως, μετά τον ψυχρό πόλεμο, οι μετανάστες από αυτές τις χώρες μειώθηκαν σημαντικά, ενώ χώρες σαν τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία και την Γιουγκοσλαβία εξακολούθησαν να στέλνουν ένα σημαντικό αριθμό μεταναστών (συγκεκριμένα 900,000 Γιουγκοσλάβοι ζήτησαν άσυλο το 1990). Είναι φανερό από τον πίνακα ότι οι αιτούντες άσυλο προέρχονται κυρίως από την Ανατολική Ευρώπη, την Αφρική, την Μέση Ανατολή και την Ασία (π.χ από το Αφγανιστάν, το Βιετνάμ, την Τουρκία, το Ιράκ, το Ιράν, το Πακιστάν). Γενικά πάντως έχει παρατηρηθεί πως οι μετανάστες ανάλογα με την καταγωγή τους έχουν συγκεκριμένες προτιμήσεις προορισμών. Για παράδειγμα, η Αγγλία αποτελεί πόλο έλξης για τους Νιγηριανούς, το Βέλγιο για τους κατοίκους του Κονγκό η Γαλλία για τους Βιετναμέζους και η Ιταλία για τους Μαροκινούς και τους Αλβανούς.

Αν θελήσουμε να κάνουμε ένα γράφημα για τις κυριότερες χώρες καταγωγής των αιτούντων για την περίοδο 1990-1999 έχουμε το εξής:

ΓΡΑΦΗΜΑ 2.5
ΟΙ ΚΥΡΙΟΤΕΡΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ

Από αυτό βλέπουμε ότι η πιο συχνή χώρα καταγωγής των προσφύγων είναι η πρώην Γιουγκοσλαβία και μάλιστα με μεγάλη διαφορά από την δεύτερη χώρα(την Ρουμανία)και από τη Τουρκία , η οποία ενώ την προηγούμενη δεκαετία (1980-1990) ήταν πρώτη στην μετανάστευση, έπεσε στην τρίτη θέση (μειώθηκαν δηλαδή οι μετανάστες από την Τουρκία).

Αν εξετάσουμε τώρα τον αριθμό των αλλοδαπών εργαζομένων καθώς και τις αιτήσεις ασύλου σε επιλεγμένα κράτη της Κεντρικής Ευρώπης, όπως η Βουλγαρία, η Ουγγαρία, η Ρουμανία, η Τσεχία , η Πολωνία και η Λετονία . Ο Πίνακας μας δείχνει τον αριθμό των αλλοδαπών σε κάθε χώρα καθώς και τον συνολικό πληθυσμό της χώρας, από όπου βλέπουμε ότι συγκριτικά με τον συνολικό αριθμό των κατοίκων, η Σλοβενία και η Εσθονία φιλοξενούν ένα μεγάλο ποσοστό αλλοδαπών (97,865 και 78,08% αντίστοιχα).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.10

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ-ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΥ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ

ΧΩΡΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	8.409.000	73.300
ΚΡΟΑΤΙΑ	4.493.350	38.300
ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	10.315.000	209.800
ΕΣΘΟΝΙΑ	1.462.130	320.400
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	10.246.000	143.000
ΛΕΤΟΝΙΑ	2.458.000	686.200
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	3.704.800	28.000
ΣΚΟΠΙΑ	1.991.400	600
ΠΟΛΩΝΙΑ	38.660.000	36.300
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	22.760.450	60.300
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	5.387.650	24.763
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	1.992.000	42.500

Ο παρακάτω πίνακας μας δείχνει τις χώρες που προτιμούν να μεταναστεύουν οι κάτοικοι των κρατών της Κεντρικής Ευρώπης.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.11
ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Romania permanent and long-term emigration			Poland permanent emigration		
Total	21,635		Total	20,222	
Germany	5,362	24.8 %	Germany	14,202	70.2 %
USA	2,920	13.5 %	USA	2,229	11.0 %
Canada	2,416	11.2 %	Canada	1,336	6.6 %
Italy	1,958	9.1 %	Austria	631	3.1 %
			Sweden	268	1.3 %
Czech Republic permanent emigration			Latvia permanent emigration		
Total	805		Total	9,677	
Slovakia	260	32.3 %	Russian Fed.	5,064	57.9 %
Germany	237	29.4 %	Belarus	916	9.5 %
Austria	59	7.3 %	Ukraine	876	9.1 %
Switzerland	49	6.1 %	Germany	674	7.0 %
USA	40	5.0 %	USA	511	5.3 %
Lithuania permanent emigration			Estonia permanent emigration		
Total	2,457		Total	4,081	
Russian Fed.	1,645	67.0 %	Russian Fed.	2,333	57.2 %
Belarus	279	11.4 %	Finland	550	13.5 %
Israel	271	11.0 %	Germany	322	7.9 %
Ukraine	130	5.3 %	USA	262	6.4 %
Germany	130	5.3 %	Ukraine	156	3.8 %

Παρατηρούμε λοιπόν, πως οι Πολωνοί κάνουν αιτήσεις για άσυλο κυρίως στην Γερμανία και την Αυστρία αλλά και στην Γαλλία, την Σουηδία και την Τσεχία. Οι Αλβανοί μεταναστεύουν κυρίως στην Ιταλία και την Ελλάδα, οι Εσθονοί στην Φιλανδία, οι Ρουμάνοι στο Ισραήλ, οι Βούλγαροι στην Γερμανία, οι Τσέχοι και οι Ούγγροι επίσης στην Γερμανία και την Αυστρία. Η Γερμανία λοιπόν εξακολουθεί να είναι ο κυριότερος προορισμός των μεταναστών της Κεντρικής Ευρώπης και για το 2000. Οι λόγοι για αυτές τις προτιμήσεις ποικίλουν. Για παράδειγμα οι Τσέχοι, οι Πολωνοί και οι Ούγγροι επέλεξαν την Γερμανία λόγω της γεωγραφικής θέσης της, αφού η μικρή απόσταση που τις χωρίζει μειώνει πολύ το κόστος μεταφοράς. Παρόλα αυτά τα αίτια της μετανάστευσης δεν είναι πάντα οικονομικά, αφού ενώ η οικονομική κατάσταση στην Ουγγαρία και την Τσεχία είναι χειρότερη από αυτή της Πολωνίας, οι Πολωνοί που μεταναστεύουν είναι πολύ περισσότεροι από τους Τσέχους (20,222 μετανάστευσαν από την Πολωνία και 805

από την Τσεχία). Τέλος ένας άλλος σημαντικός παράγοντας που οδήγησε τους κατοίκους της Κεντρικής Ευρώπης στην μετανάστευση ήταν η διάλυση της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας, καθώς και ο πόλεμος στο Κόσσοβο. Συγκεκριμένα τα μέσα του 1999 ο πόλεμος του Κοσόβου και η διάλυση της Σοβιετικής ένωσης προκάλεσαν την μετανάστευση 2.000.000 και 300.000 πολιτών, αντίστοιχα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΚΑΤΗΓΟΡΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μετανάστευση, είτε υπό τη μορφή της βίαιης, προσφυγικής, μετανάστευσης είτε υπό τη μορφή της «οικονομικής» ήταν πάντοτε, και είναι ιδιαίτερα σήμερα, ένα περίπλοκο κοινωνικό φαινόμενο. Η έντονη διεθνοποίηση της την έχει θέσει πλέον στην κορυφή των ημερήσιων διατάξεων όλων των «ανεπτυγμένων» κρατών, που δέχονται και τις κύριες σχετικές «πιέσεις», αλλά και περιφερειακών και διεθνών διακρατικών ή μη κυβερνητικών οργανισμών.

Την τελευταία δεκαετία του 20^{ου} αιώνα οι κυβερνήσεις, οι διεθνείς οργανισμοί και η κοινή γνώμη άρχισαν να συνειδητοποιούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι προσφυγές και οι εκτοπισμένοι στο εσωτερικό της χώρας τους πληθυσμοί. Η συνειδητοποίηση αυτή οφείλεται και στις τηλεοπτικές εικόνες των απελπισμένων και δυστυχισμένων ανθρώπων που εγκαταλείπουν τις πατρίδες τους. Οφείλεται επίσης στην αυξημένη δράση, κατά την μεταψυχροπολεμική εποχή, των ανθρωπιστικών οργανώσεων που με το έργο τους ανακουφίζουν τα θύματα των μαζικών μετακινήσεων, αλλά και στη δράση των οργανώσεων προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, των πολυεθνικών στρατιωτικών δυνάμεων, των δημοσιογράφων και πολλών άλλων εξωτερικών φορέων.

3.2 ΟΡΙΣΜΟΙ

Η λέξη «πρόσφυγας» χρησιμοποιείται συχνά από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τους πολιτικούς και το ευρύ κοινό για να περιγράψει όλους εκείνους που αναγκαστήκαν να εγκαταλείψουν το συνήθη τόπο διαμονής τους. Κανονικά, όταν η λέξη χρησιμοποιείται τόσο γενικά, δεν καταβάλλονται ιδιαίτερες προσπάθειες για τη διάκριση μεταξύ αυτών που υποχρεώθηκαν να εγκαταλείψουν τη χώρα τους και εκείνων που εκτοπιστήκαν από τη χώρα τους. Ούτε δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στους λόγους που οδήγησαν στη φυγή. Θεωρείται ότι όλοι οι άνθρωποι οι οποίοι δραπετεύουν –είτε εξαιτίας διώξεων είτε εξαιτίας της πολιτικής βίας, είτε λόγω εμφυλίων συγκρούσεων, είτε λόγω οικολογικών καταστροφών, είτε εξαιτίας της φτώχειας– δικαιούνται να χαρακτηρίζονται «πρόσφυγες», Υπατη Αρμοστεία των Η.Ε για τους Πρόσφυγες, (1997-1998).

Όμως σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, η έννοια του πρόσφυγα έχει πιο συγκεκριμένη σημασία. Η Σύμβαση του ΟΗΕ του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων είναι σημαντική για δυο λόγους. Πρώτον, αν και αναφέρθηκε ειδικά στους πρόσφυγες από την Ευρώπη, δίνει το γενικό ορισμό της έννοιας του «πρόσφυγα» ως κάθε ανθρώπου ο οποίος βρίσκεται εκτός της χώρας καταγωγής του και δεν μπορεί να επιστρέψει σ' αυτήν λόγω του βάσιμου και δικαιολογημένου φόβου δίωξης που οφείλεται στη φυλή του, τη θρησκεία του, την εθνικότητα του, τις πολιτικές του πεποιθήσεις ή τη συμμετοχή του σε κάποια κοινωνική ομάδα. Αυτό σημαίνει ότι στο πεδίο εφαρμογής του ορισμού του πρόσφυγα δεν υπάγονται όσοι άνθρωποι αναγκάζονται να εκτοπιστούν εντός των εδαφικών ορίων της χώρας καταγωγής τους. Δεύτερον, Η Σύμβαση αναγνωρίζει στους ανθρώπους που πληρούν τα χαρακτηριστικά του πρόσφυγα ορισμένα δικαιώματα και αποσαφηνίζει ότι η παροχή βοήθειας στους πρόσφυγες δεν είναι απλώς ζήτημα διεθνούς φιλανθρωπίας και πολιτικών προνομίων. Η Σύμβαση επιβάλλει στα κράτη που την έχουν υπογράψει υποχρεώσεις. Η πλέον θεμελιώδης υποχρέωση είναι ο σεβασμός της αρχής της «μη επαναπροώθησης », δηλαδή τα κράτη υποχρεούνται να μην εξαναγκάζουν τους ανθρώπους να επιστρέφουν σε εδάφη που διατρέχουν βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο εκδίωξης.

Στα χρόνια που ακολούθησαν μετά τη Σύμβαση του 1951, νομικοί εξέτασαν σε βάθος αυτό τον πολύ σύνθετο ορισμό, επικεντρώνοντας την προσοχή τους ιδιαίτερα στη σημασία εκφράσεων όπως «δικαιολογημένος φόβος», «δίωξη» και «κοινωνική ομάδα». Οι λεπτομέρειες τέτοιου είδους δεν αφορούν άμεσα το κεφαλαίο αυτό, το οποίο χρησιμοποιεί την έννοια του πρόσφυγα για εκείνους που εξαναγκαστήκαν να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους ή να παραμείνουν μακριά από αυτήν εξαιτίας σοβαρών απειλών της ζωής και της ελευθερίας τους.

Η ολοκληρωμένη αυτή προσέγγιση του ορισμού του πρόσφυγα διατυπώθηκε στη σύμβαση του 1969 για τους Προσφυγές, που θεσπίστηκε από τον Οργανισμό Αφρικανικής Ενότητας ως απάντηση στην αυξανόμενη κλίμακα του αφρικανικού προσφυγικού προβλήματος κατά τη διάρκεια της από-αποικιοκρατικοποίησης και της εθνικής απελευθέρωσης. «Ο όρος πρόσφυγας», ορίζει ότι «θα εφαρμόζεται σε όλους όσους, εξαιτίας εξωτερικών επιθέσεων, κατοχής, ξένης κυριαρχίας ή γεγονότων που διαταράσσουν τη δημοσιά τάξη σε οποιοδήποτε μέρος ή σε ολόκληρη τη χώρα προέλευσης ή ιθαγένειας τους, είναι αναγκασμένοι να εγκαταλείψουν το συνήθη τόπο

διαμονής τους για να βρουν καταφύγιο σε μια άλλη χώρα, εκτός από αυτήν της προέλευσης ή ιθαγένειας τους», Ύπατη Αρμοστεία των Η.Ε για τους Πρόσφυγες, (1997-1998).

Την ευθύνη για την προστασία και την ανακούφιση των προσφύγων έχουν κατά βάση τα κράτη και ειδικότερα οι χώρες ασύλου στις οποίες καταφεύγουν οι πρόσφυγες. Η Ύπατη Αρμοστεία παίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο στη προαγωγή και το συντονισμό της διαδικασίας προσχώρησης των κρατών στη Σύμβαση του 1951 και στην αποτελεσματική προστασία των προσφύγων που βρίσκονται στο έδαφος τους.

Έργο της οργάνωσης είναι επίσης η διεθνής προστασία των προσφύγων και η αναζήτηση λύσεων στα προβλήματα τους. Οι λύσεις αυτές διακρίνονται παραδοσιακά σε τρεις κατηγορίες: εθελοντικός επαναπατρισμός, ενσωμάτωση στη χώρα ασύλου και μετεγκατάσταση από τη χώρα ασύλου σε τρίτη χώρα. Από την εξέταση της πεντάχρονης πορείας των πληθυσμιακών μετακινήσεων προκύπτει ότι η οργάνωση επέλεγε την καθεμιά από αυτές τις λύσεις ανάλογα με την προσφυγική κρίση και με το διεθνές πολιτικό πλαίσιο στο οποίο καλούνταν να τη διαχειριστεί.

Φυσικά δεν έλειψαν ποτέ και οι εντάσεις στις σχέσεις μεταξύ των φορέων που ενεργοποιούνται για την επίλυση του προβλήματος της αναγκαστικής μετακίνησης των πληθυσμών. Αυτές οι εντάσεις είναι ιδιαίτερα εμφανείς στις σχέσεις της Ύπατης Αρμοστείας με τα κράτη, Ύπατη Αρμοστεία των Η.Ε για τους Πρόσφυγες, (2000).

3.3 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Η παγκόσμια ιστορία είναι γεμάτη με περιστατικά ανθρώπων που αναγκαστήκαν να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους και να αναζητήσουν αλλού ασφάλεια και προστασία από διώξεις, ένοπλες συρράξεις και πολιτική βία. Οι καταστάσεις διαδραματίζονται σε κάθε γωνιά της γης. Οι περισσότερες θρησκείες περιλαμβάνουν στο λεξιλόγιο τους έννοιες όπως αυτή του ασύλου, του καταφυγίου, του απαραβίαστου και της φιλοξενίας των ανθρώπων που βρίσκονται σε απόγνωση. Ωστόσο, μέχρι και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα δεν είχαν οριστεί κάποια παγκόσμια κριτήρια για την προστασία αυτών των ανθρώπων. Οι προσπάθειες για την προστασία και την ανακούφιση τους είχαν τοπικό και ad hoc χαρακτήρα.

Λίγο μετά το τέλος του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου η Κοινωνία των Εθνών συνειδητοποίησε για πρώτη φορά την παγκοσμιότητα του προσφυγικού προβλήματος και

την ανάγκη αντιμετώπισης του σε διεθνές επίπεδο. Αλλά και πάλι η ανάπτυξη ενός διεθνούς συστήματος για την αντιμετώπιση και την διαχείριση των προβλημάτων των προσφύγων ήταν μια αργή και αποσπασματική διαδικασία. Η Κοινωνία των Εθνών διόρισε μετρικούς Ύπατους Αρμοστές και τους ανέθεσε το χειρισμό των προβλημάτων συγκεκριμένων προσφυγικών ομάδων, όπως ήταν οι Ρώσοι, οι Αρμένιοι και οι Γερμανοί, αλλά σε καμιά από αυτές τις περιπτώσεις δεν υιοθετήθηκαν μακροπρόθεσμες συμφωνίες. Ακόμα και μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου οι οργανώσεις που δημιουργήθηκαν για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των Ευρωπαίων, των Παλαιστινίων και Κορεατών προσφύγων ήταν ξεχωριστές και ανεξάρτητες μεταξύ τους.

Μέχρι το 1950 η διεθνής κοινότητα δεν είχε υιοθετήσει κανένα πλέγμα θεσμών, συστημάτων και νομών για την αντιμετώπιση του προσφυγικού προβλήματος σε παγκόσμιο επίπεδο. Έτος-σταθμός θεωρείται το 1950-1951, χρονιά κατά την οποία ιδρύθηκε η Ύπατη Αρμοστεία και υιοθετήθηκε η Σύμβαση του ΟΗΕ για το Καθεστώς των Προσφύγων. Το Καταστατικό ίδρυσης της οργάνωσης και η Σύμβαση αποτελούν τα θεμέλια του διεθνούς προσφυγικού δικαίου, το οποίο ρυθμίζει την ικανοποίηση των αναγκών και την προστασία των προσφύγων.

3.4 ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Οι πρόσφυγες και οι μετανάστες που αγγίζουν ή εισέρχονται στην εδαφική επικράτεια της Ευρώπης, και των άλλων «ανεπτυγμένων» ηπείρων, προέρχονται από κράτη που, στις περισσότερες περιπτώσεις, αδυνατούν ή αρνούνται να εκπληρώσουν ουσιώδεις υποχρεώσεις τους έναντι των πολιτών τους. Πρόκειται περί κρατών που ουσιαστικά αδυνατούν ή αρνούνται να σεβαστούν θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου, παρά τις συναφείς υποχρεώσεις τους που πηγάζουν και έχουν εδραιωθεί σήμερα στο διεθνές δίκαιο. Ως εκ τούτου, οι υποχρεώσεις των κρατών υποδοχής είναι εκ των πραγμάτων ιδιαίτερα αυξημένες έναντι όλων των μεταναστών και προσφύγων που προέρχονται από κράτη με τον προαναφερθέντα χαρακτήρα.

Δυστυχώς τα μέτρα «άμυνας» που έλαβαν και εξακολουθούν να λαμβάνουν τα περισσότερα κράτη μετά τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2001 δημιούργησαν ένα ακόμη ασφυκτικότερο και περισσότερο εχθρικό κλίμα έναντι των μεταναστών και των προσφύγων, που είχε κυριαρχήσει ήδη τη δεκαετία του 1990. Χώρες του «πρώτου κόσμου» που έπρεπε σήμερα να αποτελούν παραδείγματα προς μίμηση στο χώρο

προάσπισης των δικαιωμάτων του ανθρώπου λαμβάνουν μέτρα προστασίας έναντι της τρομοκρατίας που έχουν υπερβεί τα όρια προστασίας των κρατών αλλά και της οφειλόμενης αποστασιοποίησης τους έναντι των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων που έχουν κατοχυρωθεί στο σύγχρονο διεθνές δίκαιο.

3.5 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και τα γεγονότα που ακολούθησαν αμέσως μετά το τέλος του προκάλεσαν τη μεγαλύτερη μετακίνηση πληθυσμών στη σύγχρονη ιστορία. Το Μάιο του 1945 περισσότεροι από 40.000.000 άνθρωποι μετακινήθηκαν στην Ευρώπη, πέραν των Γερμανών οι οποίοι προσπάθησαν να ξεφύγουν από τα προελαύνοντα σοβιετικά στρατεύματα και τους αλλοδαπούς εργάτες που βρίσκονταν στα στρατόπεδα εργασίας της Γερμανίας. Τους επόμενους μήνες από τη Σοβιετική Ένωση, την Πολωνία, την Τσεχοσλοβακία και άλλες χώρες της Ανατολικής Ευρώπης απελάθηκαν περίπου 13.000.000 άνθρωποι γερμανικής καταγωγής. Οι Σύμμαχοι βρήκαν περίπου 11.300.000 ανθρώπους σε στρατόπεδα εργασίας στο έδαφος του πρώην Γερμανικού Ράιχ.

Εκτός από αυτούς τους πληθυσμούς, περισσότεροι από 1.000.000 Ρώσοι, Ουκρανοί, Λευκορώσοι, Πολωνοί, Εσθονοί, Λιθουανοί, Λετονοί και άλλοι διέφυγαν από το κομμουνιστικό καθεστώς, καθώς ήταν φανερό ότι ο νέος Σοβιετικός ηγέτης Ιωσήφ Στάλιν επέβαλε μια νέα μορφή απολυταρχισμού. Στο μεταξύ, ο εμφύλιος πόλεμος στην Ελλάδα και οι άλλες συρράξεις που ξέσπασαν στη Νοτιοανατολική Ευρώπη μετά την αποχώρηση των ναζιστών προκάλεσαν κύμα δεκάδων χιλιάδων προσφύγων. Κατά τη διάρκεια του πολέμου όμως δεν έπαψαν ούτε οι μαζικές πληθυσμιακές μετακινήσεις εκτός ευρωπαϊκού χώρου. Εκατομμύρια Κινέζοι μετακινήθηκαν σε περιοχές της πατρίδας τους που ελέγχονταν από Ιάπωνες, Ύπατη Αρμοστεία των Η.Ε για τους Πρόσφυγες, (2000).

Οι συμμαχικές δυνάμεις εκδήλωσαν την ανησυχία τους για τις μετακινήσεις των πληθυσμών στην κατεστραμμένη από τον πόλεμο Ευρώπη. Ήδη πριν από το τέλος του πολέμου, αναγνώριζαν ότι η απελευθέρωση της Ευρώπης θα επέβαλε την ανάγκη αντιμετώπισης αυτών των πληθυσμιακών κρίσεων. Έτσι, το 1943 ιδρύθηκε η Οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για την Ανακούφιση και την Αποκατάσταση (UN Relief and Rehabilitation Administration, UNRRA), την οποία διαδέχθηκε ο Παγκόσμιος Οργανισμός Προσφύγων (International Refugee Organization, IRO) το 1947. Παρακάτω αναλύεται το

έργο αυτών των οργανισμών, που υπήρξαν οι άμεσοι «πρόγονοι» της Ύπατης Αρμοστείας. Περιγράφονται επίσης οι διαδικασίες που οδήγησαν στην ίδρυση της οργάνωσης (1950) και στην υιοθέτηση της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, η οποία έκτοτε αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της διεθνούς προστασίας των προσφύγων.

3.5.1 Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (UNRRA)

Η οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών για την Ανακούφιση και την Αποκατάσταση (εφεξής UNRRA) ιδρύθηκε από τους Συμμάχους (και τη Σοβιετική Ένωση) το Νοέμβριο του 1943, πριν τελειώσει ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και πριν υιοθετηθεί ο Καταστατικός χάρτης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (1945). Αποστολή της ήταν η ανακούφιση και η αποκατάσταση των κατεστραμμένων από τον πόλεμο περιοχών. Η οργάνωση συνέδραμε όλους όσους μετακινήθηκαν στη διάρκεια του πολέμου και όχι μόνο τους πρόσφυγες που εγκατέλειψαν την πατρίδα τους. Το 1944-1945 προσέφερε έκτακτη ανθρωπιστική βοήθεια σε χιλιάδες πρόσφυγες και μετακινηθέντες λόγω του πολέμου, δρώντας σε περιοχές που βρίσκονταν υπό συμμαχικό έλεγχο. Η Σοβιετική Ένωση δεν της επέτρεψε να δραστηριοποιηθεί στη σοβιετική ζώνη. Με το τέλος του πολέμου στην Ευρώπη, το Μάιο του 1945, η UNRRA συνεργάστηκε στενά με τις συμμαχικές δυνάμεις, οι οποίες της παρείχαν τεχνική, υλική και οικονομική στήριξη. Στα μέσα του 1945 διέθετε περισσότερες από 300 ομάδες.

Μετά το τέλος του πολέμου η οργάνωση εστίασε το έργο της στον επαναπατρισμό. Η πλειονότητα των ξεριζωμένων από τον πόλεμο ανυπομονούσε να επιστρέψει στις εστίες της. Οι χώρες ασύλου που υποδέχθηκαν μεγάλο αριθμό προσφύγων, όπως η Γερμανία, η Αυστρία και η Ιταλία, επιθυμούσαν τον ταχύ επαναπατρισμό τους. Εκτός αυτού, οι συμφωνίες στις Διασκέψεις της Γιάλτας και του Πότσδαμ το 1945 αποτέλεσαν τη βάση για τον ταχύ επαναπατρισμό των Σοβιετικών πολιτών στη χώρα τους.

Από το Μάιο έως το Σεπτέμβριο του 1945 η οργάνωση βοήθησε περίπου 7.000.000 πρόσφυγες να επιστρέψουν στις πατρίδες τους. Όπως όμως σημειώνει ένας ιστορικός, ήταν δύσκολο να εκπληρώσει το έργο που της είχε ανατεθεί λόγω της εξάρτησης της από τις συμμαχικές δυνάμεις: «Η οργάνωση έχασε το γόητρο της και την ικανότητα της για ανεξάρτητη δράση. Το κενό που δημιουργήθηκε λίγο μετά την ίδρυση της, λόγω της

εμφανούς έλλειψης ετοιμότητας της να αντιμετωπίσει το προσφυγικό πρόβλημα, το κάλυψαν οι στρατιωτικές δυνάμεις. Αλλά και οι στρατιωτικοί ήταν ανέτοιμοι να χειριστούν το πρόβλημα των προσφύγων και των εκτοπισθέντων ατόμων, και ιδιαίτερα του όλο και μεγαλύτερου αριθμού των ανθρώπων που δεν μπορούσαν ή δεν ήθελαν να επιστρέψουν στις πατρίδες τους. Οξύθυμοι και ανυπόμονοι, οι στρατιωτικοί διοικητές τους αντιμετώπιζαν συχνά ως ενόχληση». Το 1946 οι αντιπαραθέσεις αναφορικά με το έργο της UNRRA εντάχθηκαν ακόμη περισσότερο: Έπρεπε η οργάνωση να βοηθά όσους δεν ήθελαν να επαναπατριστούν; Τα κράτη του ανατολικού μπλοκ υποστήριζαν ότι η οργάνωση έπρεπε να συνδράμει μόνον αυτούς που επέστρεφαν στην πατρίδα τους. Οι δυτικές χώρες, από την άλλη, επέμεναν στον εθελοντικό χαρακτήρα του επαναπατρισμού και στο δικαίωμα των επαναπατριζόμενων να λάβουν την αναγκαία βοήθεια. Από την πλευρά της η κυβέρνηση των ΗΠΑ κατήγγειλε την πολιτική επαναπατρισμού καθώς και τα προγράμματα αποκατάστασης στις χώρες του ανατολικού μπλοκ, ισχυριζόμενη ότι εξυπηρετούσαν μόνο την ενίσχυση του σοβιετικού πολιτικού ελέγχου στην Ανατολική Ευρώπη.

Η απροθυμία των προσφύγων να επαναπατριστούν ήταν ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που απασχόλησαν τη διεθνή κοινότητα μετά τον πόλεμο. Προκάλεσε έντονες πολιτικές συζητήσεις στα πλαίσια του ΟΗΕ, ενώ απασχόλησε και το Συμβούλιο Ασφαλείας από τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του. Η συζήτηση έθιγε τον πυρήνα των θεμελιωδών ιδεολογικών διαφορών που χώριζαν την Ανατολή από τη Δύση. Αφορούσε το δικαίωμα των ανθρώπων να επιλεγούν τη χώρα διαμονής τους, να αρνούνται την καταπίεση και να εκφράζουν ελεύθερα τις απόψεις τους.

Τελικά η κυβέρνηση των ΗΠΑ, που παρείχε το 70% περίπου της οικονομικής στήριξης της οργάνωσης και αρκετά από τα πρόσωπα που φανήκαν στην ηγεσία της, αρνήθηκε την παράταση της λειτουργίας της πέραν του 1947 και την περαιτέρω χρηματοδότηση της. Ενόψει της αδιάλλακτης θέσης των χωρών του ανατολικού μπλοκ, οι ΗΠΑ άσκησαν έντονες πιέσεις για τη δημιουργία μιας νέας οργάνωσης ανακούφισης των προσφύγων με διαφορετικό προσανατολισμό.

3.5.2 Ο ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ(IRO)

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Προσφύγων (IRO) ιδρύθηκε τον Ιούλιο του 1947 ως μη διαρκής ειδικευμένη οργάνωση των Ηνωμένων Εθνών. Κατά την ίδρυση του διατυπώθηκε

η προσδοκία ότι ο οργανισμός αυτός θα ολοκλήρωνε το Έργο του έως την 30ή Ιουνίου του 1950.

Παρόλο που περιορίστηκε στην ανακούφιση των προσφύγων της Ευρώπης, ο IRO ήταν το πρώτο διεθνές όργανο στο οποίο ανατέθηκε η σφαιρική αντιμετώπιση κάθε πτυχής του προσφυγικού προβλήματος. Οι αρμοδιότητες του αφορούσαν τον επαναπατρισμό, την επαλήθευση, την καταγραφή και κατηγοριοποίηση, την παροχή φροντίδας και ανθρωπιστικής βοήθειας, τη νομική και πολιτική προστασία, τη μετακίνηση, τη μετεγκατάσταση και τη μετανάστευση των προσφύγων. Αυτή όμως η ποικιλία των αρμοδιοτήτων υπέκρυπτε μια σαφή αλλαγή στον προσανατολισμό της πολιτικής: από τον επαναπατρισμό των προσφύγων, Έργο που είχε αναλάβει να επιτελέσει η UNRRA, επιχειρήθηκε η μετεγκατάσταση τους από τις χώρες ασύλου σε τρίτες χώρες.

Το Καταστατικό του IRO όριζε ότι πρωταρχικός στόχος ήταν «η ενθάρρυνση και η με κάθε τρόπο βοήθεια για τον έγκαιρο επαναπατρισμό στη χώρα καταγωγής τους ή στη χώρα της προηγούμενης συνήθους διαμονής τους». Ωστόσο, η ιδρυτική απόφαση της Γενικής Συνέλευσης ανέφερε ότι «κανένας πρόσφυγας ή άτομο που εκτοπίστηκε λόγω του πολέμου δεν θα εξαναγκαστεί να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του».

Η στροφή της έμφασης από τον επαναπατρισμό στη μετεγκατάσταση Προκάλεσε την έντονη κριτική των κρατών του ανατολικού μπλοκ.

Οι Ανατολικοί ισχυρίστηκαν ότι η μετεγκατάσταση αποτελούσε ένα μέσο εισαγωγής εργατικού δυναμικού στη Δύση, και επιπλέον προσέφερε ένα καταφύγιο σε ανατρεπτικές ομάδες οι οποίες μπορεί να απειλούσαν την παγκόσμια ειρήνη. Ο IRO βοήθησε στον επαναπατρισμό περίπου 73.000 προσφύγων, αριθμός ο οποίος δεν μπορεί να συγκριθεί με τους περισσότερους από 1.000.000 ανθρώπους τους οποίους βοήθησε να μετεγκατασταθούν. Η πλειοψηφία των προσφύγων μετεγκαταστάθηκε στις ΗΠΑ, οι οποίες δέχθηκαν πάνω από το 30% του συνολικού αριθμού των προσφύγων που εγκατασταθήκαν σε μη ευρωπαϊκές χώρες.

Ήταν σαφές ότι η δεκαετία του 1950 ανέτειλε μια νέα εποχή για τη μετανάστευση. Ένα από τα κίνητρα για την υποδοχή των νέων μεταναστών ήταν το οικονομικό όφελος που συνεπαγόταν η παρουσία των προσφύγων, καθώς έτσι τροφοδοτούνταν οι οικονομίες των κρατών με έτοιμο εργατικό δυναμικό. Οι δυτικές κυβερνήσεις υποστήριζαν ότι η διασπορά των προσφύγων ανά τον κόσμο θα συνέβαλε στην ευνοϊκότερη κατανομή του παγκοσμίου πληθυσμού, δεδομένου ότι έτσι αφενός θα αποσυμφορείτο η πυκνοκατοικημένη Ευρώπη

και αφετέρου θα ενισχύονταν οι πληθυσμοί λιγότερο ανεπτυγμένων δημοκρατιών σε άλλες ηπείρους του πλανήτη.

Ο IRO όμως δεν κατάφερε να επιλύσει το προσφυγικό πρόβλημα. Περί τα τέλη του 1951 περίπου 400.000 άνθρωποι παρέμεναν εκτοπισμένοι στην Ευρώπη. Το Φεβρουάριο του 1952 έπαψε επίσημα η λειτουργία του οργανισμού.

3.5.3 Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΤΗΣ ΑΡΜΟΣΤΕΙΑΣ ΤΩΝ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ.(UNHCR)

Στο πλαίσιο μιας συμβιβαστικής λύσης το Δεκέμβριο του 1949, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών αποφάσισε την ίδρυση της Ύπατης Αρμοστείας (UNHCR) για μια αρχική περίοδο τριών ετών, από την 1^η Ιανουαρίου του 1951. Η εν λόγω οργάνωση επρόκειτο να αποτελέσει βοηθητικό όργανο της Γενικής Συνέλευσης, κατ' εφαρμογή του άρθρου 22 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών. Το Καταστατικό του νέου οργάνου υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση στις 14.12.1950, και αντανάκλούσε τόσο τη συναίνεση των ΗΠΑ και των άλλων δυτικών κρατών έναντι των κρατών του ανατολικού μπλοκ όσο και τις διαφορετικές προτεραιότητες των πρώτων, Ύπατη Αρμοστεία των Η.Ε για τους Πρόσφυγες, (2000).

Συμφωνά με το άρθρο 2 του Καταστατικού, το Έργο της Ύπατης Αρμοστείας «δεν είναι πολιτικό: είναι ανθρωπιστικό και κοινωνικό, και αφορά κατά βάση ομάδες και κατηγορίες προσφύγων». Η διάκριση μεταξύ του πολιτικού και του ανθρωπιστικού χαρακτήρα είναι καίριας σημασίας. Η δραστηριοποίηση της οργάνωσης τόσο κατά τη διάρκεια της τεταμένης ψυχροπολεμικής εποχής όσο και κατά την περίοδο της «νέας τάξης πραγμάτων» οφείλεται, συμφωνά με την άποψη αρκετών αξιωματούχων της, στο μη πολιτικό χαρακτήρα του έργου της. Μερικοί αναλυτές υποστηρίζουν ότι, ενώ η διάκριση αυτή είναι από πολλές απόψεις ιδιαίτερα χρήσιμη, είναι εξαρχής παραπλανητική, αφού στις αρχές της δεκαετίας του 1950 είχε στόχο να μετριάσει τις συνέπειες του διπολισμού και να προλάβει την ολοκληρωτική παράλυση του συστήματος του ΟΗΕ μπροστά στην αντιμετώπιση των προσφυγικών προβλημάτων της εποχής. Κάποιοι άλλοι αναλυτές ισχυρίζονται ότι, αφού η Ύπατη Αρμοστεία είναι βοηθητικό όργανο του ΟΗΕ, υπαγόμενο στον έλεγχο της Γενικής Συνέλευσης, δεν μπορεί να είναι ανεξάρτητη των πολιτικών οργάνων του οργανισμού. Η παράλειψη ορισμού της «ανθρωπιστικής» και «πολιτικής

δράσης» στο Καταστατικό της οργάνωσης ανακινεί διαρκώς συζητήσεις για το χαρακτήρα του έργου της.

Το βασικό Έργο της οργάνωσης όμως ήταν διττό. Αφορούσε, πρώτον, τη διεθνή προστασία των προσφύγων και δεύτερον, την αναζήτηση μόνιμων και βιώσιμων λύσεων στο προσφυγικό πρόβλημα, συνδράμοντας τις κυβερνήσεις ούτως ώστε να διευκολύνουν τον επαναπατρισμό των προσφύγων ή την ένταξη τους στις κοινωνίες των χωρών ασύλου. Η νέα οργάνωση θα είχε την αρμοδιότητα να αναζητά πόρους χρηματοδότησης, αλλά, κατ' απαίτηση των ΗΠΑ, μονό μετά από προηγούμενη σύμφωνη γνώμη της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ. Ως εκ τούτου, η οργάνωση σύντομα άρχισε να εξαρτάται από το μικρό διοικητικό προϋπολογισμό της Γενικής Συνέλευσης και από ένα μικρό «ταμείο επείγουσας δράσης».

Στην αρχή η Ύπατη Αρμοστεία λειτουργούσε με ιδιαίτερη δυσκολία, κυρίως λόγω των περιορισμένων πόρων. Κάθε πρόγραμμα παροχής βοήθειας στους πρόσφυγες έπρεπε να χρηματοδοτηθεί από εθελοντικές εισφορές, που ήταν κυρίως κρατικές. Η ίδια δεν διέθετε πόρους για την εφαρμογή προγραμμάτων επαναπατρισμού, όπως εκείνα που είχε πραγματοποιήσει η UNRRA, ή προγραμμάτων μετεγκατάστασης, όπως εκείνα που είχε υλοποιήσει ο IRO. Η βασική αρμοδιότητα της νέας οργάνωσης ήταν κυρίως η διεθνής προστασία και η προαγωγή λύσεων στα προσφυγικά ζητήματα με την αξιοποίηση ενός μικρού προϋπολογισμού. Παρά ταύτα, η οργάνωση άρχισε να συνεργάζεται αποτελεσματικά με τις εθελοντικές οργανώσεις. Η πρώτη ουσιαστική χρηματοδότηση που τέθηκε στη διάθεση της Ύπατης Αρμοστείας δεν προέρχονταν από κάποια κυβέρνηση, αλλά από το Ίδρυμα Ford των ΗΠΑ. Αυτά τα χρήματα διατεθήκαν για την εφαρμογή ενός πιλοτικού προγράμματος προέκρινε και προώθησε την ένταξη των προσφύγων στις κοινωνίες των ευρωπαϊκών χωρών όπου είχαν καταφύγει. Έτσι, το 1954 δημιουργήθηκε το Ταμείο των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNREF), με στόχο την υλοποίηση προγραμμάτων σε χώρες όπως η Αυστρία, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Ελλάδα και η Ιταλία. Οι Η.Π.Α συνεισέφεραν σε αυτό το ταμείο, παρόλο που το 1950 είχαν αρνηθεί να χρηματοδοτήσουν την Ύπατη Αρμοστεία βάσει μιας απόφασης της Γερουσίας η οποία απέρριψε την οικονομική υποστήριξη κάθε διεθνούς οργάνωσης που λειτουργούσε στις χώρες του Σιδηρού Παραπετάσματος.

Η αρχική άκαμπτη εναντίωση της Σοβιετικής Ένωσης απέναντι στην Ύπατη Αρμοστεία άρχισε να αλλάζει γύρω στα μέσα της δεκαετίας του 1950. Ο Ψυχρός Πόλεμος είχε

εξαπλωθεί πέρα από τα σύνορα της Ευρώπης και νέες χώρες επηρέαζαν το Έργο των Ηνωμένων Εθνών. Η Σοβιετική Ένωση διευκόλυνε αρκετές υπό ανάπτυξη χώρες να ενταχθούν στον ΟΗΕ και αυτές οι νέες χώρες αναγνώριζαν τώρα την εν δυνάμει χρησιμότητα της Ύπατης Αρμοστείας στην επίλυση των προσφυγικών προβλημάτων που αντιμετώπιζαν, *Ύπατη Αρμοστεία των Η.Ε για τους Πρόσφυγες*, (2000).

3.5.4 Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ ΟΗΕ ΤΟΥ 1951 ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που αποτυπώνονται στη Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων αποτελούν τον πυρήνα του έργου της Ύπατης Αρμοστείας. Οι διαπραγματεύσεις για την υιοθέτηση της Σύμβασης διεξάγονταν παράλληλα με αυτές που αφορούσαν την ίδρυση της οργάνωσης, (<http://www.europa.eu.in>) Η Σύμβαση υιοθετήθηκε από μια διεθνή διάσκεψη επτά μήνες αργότερα, την 28^η Ιουλίου του 1951, (www.unhcr.gr)

Το περιεχόμενο του όρου «πρόσφυγας» αποτέλεσε σημείο τριβής και αντικείμενο αλληπάλληλων συζητήσεων. Δεδομένου ότι η Σύμβαση δημιουργούσε νέες υποχρεώσεις οι οποίες σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο ήταν δεσμευτικές, τα κράτη που συμμετείχαν στη σύνταξη του σχεδίου της προσπάθησαν να επιτύχουν τον περιορισμό των κατηγοριών των προσφύγων έναντι των οποίων θα αναλάμβαναν δεσμευτικές υποχρεώσεις. Οι ΗΠΑ υποστήριζαν το συστατικό περιεχόμενο του όρου, αρκούμενες στις νομικές υποχρεώσεις που θα συνεπαγόταν η υιοθέτηση ενός διασταλτικού περιεχομένου. Αντίθετα, τα κράτη της Δυτικής Ευρώπης υποστήριζαν το διασταλτικό περιεχόμενο του όρου, αν και δεν έλειψαν και οι μεταξύ τους διαφωνίες, *Ύπατη Αρμοστεία των Η.Ε για τους Πρόσφυγες*, (2000).

Τελικά επιτεύχθηκε ένας συμβιβασμός. Οι Κυβερνήσεις συμφώνησαν σε ένα γενικό, οικουμενικής εφαρμογής ορισμό, ο οποίος επικεντρώνεται στο «βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο δίωξης». Ταυτόχρονα υιοθέτησαν δύο σημαντικούς περιορισμούς στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης. Πρώτον, δεν δικαιούνταν να επικαλεστούν τη Σύμβαση, έστω και αν πληρούσαν τις προϋποθέσεις του ορισμού του «πρόσφυγα», όσοι ξεριζώθηκαν από τις πατρίδες τους εξαιτίας γεγονότων μεταγενέστερων της 1ης Ιανουαρίου του 1951. Δεύτερον, τα κράτη που προσχωρούσαν στη Σύμβαση είχαν τη

δυνατότητα να διατυπώσουν επιφυλάξεις, περιορίζοντας κατ' αυτό τον τρόπο τις συμβατικές τους υποχρεώσεις μόνο στους Ευρωπαίους πρόσφυγες.

Η υιοθέτηση του συγκεκριμένου ορισμού του «πρόσφυγα» σηματοδότησε μια σημαντική αλλαγή πολιτικής: σήμαινε ότι οι πρόσφυγες θα αναγνωρίζονταν όχι μόνο σε ομαδική βάση, όπως συνέβαινε τα προηγούμενα χρόνια, αλλά και σε ατομική, κατά περίπτωση, βάση. Ο ορισμός ήταν πλέον γενικός και δεν συνδεόταν αποκλειστικά με συγκεκριμένες εθνικές ομάδες (για παράδειγμα, με τους Ρώσους από τη Σοβιετική Ένωση ή τους Έλληνες από την Τουρκία), όπως συνέβαινε την περίοδο του Μεσοπολέμου.

Παρότι η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του 1948 επιβεβαίωνε το δικαίωμα κάθε ατόμου να αναζητά και να απολαμβάνει άσυλο, η σημασία που απέδιδαν τα κράτη στη διατήρηση της εθνικής τους κυριαρχίας -και άρα της εξουσίας τους να ελέγχουν την είσοδο των αλλοδαπών στο έδαφός τους- σήμαινε ότι οι συμβαλλόμενες στη Σύμβαση του 1951 χώρες ήταν ανέτοιμες να αναγνωρίσουν, με αυτό το νέο, νομικό δεσμευτικό κείμενο, το «άνευ όρων, απόλυτο δικαίωμα ασύλου». Γι' αυτό και η νέα Σύμβαση δεν αναφέρεται στο «δικαίωμα ασύλου». Μία από τις βασικές διατάξεις της όμως υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα κράτη να μην απελαύνουν και να μην προωθούν τον πρόσφυγα σε χώρα όπου κινδυνεύει να υποστεί δίωξη. Πρόκειται για την αρχή της *μη επαναπροώθησης (non-refoulement)*, όπως αποτυπώνεται με την γαλλική απόδοση του όρου στο άρθρο 33 της Σύμβασης. Άλλες διατάξεις που περιλαμβάνει η Σύμβαση ρυθμίζουν τα δικαιώματα των προσφύγων σε ότι αφορά την εργασία τους, τη στέγαση τους, την εκπαίδευσή τους, την κοινωνική τους ασφάλιση, την έκδοση εγγράφων ταυτότητας και την ελευθερία μετακίνησής τους.

Παρόμοια δικαιώματα αναγνωρίζονταν και στη Σύμβαση του 1933 για το Διεθνές Καθεστώς των Προσφύγων, η οποία αποτελεί το πρώτο διεθνές κείμενο στο οποίο αποτυπώνεται και υιοθετείται η αρχή ότι οι πρόσφυγες δεν πρέπει να εξαναγκάζονται να επιστρέψουν στη χώρα καταγωγής τους, (World migration report, 2000).

Αυτή η Σύμβαση όμως είχε κυρωθεί από οκτώ μόλις κράτη. Ένα άλλο σχετικό διεθνές κείμενο είναι η Σύμβαση του 1938 για το Καθεστώς των Γερμανών Προσφύγων, η οποία στη δίνη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου κυρώθηκε από τρία μόλις κράτη. Αντίθετα, η Σύμβαση του ΟΗΕ του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων έχει κυρωθεί από τα περισσότερα κράτη της υφηλίου (βλ. Χάρτη 3.1).

Χαρτης 3.1

Κράτη που επικύρωσαν την Σύμβαση του ΟΗΕ του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 για το καθεστώς των Προσφύγων

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΜΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στο Κεφάλαιο αυτό θα γίνει μια στατιστική προσέγγιση του προβλήματος των Προσφυγών αναλύοντας το άρθρο “Components of Refugee Adaptation”, J. Randal Montgomery (1996) βλέπουμε ότι εξηγεί την ανάγκη για την βελτίωση των ερευνητικών μεθόδων σε μελέτες που ασχολούνται με το πώς οι πρόσφυγες του 3ου Κόσμου αντιμετωπίζουν την μετεγκατάσταση τους στον 1ο Κόσμο δηλαδή Ευρώπη και Αμερική. Μέσα από έρευνα που αφορά στην προσαρμογή (ψυχολογικές και οικογενειακές αλλαγές) και ενσωμάτωση (κοινωνικό-οικονομικά και πολιτισμικά κυβερνητικά μέτρα) των προσφύγων καταδεικνύεται ότι αυτές οι εξαρτημένες μεταβλητές δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ούτε μονοδιάστατες ούτε ομοιογενείς. Η προσαρμογή και ενσωμάτωση μάλλον αποτελούνται από πολλά στοιχεία, καθένα από τα οποία χρειάζονται μοναδικά σύνολα τυχαίων μεταβλητών και συμβαλλόμενων παραγόντων τα οποία πρέπει να αναγνωριστούν. Υποκειμενικές οπτικές του θέματος της προσαρμογής και της ενσωμάτωσης είναι σημαντικές και κάποιες φορές έχουν αντίθετα αποτελέσματα σε αντικειμενικά μετρά προσαρμογής και ενσωμάτωσης. Αντικρουόμενα αποτελέσματα στη βιβλιογραφία υποδηλώνουν φαινόμενα αλληλεπίδρασης ανάμεσα στις προβλέπουσες μεταβλητές (predictor variables), οι οποίες συνεπώς δεν είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

Το άρθρο αυτό είναι μια δευτερογενής ανάλυση ή επανάλυση της έρευνας από στοιχεία που είχε συλλέξει στο παρελθόν ο συγγραφέας στην περιοχή Αλμπέρτα του Καναδά.

4.2 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Την μεθοδολογία της έρευνας αυτής περιγράφει ο Montgomery(1991), σε παλαιότερη μελέτη του. Το δείγμα δεν εξάχθηκε μέσω μιας τυχαίας μεθόδου αλλά διαμορφωνόταν κάθε λίγες μέρες, καθώς ολοκληρώνονταν οι συνεντεύξεις για να συμφωνήσουν με τα επτά κοινώς γνωστά δημογραφικά χαρακτηριστικά. Το αποτέλεσμα ήταν ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα το οποίο επιτρέπει τη χρήση των τυποποιημένων ελέγχων για την στατιστική σημαντικότητα στη διαδικασία ανάλυσης των αποτελεσμάτων.

Το κίνητρο για τη πραγματοποίηση της δευτερογενούς ανάλυσης ήταν περισσότερο θεωρητικό, κυρίως για να επανασχεδιάσει και να επαναεξηγήσει αποτελέσματα υπό το φως των δεκάδων ερευνών που έχουν εκδοθεί από τα μέσα της δεκαετίας του 80 και ήταν μη διαθέσιμες στον συγγραφέα όταν διεξαγόταν η έρευνα. Αφού ανάτρεξε στις 50 πιο πρόσφατες έρευνες, επιθυμούσε να ελέγξει την υπόθεση που εξάχθηκε από αυτές και η οποία ήταν: τα κοινωνικό-οικονομικά και πολιτισμικά μέτρα ενσωμάτωσης και οι εξαρτημένες μεταβλητές οικονομικής φύσεως ή της αγοράς εργασίας, είναι υποκειμενικές μετρήσεις που χρειάζονται ξεχωριστή ανάλυση. Αντιθέτως, σε προγενέστερη έρευνα, (Montgomery,1991), απλά αθροίστηκαν όλες οι εξαρτημένες μεταβλητές, και δημιούργησαν έναν μόνο δείκτη ενσωμάτωσης, όμως γι' αυτήν την μελέτη έχουν δημιουργηθεί τρεις ξεχωριστοί δείκτες ενσωμάτωσης και ένας σταθμικός μέσος μεταβλητών που χρησιμοποιούνται ξεχωριστά για να αντιμετωπίσουν τις διαφορετικές διακυμάνσεις .

Άλλη διαφορά από τη γενική (omnibus) μέθοδο είναι ότι οι ψευδομεταβλητές δημιουργήθηκαν για ονομαστικές (κατηγορικές) μεταβλητές. Τέλος, στις ανεξάρτητες μεταβλητές που χρησιμοποιήθηκαν στην ανάλυση παλινδρόμησης για να καθορίσουμε την δύναμη και τη τάξη των «predictors» και των τριών δεικτών, επιπρόσθετα κατασκευαστήκαν 18 αλληλεπιδράσεις μεταβλητών.

4.3 ΠΡΟΒΛΕΠΟΥΣΕΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ (PREDICTOR VARIABLES)

Η ανάλυση ξεκινά με τις ίδιες 11 προβλέπουσες ή ανεξάρτητες μεταβλητές που παρατίθενται στο άρθρο του Montgomery (1991). Πριν εφαρμόσουμε την πολλαπλή παλινδρόμηση, οι τέσσερις ονομαστικές ή κατηγορικές μεταβλητές (φύλο, οικογενειακή κατάσταση, εθνικότητα και είδος χορηγίας) μετατρέπονται σε $n-1$ ψευδομεταβλητές αφού συνδυαστήκαν κατηγορίες με μικρό $n*s$ (n =αριθμός έγκυρων τιμών στην αρχική(γνήσια) μεταβλητή). Η τελική λίστα των προβλεπουσών μεταβλητών φαίνεται στον Πίνακα 4.1.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.1
ΛΙΣΤΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ(PREDICTOR) ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ

ΛΙΣΤΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΩΝ(PREDICTOR) ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ	
1	ΠΡΟΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ^A
2	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ^B
3&4	ΔΥΟ ΨΕΥΔΟΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
5	ΜΙΑ ΨΕΥΔΟΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΓΙΑ ΤΟ ΦΥΛΟ
6	ΗΛΙΚΙΑ
7	ΜΕΓΕΘΟΣ ΔΗΜΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ
8	ΤΡΑΥΜΑ ΤΑΞΙΔΙΟΥ ^Γ
9	ΜΙΑ ΨΕΥΔΟΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ
10	ΕΥΡΟΣ ΤΟΠΟΥ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ ΣΤΟΝ ΚΑΝΑΔΑ
11	ΕΜΠΛΟΚΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ (ΕΚΔ) ^Δ
12&13	ΔΥΟ ΨΕΥΔΟΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΤΥΠΟΥΣ ΤΗΣ ΧΟΡΗΓΙΑΣ

^A Αυτό-κλιμακούμενη, που δημιουργήθηκε από την διαβάθμιση της γλωσσικής κατανόησης, της ομιλίας, της ικανότητας διαβάσματος και γραφής από τους ίδιους τους συνεντευξιζόμενους (κατηγορική κλίμακα) από την άφιξη και την χρονική στιγμή της συνέντευξης.

^B Σύνολο ακαδημαϊκών χρόνων ή τυπικής επαγγελματικής εκπαίδευσης ή μαθητείας κατά την περίοδο άφιξης τους στον Καναδά.

^Γ Αυτή η μεταβλητή δημιουργήθηκε από το απλό ερώτημα «Πως ήταν το ταξίδι από το Βιετνάμ στην πρώτη κατασκήνωση προσφύγων ή στην πρώτη χώρα αναζήτησης ασύλου;» και είχε τις εξής υποδεικνυόμενες επιλογές :Τραυματικό ή άσχημο=1, Με λίγα προβλήματα=2, Εύκολο και ανώδυνο=3.

^Δ Μέτρα για το ποσό εκτεταμένη είναι η συμμετοχή των προσφύγων.

Πηγη : Montgomery (1996)

Προκειμένου να πραγματοποιηθεί μια σωστή ανάλυση παλινδρόμησης, ο αριθμός των εν δυνάμει δεικτών(predictors) δεν περιορίστηκε στους δεκατρείς όπως φαίνεται στον

Πίνακα 4.1. Ήταν αναμενόμενο ότι θα υπήρχαν κάποια φαινόμενα 1^{ης} τάξεως αλληλεπίδρασης που αξίζουν να διερευνηθούν. Παρόλη την προσπάθεια να χρησιμοποιηθούν όλοι οι δυνατοί οροί αλληλεπίδρασης 1^{ης} τάξεως, επιλεχθήκαν να διερευνηθούν αυτοί που φαίνονται στον Πίνακα 4.2.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.2

ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΕΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ

1	Ψευδομεταβλητή χορηγίας1 x ηλικία
2	Ψευδομεταβλητή χορηγίας2 x ηλικία
3	Τραύμα ταξιδιού x ηλικία
4	ΕΚΔ x εκπαίδευση
5	ΕΚΔ x Ψευδομεταβλητή φύλου
6	ΕΚΔ x ηλικία
7	ΕΚΔ x μέγεθος δήμου
8	Πρόοδος στην αγγλική γλώσσα x ηλικία
9	Ψευδομεταβλητη εθνικότητας x Ψευδομεταβλητή χορηγίας1
10	Ψευδομεταβλητη εθνικότητας x Ψευδομεταβλητή χορηγίας2
11	Διάρκεια παραμονής στον Καναδά x Ψευδομεταβλητή χορηγίας1
12	Διάρκεια παραμονής στον Καναδά x Ψευδομεταβλητή χορηγίας2
13	Φύλο x Ψευδομεταβλητή οικογενειακής κατάστασης 1
14	Φύλο x Ψευδομεταβλητή οικογενειακής κατάστασης 2
15	Εκπαίδευση x Ψευδομεταβλητη εθνικότητας
16	Αυτό-διαβάθμιση προόδου αγγλικών x εκπαίδευση
17	Αυτό-διαβάθμιση προόδου αγγλικών x φύλο
18	Φύλο x ηλικία

Πηγή : Montgomery (1996)

4.4 ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΕΣ ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ

Πριν να εφαρμοστεί η πολυμεταβλητή ανάλυση, είναι αναγκαίο να κατασκευάσουν εξαρτημένες κλίμακες. Οι τρεις κύριες οπτικές της προσαρμογής που επηρεάζονται από την βιβλιογραφία ήταν η ικανοποίηση με την Καναδική ζωή, την κοινωνικό-πολιτισμική προσαρμογή και οικονομική κατάσταση (περιλαμβάνει δεδομένα οικονομικής φύσεως και συμμετοχής της εργατικής δύναμης). Το εμφανές πρόβλημα ήταν πώς να μετρηθούν και να οριστούν αυτές τις 3 κυρίες ιδέες.

Από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και από τις προτάσεις των ενδιαφερομένων ακαδημαϊκών, κυβερνητικών στελεχών, διευθυντών οργανισμών που έχουν να κάνουν με την εγκατάσταση των προσφύγων ή την εκπαίδευση τους στην αγγλική γλώσσα, συντάχθηκε ένας μεγάλος κατάλογος από εν δυνάμει εξαρτημένες μεταβλητές .

Χρησιμοποιήθηκε διερευνητική παραγοντική ανάλυση για να φιλτράρουν αυτό τον κατάλογο σε εξαρτημένες κλίμακες που απαιτούνται για την πολυμεταβλητή ανάλυση.

4.5 ΠΑΡΑΓΟΝΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

Πολλές εκατοντάδες αρχικών ερευνών και παραγόμενες μεταβλητές (derived) ήταν διαθέσιμες ως πιθανές εξαρτημένες μεταβλητές. Ο τρόπος με τον οποίο οι μεταβλητές επιλεχθήκαν για διαγραφή από την προηγούμενη λίστα πριν εφαρμοστεί η παλινδρόμηση περιγράφετε στο παράρτημα Β.

Η περίπτωση της διαγραφής κατά ζεύγη των ελλειπουσών τιμών έγινε για την αρχική παραγοντική ανάλυση καταλήγοντας σε ένα ικανοποιητικό μέγεθος δείγματος $n=327$. (Χρησιμοποιώντας την listwise επιλογή, θα σήμαινε n μεγέθους μονό 161, χρησιμοποιώντας αντικατάσταση μέσων για τις ελλείπουσες τιμές θα είχαμε διατηρήσει ολόκληρο το n των 537, αλλά τα αποτελέσματα θα ήταν διαστρεβλωμένα σε τέτοια έκταση οπού η διακύμανση συμπιέζεται γύρω από τους μέσους). Το πρόγραμμα spss ελέγχει τις ροές που αποκαλύπτουν την επιλογή της παραγοντικής εξαγωγικής μεθόδου που δεν έχει αξιόλογη διαφορά στα αποτελέσματα. Τελικά, η μέθοδος της μέγιστης πιθανοφάνειας επιλέχθηκε για τις τελικές ροές που φαίνεται να παρέχουν ελαφρώς περιορισμένη στρωματοποίηση. Αυτή είναι η μέθοδος των κύριων συνιστωσών.

Για τις αρχικές ροές δεν είχε τεθεί κανένα όριο πάνω στον αριθμό των παραγόντων. Ακόλουθες ροές ορίζουν όλο και λιγότερους επιτρεπόμενους παράγοντες. Επιθεωρώντας

τα γραφήματα και ένα scree test τα οποία έδειξαν ότι οι τρεις παράγοντες είχαν eigenvalues που υπέρβαιναν την τιμή 2.0 ,υπήρχε μια υπερβολική γραμμική πτώση στα eigenvalues μεταξύ του 4^{ου} και 7^{ου} παράγοντα και ξεκινώντας από τον 8^ο(eigenvalue 1.33) τα eigenvalues μειώνονται σταδιακά και σταθερά στο 0.5 με τον παράγοντα 33. Έτσι φαίνεται λογικό για την τελική ανάλυση να επιλέξουμε ροή μέγιστης πιθανοφάνειας ορίζοντας 3 παράγοντες (μικρότερο eigenvalues:1). Το κριτήριο της ελαχιστοποίησης της διακύμανσης των καταλοίπων έχει επιλεγθεί. Ο Montgomery (1996) επίσης επέλεξε την πιο δημοφιλή υποπερίπτωση της ορθογώνιας περιστροφής (rotated) με μεγιστοποίηση της μεταβλητότητας, καθώς το output αποδείχθηκε πολύ πιο απλό να ερμηνευτεί παρά να μην να μην χρησιμοποιηθεί αυτή η υποπερίπτωση (unrotated).

Η τελευταία ροή της παραγοντικής ανάλυσης (με εγγραφές κάτω από 0.25 εμποδίζουν την αναγνωσιμότητα και ως ένα ελάχιστο επίπεδο για περίληψη στην κατασκευή της εξαρτημένης κλίμακας) παρουσιάζεται στον Πίνακα 4.3.της επόμενης σελίδας:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.3

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ(ROTATED)

ΟΝΟΜΑ ΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ	Παράγον 1	Παράγον 2	Παράγον 3
ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΜΗΝΙΑΙΑ ΠΛΗΡΩΜΗ	0,952		
ΠΛΗΡΩΜΗ ΣΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΚΑΝΑΔΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ	0,943		
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΩΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΗΝ ΕΒΔΟΜΑΔΑ	0,599		
ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ PART-TIME	0,562		
ΚΑΘΑΡΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΑΝΑ ΜΗΝΑ	0,460		
ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΣΚΕΥΩΝ ΚΤΛ ΠΟΥ ΚΑΤΕΧΟΥΝ	0,332		0,313
ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ		0,820	
ΑΝΤΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ		0,773	
ΑΥΤΟ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΑΓΓΛΙΚΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΦΙΞΗ		0,654	
ΒΑΘΜΟΙ ΤΟΥ ΒΛΙΣΗΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ		0,443	0,331
ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ	-0,319	0,395	
ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ		-0,341	0,298
ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ		-0,305	
ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΙΛΩΝ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΟΙΚΙΩΝ		0,300	
ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ			0,604
ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΝ ΓΕΝΕΙ			0,479
ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΜΙΣΘΟΥ (ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ)	0,312		0,458
ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΕΡΓΑΣΙΑ ΕΝΑΝΤΙ ΠΡΟΣΔΟΚΙΑΣ			0,452
Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΒΟΗΘΑΕΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΣΤΟ ΝΕΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ?(ACCULTURATE)		0,310	0,413
Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΝΑΠΤΥΣΣΕΙ ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ			0,312
ΔΙΑΒΑΘΜΙΣΗ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ			0,306
ΑΡΙΘΜΟΣ ΡΑΤΣΙΣΤΙΚΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ			-0,299
ΒΑΘΜΟΣ ΑΝΟΔΙΚΗΣ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ			0,271

Πηγη : Montgomery (1996)

4.6 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Μετά από μια επισκόπηση στον Πίνακα 4.3, οι τρεις συστάδες ονομαστήκαν «οικονομική προσαρμογή», «κοινωνικό-πολιτισμική προσαρμογή» και «υποκειμενική προσαρμογή» αντίστοιχα. Έπειτα μετατραπήκαν σε εξαρτημένες κλίμακες όπως περιγράφονται παρακάτω.

Φαίνεται ότι η 1^η συστάδα (οικονομική προσαρμογή) αποτελείται από 1) τρέχον μηνιαίο εισόδημα, 2) αμοιβή στην καλύτερη καναδική θέση εργασίας, 3) μέσος αριθμός ωρών εργασίας ανά βδομάδα στην τρέχουσα εργασία, 4) το ποσοστό του χρόνου, σε μήνες, στον Καναδά μέσα στο οποίο προσλήφθηκε ο πρόσφυγας («part –time» μετράει μόνο σαν ½ μήνας), 5) μηνιαίο εισόδημα πρόσφυγα συγκρινόμενο με τα έξοδα του, 6) αριθμός των οικιακών ψυχαγωγικών συσκευών που κατέχει ο πρόσφυγας.

Η 2^η συστάδα (Κοινωνικό-πολιτισμική Προσαρμογή) περιλαμβάνει: 1) παρούσα ικανότητα στην αγγλική γλώσσα που μετριέται με βαθμούς κλίμακας, 2) αποτίμηση του ιδίου πρόσφυγα όσον αφορά την πρόοδο του στα αγγλικά από τότε που ήρθε στη χώρα, 3) εκτίμηση της ικανότητας του πρόσφυγα με την άφιξη του στον Καναδά, 4) βαθμός του Blishen για την καλύτερη καναδική εργασία που έκανε ο πρόσφυγας, 5) αριθμός εβδομάδων αγγλικών μαθημάτων που παρακολούθησε ο πρόσφυγας, 6) αν ποτέ ο πρόσφυγας θα επέστρεφε στο Βιετνάμ σε περίπτωση πτώσης του Κομμουνισμού, 7) διαβάθμιση των προβλημάτων του πρόσφυγα όσον αφορά την επαγγελματική εκπαίδευση, 8) αριθμός φίλων, εξαιρούνται οι στενοί φίλοι, που απέκτησε ο πρόσφυγας στον Καναδά.

Η εγγραφή της θέλησης για επιστροφή στο Βιετνάμ έχει αρνητικό πρόσημο πιθανώς γιατί χαρακτηρίζει ένα κατασταλτικό φαινόμενο, (Hatcher & Stepanski, 1994:406). Αξίζει να σημειωθεί όσον αφορά τον σύνθετο δείκτη της αγγλικής γλώσσας μέσα στη συστάδα ότι η ευχέρεια στην γλώσσα της χώρας υποδοχής εμφανίζεται συχνά σε ερευνά ως ένας σημαντικός δείκτης προσαρμογής. Στην παρούσα μελέτη αυτή η μεταβλητή θεωρείται ως ένα συστατικό της εξαρτημένης μεταβλητής.

Η ικανότητα στην αγγλική γλώσσα είναι μια μορφή προσαρμογής γι' αυτό και θεωρείται σημαντικός δείκτης. Τέτοιες μελέτες μπορεί να υποφέρουν από κυκλικό συλλογισμό. Γι' αυτό το λόγο, συν το γεγονός ότι η ικανότητα στην αγγλική γλώσσα φαίνεται να είναι σημαντικός δείκτης προσαρμογής αποφασίστηκε ότι δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως ένας δυνητικός δείκτης στην παρούσα μελέτη. Επίσης έχοντας

αποφασίσει να χειριστούμε την ικανότητα στην γλώσσα ως μια μετρήσιμη μορφή προσαρμογής, θα ήταν άτοπο να την συμπεριλάβουμε ως ένα δυνητικό δείκτη.

Η 3^η συστάδα (Υποκειμενική Προσαρμογή) περιλαμβάνει: 1) βαθμό ικανοποίησης της παρούσας θέσης εργασίας σε μια απλή κλίμακα 5 σημείων, 2) ικανοποίηση των προσφύγων με την ζωή τους γενικότερα, 3) διαβάθμιση των παρόντων ημερομισθίων των προσφύγων από το «όχι καλό» μέχρι το «πολύ καλό», 4) αντίληψη του πρόσφυγα για το αν η παρούσα εργασία του είναι χειρότερη, καλύτερη, ή ίδια με αυτή που περίμεναν, 5) μέχρι ποια έκταση πιστεύουν οι πρόσφυγες ότι η παρούσα εργασία τους βοηθά στη δική τους προσαρμογή στον νέο πολιτισμό (acculturation), 6) μέχρι ποια έκταση η παρούσα εργασία του πρόσφυγα περιλαμβάνει χρήση των ικανοτήτων για τις οποίες είχε εκπαιδευτεί, 7) αντίληψη του πρόσφυγα για την παρούσα και μελλοντική διατήρηση της θέσης εργασίας του, 8) αριθμός περιστατικών εμφανούς ρατσισμού που βίωσε ο πρόσφυγας στον Καναδά, 9) ανοδική κινητικότητα όπως ορίζεται από τον Blishen όσον αφορά την παρούσα εργασία διαιρεμένο με τον βαθμό της πρώτης Καναδικής εργασίας.

Όπως φαίνεται από τον Πίνακα 2.3 υπήρχαν τουλάχιστον 2 μεταβλητές που δεν θα αναμέναμε να τις δούμε κάτω από τον παράγοντα 2 (κοινωνικό-πολιτισμική προσαρμογή), συγκεκριμένα ο βαθμός του Blishen για την καλύτερη εργασία και μια ερώτηση για την επαγγελματική εκπαίδευση. Ενώ κάποιος θα ανέμενε να εμφανίζονται αυτές οι μεταβλητές περισσότερο κάτω από τον παράγοντα 1 ή 2, τα επιστημονικά πορίσματα υπαγορεύουν τις υποθέσεις τα ένστικτα και τις επιθυμίες του ερευνητή. Η μεταβλητότητα είναι αυτή που επηρεάζει τα αποτελέσματα παρά τα στατιστικά μέτρα κεντρικής τάσης (μέσος, τύπος, διάμεσος) που λειτουργεί στο να καθορίσει αποτελέσματα εδώ και η μεταβλητή αυτή κάνει δυνατή εμφάνιση κάτω από τη στήλη «Υποκειμενική Προσαρμογή». Δεν είναι γνωστό γιατί η διαβαθμισμένη τάξη της αντιληπτής σημαντικότητας των 9 προβλημάτων της επαγγελματικής εκπαίδευσης (αρνητικά συσχετιζόμενη με τον 2^ο παράγοντα) εμφανίζονται εδώ παρόλο που κανένας δεν μπορεί να περιμένει να συμφωνούν τα εμπειρικά μέτρα με τα θεωρητικά κατασκευάσματα.

4.7 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ ΚΛΙΜΑΚΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΡΑΓΟΝΤΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Έχοντας ανακαλύψει ποιες μεταβλητές αποτελούν καθένα από τους τρεις παράγοντες και με ποιο σχετικό βάρος, ήταν αναγκαίο να σημειώσουν τις απαντήσεις των συνεντευξιαζόμενων σε κάθε μια από τις 3 εξαρτημένες μεταβλητές κλίμακας. Αυτό περιγράφεται στο Παράρτημα Γ.

4.8 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ

Η παλινδρόμηση εκτελέστηκε χρησιμοποιώντας τη διαδικασία “pairwise” για να χειριστεί τις ελλείπουσες τιμές στις απαντήσεις. (Η listwise και η casewise μέθοδοι θα μείωναν το n τόσο πολύ ώστε ο πίνακας συσχέτισης θα ήταν ασταθής.) Με την pairwise μέθοδο, το n παραμένει αρκετά μεγάλο 327 και δεν ήταν απαραίτητο να προσφύγουμε σε αντικατάσταση μέσου για τα ελλιπή δεδομένα (missing data), η οποία θα μείωνε την ποιότητα των αποτελεσμάτων.

Στη συνέχεια, η παλινδρόμηση εκτελέστηκε με τη διαδικασία «stepwise», δηλαδή δείκτες που εισάγονται με καθοδική σειρά σημαντικότητας, ελέγχοντας για τις επιδράσεις όλων των άλλων. Επιπλέον, επιλέχθηκε η μέθοδος ελαχιστοποίησης της διακύμανσης των καταλοίπων. Το Παράρτημα Δ παράγει μια εξήγηση στο πως επιλέγονται τα επίπεδα στατιστικής σημαντικότητας.

4.9 ΒΑΣΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ

Τα δεδομένα στους Πίνακες 4.4, 4.5 και 4.6 καθορίζουν την διατεταγμένη τάξη σημαντικότητας των προβλεπτικών μεταβλητών για κάθε μια από τις τρεις εξαρτημένες κλίμακες.

ΣΧΗΜΑ 4.1

ΕΞΗΓΗΣΗ ΣΥΝΤΟΜΕΥΣΕΩΝ ΣΤΟΥΣ ΠΙΝΑΚΕΣ 4.4, 4.5 ΚΑΙ 4.6

LGTHRESC	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΗΝΩΝ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΤΟ ΚΑΝΑΔΑ
RSEX	ΦΥΛΟ
EDVIET	ΑΡΙΘΜΟΣ ΧΡΟΝΩΝ ΤΥΠΙΚΗΣ Ή ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΦΙΞΗ ΣΤΟΝ ΚΑΝΑΔΑ
MSTAT	ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (2 ΨΕΥΔΟΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ)
ENGPROGR	ΑΥΤΟ-ΔΙΑΒΑΘΜΙΖΟΜΕΝΗ ΠΡΟΟΔΟΣ ΣΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΦΙΞΗ
RACE	ΟΝΟΜΑ ΨΕΥΔΟΜΕΤΑΒΛΗΤΗΣ ΥΠΟΛΟΓΙΖΟΜΕΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ
SPONSOR	ΤΥΠΟΣ ΧΟΡΗΓΙΑΣ (ΨΕΥΔΟΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ)
TRIP	ΒΑΘΜΟΣ Ή ΕΚΤΑΣΗ ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑΣ ΣΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΑΠΟ ΒΙΕΤΝΑΜ ΣΤΟ ΑΡΧΙΚΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΚΑΤΑΛΥΜΜΑ
MUNIPOP	ΜΕΓΕΘΟΣ ΔΗΜΟΥ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ ΣΤΟΝ ΚΑΝΑΔΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟΝ ΠΛΗΘΥΣΜΟ ΣΤΗΝ ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ 1981.
ESN	ΒΑΘΜΟΣ Ή ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΛΟΚΗΣ Ή ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ
INT	ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ
1	ENGPROGR
2	EDVIET
3	NOT USED
4	RSEX
5	AGE
6	MUNIPOP
7	TRIP
8	RACE
9	LGTHRESC
10	ESN
S1,2	DUMMIES FOR SPONSOR
MS1,2	DUMMIES FOR MSTAT

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.4

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ STEPWISE ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ: ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ

ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	b	Std. Error	B	T	Sig. Of T
MUNIPOP	0.000	0.000	-0.197	-3.51	0.0005
MSTAT2	0.131	0.037	0.209	3.60	0.0004
INT4*MS1	0.148	0.061	0.136	2.43	0.0155
INT5*7	-0.001	0.000	-0.140	-2.49	0.0134
INT10*5	0.000	0.000	0.518	3.331	0.0010
ESN	0.007	0.003	-0.420	-2.64	0.0086
INT1*2	0.004	0.002	0.174	2.83	0.0050
INT2*8	-0.006	0.003	-0.125	-1.99	0.0470
CONSTANT	0.729	0.056	N.A	13.11	0.0000

Number of steps to coverage=8, Multiple R=0.410; squared=0.167; equation F=7.91; p=0.0000.

Notes b=Regression coefficient or "slope"; B= standardized b, being the slope of the least squares regression line when the independent and dependent variables are expressed as Z scores, calculated as "b" x "standard deviation of independent variable" / "standard deviation of dependent variable".

Πηγή : Montgomery (1996)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.5
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ STEPWISE ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ:
ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ

ΜΕΤΑΒΛΗΤΕΣ	b	Std. Error	B	T	Sig. Of T
EDVIET	0.557	0.050	0.481	11.23	0.0000
AGE	-0.117	0.018	-0.273	-6.47	0.0000
LGTHRESC	0.060	0.011	0.213	5.21	0.0000
INT4*MS2	-2.196	0.560	-0.210	-3.92	0.0001
INT1*4	0.600	0.222	0.142	2.70	0.0073
TRIP	-0.465	0.201	-0.094	-2.31	0.0218
CONSTANT	5.293	1.056	N.A	5.01	0.0000

Number of steps to coverage=b, Multiple R=0.696; squared=0.484; equation F=50.0; p=0.0000.

Notes b=Regression coefficient or “slope”; B= standardized b, being the slope of the least squares regression line when the independent and dependent variables are expressed as Z scores, calculated as “b” x “standard deviation of independent variable” / “standard deviation of dependent variable”.

Πηγή : Montgomery (1996)

ΠΙΝΑΚΑΣ 4.6
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ STEPWISE ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ:
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ

METABΛΗΤΕΣ	b	Std. Error	B	T	Sig. Of T
LGTHRESC	0.120	0.015	0.367	7.78	0.0000
RSEX	-4.145	0.626	-0.376	-6.63	0.0000
EDVIET	0.285	0.085	0.212	3.35	0.0009
INT2*8	-0.114	0.054	-0.131	-2.11	0.0353
MSTAT2	2.273	0.610	0.208	3.72	0.0002
TINT4*MS1	3.468	1.108	0.183	3.13	0.0019
CONSTANT	2.915	0.985	N.A	2.97	0.0033

Number of steps to coverage=6, Multiple R=0.560; squared=0.314; equation F=24.45; p=0.0000.

Notes b=Regression coefficient or “slope”; B= standardized b, being the slope of the least squares regression line when the independent and dependent variables are expressed as Z scores, calculated as “b” x “standard deviation of independent variable” / “standard deviation of dependent variable”.

Πηγή : Montgomery (1996)

4.10 ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ

Κάθε μεταβλητή που εμφανίζεται ως σημαντική είχε βρεθεί τουλάχιστον σε μια προηγούμενη μελέτη να είναι ένας σημαντικός δείκτης προσαρμογής. Ξαφνιάζει το γεγονός ότι μερικές από αυτές τις σημαντικές μεταβλητές δεν εμφανίζονται σημαντικές και στις 3 εξισώσεις (οικονομική, κοινωνικό-πολιτισμική και υποκειμενική), Montgomery (1996).

Πράγματι, τα σημαντικά αποτελέσματα από τις παλινδρομήσεις διαφέρουν σύμφωνα με τις 3 εξαρτημένες κλίμακες, Montgomery (1996). Αυτό το γενικό αποτέλεσμα υπογραμμίζει την σημαντικότητα του να μεταχειρίζεται κανείς την «προσαρμογή» ως ένα πολυδιάστατο φαινόμενο. Ότι προβλέπει μια πλευρά της προσαρμογής έχει λιγότερη ή καθόλου προβλεπτική δύναμη για κάτι άλλο πχ το «φύλο» ήταν ένας κύριος δείκτης της

Οικονομικής Προσαρμογής αλλά όχι για την Κοινωνικό-πολιτισμική ή Υποκειμενική Προσαρμογή.

Η ηλικία και η τραυματική εμπειρία του ταξιδιού του πρόσφυγα είναι σημαντικοί δείκτες μονό της Κοινωνικό-πολιτισμικής Προσαρμογής. Τα αποτελέσματα επίσης δείχνουν την σημαντικότητα του υπολογισμού των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των προσβλεπουσών μεταβλητών πχ. το «φύλο» δεν είναι σημαντικό μονό του παρά μονό στην Οικονομική προσαρμογή αλλά είναι σημαντική η αλληλεπίδραση με την πρόοδο στην αγγλική γλωσσά και την δεύτερη μεταβλητή για την οικογενειακή κατάσταση.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Πολλές μελέτες πχ. βιβλιογραφική ανασκόπηση από τον Richmond (1974) και Samuel & Woloski (1985) είχαν βρει μια θετική σημαντική σχέση μεταξύ εκπαίδευσης και οικονομικής προσαρμογής. Η προσδοκία ότι το πρώτο θα προέβλεπε το τελευταίο σ' αυτή τη μελέτη επαληθεύτηκε. Η εκπαίδευση είναι ο τρίτος πιο δυνατός δεκτής της οικονομικής προσαρμογής με θετικό συντελεστή. Επιπλέον, υπάρχει μια ένδειξη ότι η εκπαίδευση αλληλεπιδρά με την εθνικότητα για να επηρεάσει την κλίμακα. Ειδικότερα, ο ορός αλληλεπίδραση INT2*8 έχει έναν τυποποιημένο συντελεστή τάξης $-0,131$ και μια T σημαντικότητα τάξης $0,035$ και μπορεί να αναλυθεί παρακάτω.

Πρόσφυγες βιετναμέζικης εθνικότητας, οι οποίοι έχουν σχετικά υψηλή μόρφωση, τείνουν να έχουν χαμηλό βαθμό οικονομικής προσαρμογής ενώ Σινο-βιετναμέζοι με σχετικά χαμηλή μόρφωση τείνουν να έχουν υψηλό βαθμό οικονομικής προσαρμογής. Δίνοντας μια δυνατή και στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ εκπαίδευσης και εθνικότητας ($r=+0.324, p<0.0001$), δηλώνει ότι η σχετικά υψηλή μόρφωση των Βιετναμέζων δεν τους βοηθά συγκρινόμενοι με τους Σινο-βιετναμέζους στην Οικονομική Προσαρμογή.

Η παρούσα ανάλυση αποκαλύπτει ότι η εκπαίδευση δεν είναι ένας σημαντικός δείκτης της υποκειμενικής προσαρμογής παρόλο που ο ορός αλληλεπίδρασης «εκπαίδευση-πρόοδος στην Αγγλική γλωσσά κατά την άποψη του πρόσφυγα» ήταν σημαντικός. Αυτό παρέχει κάποια προστασία για την πιθανότητα ότι οι πρόσφυγες με υψηλότερη μόρφωση και αισθητή πρόοδο στην αγγλική γλώσσα προσαρμόζονται καλύτερα από αυτούς που έχουν χαμηλή μόρφωση και επίπεδο προόδου αγγλικής γλώσσας όπως δηλώσαν οι ίδιοι πρόσφυγες. Η μόρφωση είναι ένας θετικός δείκτης της Κοινωνικό-πολιτισμικής

Προσαρμογής , στην πραγματικότητα ήταν ο πιο δυνατός από τις στατιστικά σημαντικές μεταβλητές πρόβλεψης.

ΦΥΛΟ

Το φύλο από μόνο του δεν ήταν ένας σημαντικός δείκτης της Υποκειμενικής Προσαρμογής ούτε της Κοινωνικό-πολιτισμικής Προσαρμογής αλλά υπήρχαν φαινόμενα αλληλεπίδρασης με την μεταβλητή της οικογενειακής κατάστασης και της προόδου στην αγγλική γλώσσα. Ο Montgomery (1991) βρήκε ότι το φύλο μπορούσε μόνο να σχετίζεται πλασματικά με την προσαρμογή. Δίνοντας την κωδικοποίηση της παρούσας μελέτης, εμφανίζεται ότι οι άγαμοι άνδρες είναι λιγότερο ικανοποιημένοι με την Καναδική ζωή και οι έγγαμες γυναίκες είναι περισσότερο ικανοποιημένες, με τους εγγάμους άνδρες και άγαμες γυναίκες στο ενδιάμεσο. Όσον αφορά το κοινωνικό-πολιτισμικό δείκτη, οι άγαμοι άνδρες είναι σχετικώς καλύτερα προσαρμοσμένοι ενώ οι έγγαμες γυναίκες είναι λιγότερο.

Μια εξήγηση στο ερώτημα γιατί το φύλο και η ικανότητα στην αγγλική γλώσσά συσχετίζονται σημαντικά με την Κοινωνικό-πολιτισμική Προσαρμογή είναι ότι το φύλο, το οποίο μαθαίνει την γλώσσά γρηγορότερα, προσαρμόζεται και γρηγορότερα, *ceteris paribus*. Αυτή η εξήγηση υπονοεί ότι η ικανότητα του πρόσφυγα στην αγγλική γλώσσά όπως τη θεωρεί ο ίδιος έχει υψηλή συσχέτιση με την πραγματική ικανότητα του. Στην πραγματικότητα, αυτή η σχέση είναι μόνο μέτρια μεγάλη ($r=+0.25, p<0.001$). αφού η ψευδομεταβλητή για το φύλο κωδικοποιήθηκε ως εξής: άνδρας=0, γυναίκα=1 και ο συντελεστής παλινδρόμησης στον Πίνακα 5 είναι θετικός, κάποιος μπορεί να συμπεράνει ότι η γυναικεία φύση συσχετίζεται με υψηλή πρόοδο στην αγγλική γλώσσά και μαζί αυτές οι μεταβλητές συσχετίζονται με καλύτερη Κοινωνικό-πολιτισμική Προσαρμογή. Παρόλα αυτά η απλή συσχέτιση r μεταξύ των δυο αυτών μεταβλητών είναι μηδέν, έτσι μένει ασαφές πως η αλληλεπίδραση αυτών των μεταβλητών επηρεάζουν την Κοινωνικό-πολιτισμική Προσαρμογή.

Το φύλο συσχετίζεται σημαντικά με το βαθμό της Οικονομικής Προσαρμογής με τις γυναίκες να έχουν μικρότερη οικονομική προσαρμογή από τους άντρες σε γενικά πλαίσια.

Ο Boyd (1984) και ο Michalowski(1987) κατέληξαν οι τοι γυναίκες πρόσφυγες είναι σε χειρότερη μοίρα από τους άντρες, κάτι που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι γυναίκες είναι λιγότερο ικανοποιημένες από τους άντρες. Παρόλα αυτά οι Lin, Tazuma και Masuda (1979) φαίνεται να δηλώνουν ότι οι νεαρές γυναίκες είχαν λιγότερο στρεσογόνο

κοινωνικό ρόλο από άλλους συνδυασμούς ηλικίας και φύλου των προσφύγων και ο Indra (1988) ανέφερε ότι οι γυναίκες πρόσφυγες από το Βιετνάμ είχαν υψηλότερη αυτό-αντίληψη από τους άνδρες.

Βρέθηκε ότι ενώ μερικές ενήλικες γυναίκες πρόσφυγες όντας έγγαμες με παιδιά ένιωθαν απομονωμένες στο σπίτι τους, ενώ άλλες που είχαν δουλειά έξω από το σπίτι και ήταν οι άντρες τους που ένιωθαν παγιδευμένοι και μονοί.

Οι Chan και Lam (1987:38) επίσης ανέφεραν αυτήν την «αντιστροφή ρολού». Η ερευνητική ομάδα των Woon, Wong και Woo (1988) επίσης ανακάλυψε ότι οι γυναίκες και τα παιδιά μαθαίνουν την αγγλική γλώσσα καθώς και άλλες πλευρές της νέας κουλτούρας γρηγορότερα από τους άντρες και τους ηλικιωμένους. Οι ενήλικες γυναίκες φαίνεται να υιοθετούν γρήγορα τη συμπεριφορά και τον τρόπο ζώνης των συγχρόνων δυτικών γυναικών. Ο Dorais (1988) βρήκε ότι οι νεαρές ενήλικες γυναίκες είναι σε καλύτερη μοίρα από τους άντρες και τους ηλικιωμένους και των δυο φυλών για παρόμοιους λόγους.

Έτσι υπάρχουν πολλές μελέτες, οι οποίες υποδεικνύουν ότι οι γυναίκες έχουν φτωχή προσαρμογή σε σύγκριση με τους άνδρες και πολλές άλλες που δείχνουν το αντίθετο αλλά και οι δυο μελέτες των Starr & Roberts (1982) και η παρούσα οι οποίες δείχνουν ότι δεν υπάρχει κάποια σημαντική διαφοροποίηση όσον αφορά το φύλο στην Υποκειμενική Προσαρμογή. Γι' αυτό το λόγο χρειάζεται περαιτέρω έρευνα πριν προχωρήσει κανείς σε γενικεύσεις.

ΗΛΙΚΙΑ

Η ηλικία δεν ήταν ένας σημαντικός δείκτης Υποκειμενικής Προσαρμογής, σε αντίθεση μ' αυτούς που θεωρούν ότι οι ηλικιωμένοι πρόσφυγες είναι σημαντικά λιγότερο ικανοποιημένοι. Οι ηλικιωμένοι πρόσφυγες, οι οποίοι συμμετείχαν περισσότερο στο εθνικό κοινωνικό τους δίκτυο (ESN) ήταν περισσότερο ευτυχισμένοι και αντίστοιχα οι ηλικιωμένοι που βίωσαν τραυματικά το ταξίδι τους από το Βιετνάμ στον προσφυγικό καταυλισμό ήταν σχετικά λιγότερο ευτυχισμένοι με την νέα τους ζωή στον Καναδά.

Τα αποτελέσματα της παλινδρόμησης υποδεικνύουν ότι η ηλικία ήταν ο δεύτερος καλύτερος δείκτης της Κοινωνικό-πολιτισμικής Προσαρμογής και επιβεβαιώνουν την προσδοκία ενός αρνητικού πρόσημου. Η ηλικία μπορεί να είναι τόσο στενά συνδεδεμένη με το φύλο ώστε να είναι άτοπο να κοιτάζουμε κάθε μεταβλητή ξεχωριστά.

ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΑΡΑΜΟΝΗΣ

Το μέγεθος του δήμου της τωρινής κατοικίας ήταν αναπόφευκτα συνδεδεμένο με την Υποκειμενική Προσαρμογή αλλά καθόλου με την Κοινωνικό-πολιτισμική ή Οικονομική Προσαρμογή. Για αυτούς που χαράσσουν πολιτικές γι' αυτά τα θέματα, αυτό μπορεί να σημαίνει ότι συμφέρει να διανεμηθούν οι πρόσφυγες σε μη μητροπολιτικές περιοχές αφού δεν υπάρχει διαφορά στο οικονομικό ζήτημα και πολιτισμικά θα είναι πιο ικανοποιημένοι απ' ότι θα ήταν σε μητροπολιτικές περιοχές.

Αναφορικά με την Κοινωνικό-πολιτισμική Προσαρμογή, μπορεί κανείς να συμπεράνει ότι μεγαλύτερες πόλεις θα οδηγήσουν σε καλύτερη προσαρμογή των προσφύγων λόγω των ευκαιριών για κοινωνική και πολιτισμική αλληλεπίδραση ή αντίθετα οι μικρότερες περιοχές επιτρέπουν περισσότερες στενές σχέσεις και λιγότερη αποξένωση.

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ

Η εθνικότητα (Βιετναμέζοι και Κινέζοι –Βιετναμέζοι) δεν ήταν ένας σημαντικός δείκτης στην Υποκειμενική Προσαρμογή. Τα κύρια στοιχεία της Προσαρμογής αυτής στη μελέτη αυτή συσχετίζονται με την ικανοποίηση στο χώρο εργασίας, η οποία δεν είναι ευθέως συγκρίσιμη με ψυχολογικές μετρήσεις που χρησιμοποιούνται σε άλλες μελέτες. Παρόλα αυτά, η βιβλιογραφία για σύνθετους οργανισμούς έχει δείξει την σημαντικότητα του χώρου εργασίας στην ψυχική υγεία, συμπεριλαμβάνοντας την αυτό-αντίληψη. Σ' αυτή την έκταση και σ' αυτό το βαθμό η εργασιακή ικανοποίηση μετράει τη διαφορά μεταξύ των προσδοκιών των εισερχομένων στη χώρα και της προόδου τους σε αυτή. Τα αποτελέσματα μπορεί να είναι έγκυρες μετρήσεις από την απουσία διαφορών μεταξύ των Βιετναμέζων και των Σινο-βιετναμέζων.

Σ' αυτή τη μελέτη η εθνικότητα δεν ήταν σημαντικός δείκτης της Κοινωνικό-πολιτισμικής Προσαρμογής. Μια μερική εξήγηση είναι ότι αυτή η μελέτη χρησιμοποιεί μια μοναδική μέτρηση της Κοινωνικό-πολιτισμικής Προσαρμογής. Άλλη εξήγηση είναι ότι υπάρχουν διαφορές στο δείγμα μεταξύ της παρούσας μελέτης και άλλων. Οι Βιετναμέζοι είχαν υψηλότερο μέσο όρο ικανότητας στην αγγλική γλώσσα από τους Κινέζο-Βιετναμέζους, αλλά αφού η ικανότητα στη γλώσσα είναι μέρος της εξαρτημένης μεταβλητής, κάποιος δεν μπορεί να αναμένει ότι αυτή η διαφοροποίηση βοηθά στη δημιουργία διαφοράς μεταξύ 2 ανεξαρτήτων μεταβλητών, συμπεριλαμβάνοντας την «Εθνικότητα».

Όσον αφορά στην Οικονομική Προσαρμογή η εθνικότητα δεν αποτελούσε σημαντικό δείκτη. Στον Πίνακα 6 φαίνεται ότι η σχέση μεταξύ INT2*8(αλληλεπίδραση εθνικότητας-εκπαίδευσης) και της εξαρτημένης μεταβλητής είναι σημαντική. Ο κύριος πίνακας συσχετίσεων δείχνει η απλή συσχέτιση (Pearson product-moment r) μεταξύ εκπαίδευσης και εθνικότητας είναι υψηλή, θετική (+0,324) και σημαντική ($p < 0.0001$). Η ψευδομεταβλητή RACE είχε την εξής κωδικοποίηση Κινεζοί=0 και Βιετναμέζοι=1 αυτό σημαίνει ότι οι Βιετναμέζοι έχουν υψηλότερο μέσο όρο εκπαίδευσης από τους Σινο-Βιετναμέζους. Αυτό υποστηρίζει το συμπέρασμα ότι η εκπαίδευση είναι πιο σημαντική από τις δυο δυναμικές μεταβλητές πρόβλεψης.

Παρόλα αυτά, για τους Βιετναμέζους το αποτέλεσμα της εκπαίδευσης ή της επαγγελματικής εκπαίδευσης ήταν επιζήμιο στην Οικονομική Προσαρμογή συγκρινόμενο με τους Κινέζους Πρόσφυγες για τους οποίους η χαμηλή εκπαίδευση αντιστοιχεί σε υψηλό βαθμό Οικονομικής Προσαρμογής.

ΕΘΝΙΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Η συμμετοχή στο Εθνικό Κοινωνικό Δίκτυο (ESN) είναι αναπόφευκτα συσχετισμένο με την Υποκειμενική Προσαρμογή, πχ μικρότερη συμμετοχή στο ESN δείχνει μεγαλύτερη ικανοποίηση για τη ζωή στον Καναδά.

Εκτεταμένη εμπλοκή στο ESN μπορεί να κρατά τους συμμετέχοντες από το να είναι ικανοποιημένοι με την Καναδική ζωή εκτός εθνικής κοινότητας, ίσως λόγω του χαμηλού επιπέδου επαγγελματικών συστάσεων μέσα από την κοινότητα (φαινόμενο Gatekeeper). Η μη συσχέτιση του ESN με την ηλικία ($r = -0.05$, μη στατιστικά σημαντικό) δείχνει ότι ίσως η συμμετοχή των ηλικιωμένων προσφύγων στο ESN βοηθά στην προσαρμογή στο νέο περιβάλλον ενώ των νέων όχι.

Οι μεγαλύτεροι ηλικιακά πρόσφυγες δεν έχουν υψηλές επαγγελματικές ή οικονομικές προσδοκίες για κινητικότητα και αισθάνονται επιβράβευση με το οποίο εισόδημα κερδίζουν, όπως θα γινόταν και στο ESN. Η αλληλεπίδραση ηλικίας και ESN είναι ένας σημαντικός δείκτης της Υποκειμενικής Προσαρμογής.

Το ESN δεν συσχετίζεται με την Κοινωνικό-πολιτισμική Προσαρμογή γι'αυτό είναι λάθος να συμπεραίνουμε ότι υψηλή συμμετοχή αυτό εμποδίζει τους πρόσφυγες απ' το να μαθαίνουν αγγλικά.

Ως εκ τούτου, η ολική *stepwise* πολλαπλή ανάλυση παλινδρόμησης(εξαιρώντας τη διάρκεια διαμονής) επαναλαμβάνονταν αλλά το δείγμα χωρίστηκε σε 4 τέταρτα με βάση τη διάρκεια διαμονής στον Καναδά εξής:

- 1^ο τέταρτο : 1-32 μήνες (I)
- 2^ο τέταρτο : 33-41 μήνες (II)
- 3^ο τέταρτο : 42-50 μήνες (III)
- 4^ο τέταρτο : πάνω από 50 μήνες(IV)

Ικανοποιητικό μέγεθος ομάδας ήταν 134,135, 133 και 135 άτομα αντίστοιχα σε κάθε ομάδα. Τα αποτελέσματα έδειξαν καθαρά ότι η παρουσία και η τάξη των σημαντικών δεικτών διαφέρουν μεταξύ των τεσσάρων ομάδων. Το μέγεθος της διαμονής έχει σημαντική επίδραση.

Όσον αφορά την Υποκειμενική Προσαρμογή, υπήρξε μια μίξη από ασυνεπή αποτελέσματα. Τα μόνα σαφή συμπεράσματα είναι ότι το μέγεθος του Δήμου είναι σημαντικό για τις πρώτες τρεις ομάδες αλλά παύει να διαρκεί στην ομάδα IV.

Για την Κοινωνικό-πολιτισμική Προσαρμογή οι σημαντικές μεταβλητές πρόβλεψης και οι βαθμοί τους πάλι ποικίλουν πολύ όσον αφορά τη διάρκεια των ομάδων αλλά η εκπαίδευση βρισκόταν πάντα στην κορυφή εκτός από την ομάδα IV, η οποία ακολουθεί την ηλικία. Για την Οικονομική Προσαρμογή, τα αποτελέσματα προκαλούν την γενίκευση καθώς ποικίλουν τόσο πολύ κατά τη διάρκεια των ομάδων, αλλά σημειώνεται ότι το ESN δεν ήταν σημαντικός δείκτης.

ΧΟΡΗΓΙΑ

Σε αντίθεση με αποτελέσματα άλλων ερευνών, εδώ ο τύπος της χορηγίας δεν επηρεάζει την Υποκειμενική Προσαρμογή ή την Κοινωνικό—πολιτισμική Προσαρμογή. Ίσως αυτό σημαίνει ότι η επίδραση της χορηγίας σε άλλες μελέτες είναι σε κάποιο βαθμό πλασματική. Ο Woon (1987) εξηγεί πως διαφορετικοί τύποι χορηγίας οδηγούν σε διαφορετικά αποτελέσματα, τα οποία προτείνουν ότι όταν άλλες μεταβλητές ελέγχονται, η χορηγία από μόνη της μπορεί να μην είναι σημαντική.

Όμοια, ο Indra (1988) επανεξέτασε πολλές παλαιότερες μελέτες και κατέληξε ότι οι επιδράσεις της χορηγίας μπορεί να είναι μηδαμινές σε σχέση με αυτές που είχαν οριστεί αρχικά. Ίσως κάθε σημαντική επίδραση εξαφανίζεται με το πέρασμα του χρόνου μετά την

περίοδο της χορηγίας. Μια εναλλακτική εξήγηση είναι ότι σε σύγκριση με άλλα μέρη, οι διάφοροι χορηγοί στην Αλμπέρτα είναι εξίσου καλοί ή εξίσου ασήμαντοι στην γενική προσαρμογή των προσφύγων.

ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ ΤΑΞΙΔΙΟΥ

Το μέγεθος του ψυχικού τραύματος που συμπεριλαμβάνεται στο αρχικό θαλάσσιο ταξίδι από το Βιετνάμ προς τη χώρα που θα προσφύγει αρχικά ήταν ένας σημαντικός δείκτης Κοινωνικό-πολιτισμικής Προσαρμογής και αλληλεπίδρα με την ηλικία στην Υποκειμενική Προσαρμογή. Επίσης δεν έχει μοναδική επίδραση τελευταία Προσαρμογή και καμία απολύτως στην Οικονομική Προσαρμογή.

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Η οικογενειακή κατάσταση είναι ο δεύτερος περισσότερο δυνατός δείκτης της Υποκειμενικής Προσαρμογής και ο τέταρτος της Οικονομικής Προσαρμογής. Ειδικότερα, η ψευδομεταβλητή αυτή αντιπροσωπεύει εάν ο συνεντευξιαζόμενος ήταν έγγαμος/η ή όχι και ζούσε με τον/ την σύζυγο και κωδικοποιείται με «όχι»=0 , «ναι»=1 έτσι ώστε το θετικό πρόσημο των συντελεστών να ανταποκρίνεται στην καλύτερη προσαρμογή όταν είναι έγγαμος/η και ζει με τον/ την σύζυγο (χήρου/ες, διαζευγμένοι για διάφορους λόγους συγχωνεύονται με τους ανύπαντρους για τις παλινδρομήσεις.

Για την Κοινωνικό-Πολιτισμική Προσαρμογή η αλληλεπίδραση αυτής της ψευδομεταβλητής με το φύλο ήταν ένας σημαντικός δείκτης αλλά το αρνητικό πρόσημο υποδηλώνει ότι ο συνδυασμός γυναίκα έγγαμη και συμβιώνει με το σύζυγο συνδέεται με ελάχιστη Κοινωνικό-πολιτισμική Προσαρμογή.

Πάλι η εξήγηση είναι απλή. Ο θεσμός του γάμου παρέχει ποικίλα πλεονεκτήματα τα οποία βοηθούν την Υποκείμενη Προσαρμογή και αντιμετωπίζουν τη ζωή γενικά. Ανάλογα με το ποσό ο γάμος νοείται ως μια οικονομική συνεργασία, η οικονομική ένωση, εμφανώς βοηθά στην Οικονομική Προσαρμογή.

ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Όπως αναμενόταν, η διάρκεια της διαμονής στη νέα χώρα ήταν ένας θετικός δείκτης Οικονομικής και Κοινωνικό-πολιτισμικής Προσαρμογής. Η διάρκεια διαμονής δεν εμφανίζεται ως δείκτης Υποκειμενικής Προσαρμογής. Αναμφίβολα, χρειάζεται

περισσότερο χρόνο να συμπαθήσει κανείς ένα νέο μέρος και νιώσει οικεία, από όσο χρειάζεται για να βρει εργασία και να μάθει την κουλτούρα.

ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Αφού η ικανότητα στην αγγλική γλώσσας ήταν μέρος της εξαρτημένης κλίμακας της Κοινωνικό-πολιτισμικής Προσαρμογής, δεν ήταν λογικό να χρησιμοποιηθεί ως μια από τις ανεξάρτητες μεταβλητές. Η υποκειμενική μεταβλητή «αυτό-διαβαθμιζόμενη πρόοδος στη αγγλική γλώσσα» (ENGPROGR), η οποία χρησιμοποιήθηκε ως ένα κατώτερο υποκατάστατο στη λίστα των μεταβλητών πρόβλεψης στις αρχικές διεργασίες του υπολογιστή. Όπως σημειώθηκε πιο πριν, υπήρχε μια σημαντικά θετική συσχέτιση($r=+0.25$) μεταξύ του ENGPROGR και της ικανότητας στην αγγλική γλώσσα, αλλά μπορούμε να πούμε ότι δεν υπάρχει ουσιώδη σημαντικότητα δεδομένου του μεγάλου μεγέθους του δείγματος των 537 ατόμων. Ακόμα, ως ένα μέτρο της προόδου στην αγγλική γλώσσα από την άφιξη του πρόσφυγα μέχρι την συνέντευξη, μπορεί να επηρεαστεί από τον εγωισμό ή την αυτοπεποίθηση των συνεντευξιαζόμενων. Από το εάν η μητρική τους γλώσσα ήταν τα βιετναμέζικα ή τα κινέζικα. Έτσι η έλλειψη κάθε σημαντικής σχέσης μεταξύ της ανεξάρτητης μεταβλητής που μετράει την ικανότητα στην αγγλική γλώσσα και των εξαρτημένων μεταβλητών οδηγούσε αρχικά σε προβλήματα λόγω της χρήσης αυτής της συγκεκριμένης ανεξάρτητης μεταβλητής.

Η συσχέτιση κατά Pearson μεταξύ της ικανότητας στην Αγγλική γλώσσα και της Οικονομικής Προσαρμογής είναι κατουσίαν μηδέν (+0,09). Ξεχωριστές εφαρμογές πολλαπλής παλινδρόμησης όμοιες με όλες τις άλλες αλλά χρησιμοποιώντας την ικανότητα στην αγγλική γλώσσα μέσα στη λίστα με τις μεταβλητές πρόβλεψης αντί του ENGPROGR, συνταχθήκαν με ή χωρίς τους όρους αλληλεπίδρασης. Συμπεριλαμβανομένου του ENGPROGR, απλά διαγράφηκαν μέσα σε μια εφαρμογή επειδή η ικανότητα στην αγγλική γλώσσα αντικαταστάθηκε από το ENGPROGR μέσα στους όρους αλληλεπίδρασης. Όταν οι όροι που εμπλέκουν την μεταβλητή της «γλώσσας» δεν συμπεριλαμβάνονται, το αποτέλεσμα είναι ακριβώς το ίδιο όπως όταν χρησιμοποιήθηκε το ENGPROGR, καμιά δηλαδή σχέση ικανότητα στην αγγλική γλώσσα δεν εμφανίστηκε στη λίστα με τους σημαντικούς δείκτες.

Όταν η ικανότητα στη αγγλική γλώσσα αντικαταστάθηκε από το ENGPROGR στους όρους αλληλεπίδρασης, η κατάταξη των συμβατικών δεικτών ήταν : διάρκεια, φύλο,

INTE*4 (αλληλεπίδραση μεταξύ της ικανότητας στην αγγλική γλώσσα και του φύλου), MSTAT2 (ψευδομεταβλητή 2 για την οικογενειακή κατάσταση) και INT4*MS1(φύλο και οικογενειακή κατάσταση ψευδομεταβλητής 1). Παρόλα αυτά, αυτή η εμφάνιση της ικανότητας στην αγγλική γλώσσα, σε αλληλεπίδραση με το φύλο ήταν ο μονός δείκτης στην παραπάνω σειρά, ο οποίος δεν ήταν σημαντικός ($p=0.07$). Έτσι, η αντικατάσταση της ικανότητας στη γλώσσα από το ENGPROGR δεν προκαλεί καμιά σημαντική διαφοροποίηση στα ευρήματα, τα οποία αποδεικνύουν ότι δεν υπάρχει σχέση μεταξύ της μεταβλητής της γλώσσας και της Οικονομικής Προσαρμογής.

Όταν αρχικά χρησιμοποιήθηκε στον έλεγχο H16, το ENGPROGR θεωρήθηκε φτωχή μεταβλητή για την παρούσα ικανότητα στην αγγλική γλώσσα. Όμως, οι Nguyen και Henkin (1982) ισχυριστήκαν ότι ο ρυθμός εκμάθησης της νέας γλώσσας από τον πρόσφυγα είναι πολύ πιο σημαντικός από την πραγματική ικανότητα του κατά την άφιξη. Με αυτό το τρόπο το ENGPROGR μπορεί να είναι μια κατάλληλη μεταβλητή τελικά.

Η αρχική σχέση παραμένει μια μεγάλη έκπληξη δεδομένου του γενικού αποτελέσματος ότι η εκπαίδευση είναι ένας σημαντικός δείκτης της Οικονομικής Προσαρμογής. Η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση έχουν παραδοσιακά συσχετιστεί με τα επίπεδα εισοδήματος, απλά γιατί οι υψηλά αμειβόμενες εργασίες απαιτούν εκπαίδευση και /ή κατάρτιση για να εκτελεστούν και γι' αυτό το λόγο πτυχία και βαθμοί είναι προαπαιτούμενα σε υψηλού επιπέδου θέσεις στη σύγχρονη κοινωνία. Ίσως το παρόν συμπέρασμα εξαχθεί από το γεγονός ότι το 96% του δείγματος βρίσκεται στον Καναδά πέντε χρόνια ή λιγότερο (το 69% τέσσερα χρόνια ή λιγότερο) και κατέχουν ακόμα θέσεις εργασίας που δεν απαιτούν μεγάλη ικανότητα στην αγγλική γλώσσα.

Μια άλλη εξήγηση για το εκπληκτικό αυτό εύρημα είναι το γεγονός ότι είναι δυνατόν να αποκτήσουν ένα καλό εισόδημα στον αγγλόφωνο Καναδά χωρίς μεγάλη ικανότητα στην αγγλική γλώσσα.

Το αρχικό εύρημα για την πρόοδο στην αγγλική γλώσσα και την πραγματική ικανότητα στην Οικονομική Προσαρμογή ώθησε τον συγγραφέα να εκτελέσει μια παρόμοια εφαρμογή για την εξαρτημένη μεταβλητή της Υποκειμενικής Προσαρμογής. Η υπόθεση ήταν ότι η ικανότητα ή η πρόοδος στη γλώσσα επηρεάζει το βαθμό της Υποκειμενικής Προσαρμογής. Πάντως δεν υπήρχε κάποια ουσιώδη επίδραση πάνω στις εξαρτημένες μεταβλητές. Οι Nguyen και Henkin (1982) παρουσίασαν ότι η ανώτερη/ανώτατη εκπαίδευση οδηγεί σε ταχύτερη πολιτισμική αφομοίωση (acculturation) αλλά ταυτόχρονα

δεν οδηγεί απαραίτητα σε μια περισσότερο θετική συμπεριφορά προς τη νέα χώρα. Στην πραγματικότητα το αποτέλεσμα θα είναι η δυσαρέσκεια . σε κάθε βαθμό να μην εμφανίζεται σε αυτή τη μελέτη, όπως επίσης και καμιά ευθεία επίδραση στη μεταβλητή της γλώσσας όσον αφορά στην Υποκειμενική Προσαρμογή.

4.11 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

4.11.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

Τα ευρήματα από αυτή την μελέτη είναι ότι η εγκατάσταση και η προσαρμογή των προσφύγων αποτελούνται περισσότερο από πολλαπλά στοιχεία παρά από ομογενή. Πράγματι οι δείκτες ενός στοιχείου της Προσαρμογής μπορεί να μην έχουν την ίδια επίδραση ή και καμιά σε άλλο στοιχείο. Σ' αυτή τη μελέτη, τα στοιχεία ήταν οικονομικά, κοινωνικό-πολιτισμικά και υποκειμενικά, έτσι κάποια μελλοντική μελέτη μπορεί να ξεκινήσει χρησιμοποιώντας τις ίδιες 3 μεταβλητές ή να προσπαθήσει να αναπαράγει τα παρόντα αποτελέσματα.

Περισσότερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στην διάκριση μεταξύ υποκειμενικών και αντικειμενικών μέτρων προσαρμογής ή ενσωμάτωσης. Γίνεται φανερό πως αισθάνονται οι πρόσφυγες για τις εμπειρίες τους ή τον βαθμό της ατομικής τους προόδου είναι τόσο σημαντικός όσο είναι και οι δείκτες από την οπτική της κυβέρνησης της χώρας υποδοχής. Για παράδειγμα, το πώς οι νεοεισερχόμενοι πρόσφυγες εκλαμβάνουν και αντιδρούν στο νέο περιβάλλον θα επηρεάσει τον αριθμό των συμπατριωτών που θα παροτρύνουν για να μεταναστεύσουν(Αλυσιδωτή Μετανάστευση).

Φαινόμενα αλληλεπίδρασης βρεθήκαν να είναι πολύ σημαντικά που σημαίνει ότι απλές μέθοδοι ανάλυσης πρέπει να θεωρηθούν απαρχαιωμένες. Οι μελλοντικοί ερευνητές θα πρέπει να διερευνήσουν μη γραμμικές σχέσεις.

Η διάρκεια της διαμονής στη χώρα τελικού ασύλου υπήρχε πάντα ένα αγαπημένο μέτρο αυτό το πεδίο ερευνάς και αυτός ο «χρονικός παράγοντας» δεν μπορεί να υποτιμηθεί. Στην πραγματικότητα δεν είναι μια ανεξάρτητη μεταβλητή αλλά μια προσέγγιση μιας πληθώρας άλλων δυναμικών. Η ικανότητα (όπως την περιγράφει ο πρόσφυγας) στην γλώσσα της νέας κοινωνίας φαίνεται να είναι μια αναξιόπιστη και μη έγκυρη μέτρηση. Μέσω προσεχτικού σχεδιασμού και περισσότερη εξάσκηση χρησιμοποιώντας αποδεκτές μετρήσεις, οι συνεντευκτές μπορούν να επιτύχουν έγκυρες και αξιόπιστες εκτιμήσεις της πραγματικής γλωσσικής ικανότητας των προσφύγων. Ο βαθμός της δεξιοτήτας στη νέα

γλώσσα μπορεί να συσχετιστεί χρήσιμα με την αντίληψη και την λειτουργικότητα ως μια πλευρά της προσαρμογής παρά ως ένας δείκτης αυτής.

4.11.2 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΑΠΟ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

Οι περισσότεροι μορφωμένοι και επαγγελματικά καταρτισμένοι νεοεισερχόμενοι πρόσφυγες αναμένεται να προσαρμοστούν καλύτερα συμφωνά με αντικειμενικά μετρά, αλλά δεν αισθάνονται απαραίτητα καλύτερα για αυτή την εμπειρία τους. Μπορεί να είναι άξιο λόγου για τους συμβούλους που βοηθούν κυρίως στη ψυχολογική προσαρμογή των προσφύγων των περισσότερων μορφωμένων.

Τα αποτελέσματα της παρούσας μελέτης δείχνουν ότι η ικανότητα στη νέα γλώσσα δεν είναι σημαντική για την οικονομική ή υποκειμενική προσαρμογή για τουλάχιστον τα πέντε πρώτα χρόνια. Η έλλειψη μιας σημαντικής επίδρασης για τον τύπο της χορηγίας μπορεί να υπάρξει κατά τη διάρκεια διαφορών μεταξύ αυτού του δείγματος και άλλων. Κάθε είδους επίδραση μπορεί να αποδυναμωθεί με το χρόνο πέρα από την περίοδο της χορηγίας. Αν συμβαίνει αυτό, σημαίνει ότι οι σχεδιαστές της ερευνάς έχουν να ανησυχούν για μια λιγότερη μεταβλητή. Η ηλικία ήταν σημαντικά αντίστροφα συσχετιζόμενη με την Κοινωνικό-Πολιτισμική Προσαρμογή.

Άλλες μεταβλητές που αναμένονταν να έχουν σημαντικές επιδράσεις σε συγκεκριμένες εξαρτημένες μεταβλητές της Προσαρμογής αποδείχτηκε ότι δεν είχαν, παρά μόνο σε αλληλεπίδραση με άλλες μεταβλητές από τη λίστα. Το φύλο, η ηλικία και η οικογενειακή κατάσταση ήταν ανάμεσα στις μεταβλητές που είχαν έλλειψη ανεξαρτήτων επιδράσεων σε συγκεκριμένες εξαρτημένες μεταβλητές αλλά είχαν σημαντικές επιδράσεις όταν βρίσκονταν σε πολλαπλή αλληλεπίδραση με άλλες μεταβλητές (φύλο και οικογενειακή κατάσταση).

Ο βαθμός του ψυχικού τραύματος στην αρχική φυγή από το Βιετνάμ ήταν ένας σημαντικός ανεξάρτητος δείκτης, αντίστροφα συσχετιζόμενος με την Κοινωνικό-πολιτισμική Προσαρμογή. Το ψυχικό τραύμα από το ταξίδι επίσης αλληλεπιδρά με την ηλικία στην Υποκειμενική Προσαρμογή τόσο ώστε οι πιο ηλικιωμένοι είναι και οι περισσότεροι ψυχικά τραυματισμένοι. Το ψυχικό τραύμα δεν επηρέασε την Οικονομική Προσαρμογή. Ίσως τα πιο ενδιαφέροντα ευρήματα ήταν όσον αφορά στην επίδραση του Εθνικού Κοινωνικού Δικτύου(ESN) και του μεγέθους του δήμου διαμονής, στην

Υποκειμενική Προσαρμογή. Αυτό μπορεί να βρίσκεται στη σφαίρα ενδιαφέροντος των σχεδιαστών ερευνάς που είναι πρόθυμοι να διανείμουν το μέγεθος του πληθυσμού και των πολιτικών που ενδιαφέρονται για τις διενέξεις μεταξύ προσφυγικού και αυτόχθονος πληθυσμού.

Αυτό το εύρημα μπορεί να μην γενικεύεται πέρα από αυτή τη μελέτη, αλλά τουλάχιστον αυτό σημαίνει ότι η ιδέα να στείλουν μέρος των προσφύγων σε μικρής έκτασης δήμους στον Δυτικό Καναδά ήταν πολύ καλή.

Ωστόσο πρέπει να υπολογίσουμε και το φαινόμενο εσωτερικής επαναμετανάστευσης προς το κέντρο, το οποίο είναι έντονο. Πρόσφυγες αρχίζουν να χορηγούν συγγενείς τους κάτω από κανονικές μεταναστευτικές διαδικασίες, όταν τα προσφυγικά προγράμματα είχαν διακοπή ή όταν οι συγγενείς είναι ακατάλληλοι. Ίσως οι πρόσφυγες να είχαν καλύτερες προοπτικές όταν φθάνουν σε μια χώρα που δεν έχει δημιουργήσει αστικές κοινότητες άλλων εθνοτικών ομάδων. Τέλος, το κόστος στέγασης μπορεί να είναι μεγαλύτερο στο μητροπολιτικό κέντρο και αυτό ενθαρρύνει τους πρόσφυγες για αποκέντρωση ειδικά αν εργάζονται σε μη κεντρικές περιοχές.

4.12 ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ 4^{ΟΥ} ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

4.12.1 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Μια ομάδα από 7 νεοεισερχόμενους Βιετναμέζους (περιλαμβάνοντας και μερικούς κινεζικής καταγωγής) εκπαιδεύτηκαν εντατικά για πολλές εβδομάδες ώστε να πραγματοποιούν μια δομημένη συνέντευξη 249 ερωτήσεων πρόσωπο με πρόσωπο με Βιετναμέζους πρόσφυγες που είχαν φτάσει στην Βόρεια Alberta από το 1979 όπου άρχισαν οι αεροπορικές μεταφορές. Υπήρχαν 2 προκαταρκτικά τεστ (pre tests) :

1. Για την βελτίωση των ικανοτήτων (αποτελεσματικότητα και περιεκτικότητα) των συνεντευκτών
2. Για την επίτευξη αξιοπιστίας μεταξύ των συνεντευκτών
3. Μέτρηση της ικανότητας στην Αγγλική γλώσσα και
4. Για την τροποποίηση των ερωτηματολογίων.

Οι περιοχές των εν δυνάμει αποκρινομένων ορίστηκαν μέσω μιας ποικιλίας μεθόδων και οι συνεντευκτές χρησιμοποίησαν δημιουργικές μεθόδους για να επικοινωνήσουν με τους συνεντευξιαζόμενους και να ζητήσουν την συνεργασία τους.

Δημογραφικά χαρακτηριστικά των προσφύγων έγιναν γνωστά μέσω μιας ομοσπονδιακής βάση δεδομένων, ώστε ο συγγραφέας της μελέτης και ο βοηθός του (πρόσφυγας από το Hong Kong) συναντούσαν καθημερινά συνεντευξιαζόμενους για να διερευνήσουν τα συμπληρωμένα ερωτηματολόγια και να διδάξουν τους συνεντευκτές ποια δημογραφικά χαρακτηριστικά να επιλέξουν ώστε το δείγμα να μπορούσε να διαμορφωθεί προσεγγίζοντας το πληθυσμό. Αυτή η μέθοδος αποδείχθηκε πολύ επιτυχής με τα αποτελέσματα να είναι παρόμοια με αυτό που θα μπορούσε να αποκτηθεί με ένα πραγματικό τυχαίο δείγμα (αντιπροσωπευτικό). Όσον αφορά το μέγεθος του δείγματος ή χρήση μιας δειγματοληπτικής φόρμουλας κατέληξε σε ένα πληθυσμό στόχο (target group) 350 προσφύγων κατοίκων του Edmonton και 150 από άλλες περιοχές. Όταν η έρευνα ολοκληρώθηκε συμπληρώθηκε ένα σύνολο 537 αποκρινομένων.

4.12.2 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν για να μειώσουν τον αριθμό των μεταβλητών ήταν τα παρακάτω:

- Μεταβλητές με $n < 200$ έγκυρες απαντήσεις κρίθηκαν ακατάλληλες για την εξαγωγή συμπερασμάτων.
- Τα δεύτερο κριτήριο ήταν οι μεταβλητές των οποίων οι απαντήσεις ομαδοποιήθηκαν υπερβολικά σε μια κατηγορία έπρεπε να διαγραφούν αφού μια μεταβλητή δεν θα ποικίλλει αρκετά για να συμβάλλει σημαντικά στην ανάλυση.

Καθώς συνέβη αυτό, όλες οι υπόλοιπες μεταβλητές είχαν $n > 320$ που εξασφαλίζει robustness. Το αποτέλεσμα ήταν να καταλήξουν σε 42 μεταβλητές για την εξαγωγή συμπερασμάτων μέσω της παραγοντικής ανάλυσης.

4.12.3 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Κάποιος μπορεί απλά να ορίσει μια νέα μεταβλητή ως το άθροισμα των βαθμών των μεταβλητών που συμπεριλαμβάνονται στη κλίμακα ή το μέσο όρο αυτών των βαθμών. Η προηγούμενη μέθοδος θα ήταν αποδεκτή για την κατασκευή μιας κλίμακας στην οποία το άθροισμα θα ήταν κρίσιμης σημασίας, άσχετα από τη μίξη των στοιχείων που θα χρησιμοποιούνταν για τον υπολογισμό του αθροίσματος. Η τελευταία μέθοδος διαφοροποιείται από την προηγούμενη στο ότι εξισορροπεί τις διαφορετικές αναλογίες με το να τις διαγράφει από το δείγμα, βρίσκοντας το μέσο όρο για κάθε ένα αποκρινόμενο.

Παρόλα αυτά, η μέθοδος που επιλέχτηκε για αυτή τη μελέτη ήταν αυτή που σταθμίζει τις μεταβλητές σύμφωνα με τη συνεισφορά τους στην κλίμακα. Αυτό επιτεύχθηκε εύκολα ως ακολούθως: Οι μεταβλητές που αποτέλεσαν κάθε ομάδα ήταν: 1) πολλαπλασιασμένες με το βάρος κάθε μεταβλητής στον παράγοντα. 2) Αθροισμένες και διαιρούμενες με τον αριθμό των μεταβλητών μέσα στην ομάδα. Το αποτέλεσμα είναι ο βαθμός της επιθυμητής εξαρτημένης κλίμακας για κάθε αποκρινόμενο. Αυτή η μέθοδος είναι εμφανώς αριθμητικά και λογικά περισσότερο εντυπωσιακή αλλά ενέχει το πιθανό μειονέκτημα του περιορισμού των αποτελεσμάτων λόγω κάθε είδους ιδιαιτεροτήτων της δειγματοληπτικής ή παραγοντικής ανάλυσης.

4.12.4 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

Ήταν απαραίτητο να αποφασιστεί ένα « α » ή επίπεδο εμπιστοσύνης ($1-\alpha=p$) για να ερμηνευτούν τα δεδομένα . Εκ πρώτης όψεως εξάγεται το συμπέρασμα ότι μικρότερα δείγματα απαιτούν πιο συντηρητικά **p-values** π.χ **$p<0,01$ ή $0,02$ για $n=327$** συγκρινόμενο με ένα λιγότερο αυστηρό **$p<0.05$ ή $0,10$ για $n =327$** .

Παρόλα αυτά, χάρη στο τρόπο κατά τον οποίο κατασκευάστηκε ο τύπος του δείγματος, όσο μεγαλύτερο είναι το δείγμα τόσο μικρότερος είναι ο συντελεστής συσχέτισης του Pearson (**r**) που χρειάζεται για να φτάσει ένα επίπεδο σημαντικότητας. Έτσι για να επιτευχθεί επιστημονική συντηρητικότητα, κάποιος θα έπρεπε να απαιτήσει μικρότερο **p** για μεγαλύτερα δείγματα και να επιτρέψει μεγαλύτερο **p** για μικρότερα δείγματα συμπεραίνοντας συγκρίσιμη ποιότητα των δειγμάτων.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω ένα **p-value > 0,01** καθορίστηκε για τις ροές με **$n=537$** και επίπεδο ανεκτικότητας **0,02** για $n=327$. Όπως σημειώθηκε ,ο έλεγχος του αποτελέσματος οδήγησε στην απόφαση να αναφερθούν μόνο τα αποτελέσματα για το τελευταίο set ροών και έτσι όλες οι αναφορές σε σημαντικότητα αναφέρονται σε ένα **p-value $\leq 0,02$** .

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Επίλογος

Στο 1^ο Κεφάλαιο της διπλωματικής αυτής εργασίας παρουσιάστηκαν οι βασικές έννοιες και όροι για την μετανάστευση και τους πρόσφυγες που βασίζονται σε νομοθετικά κείμενα του Ελληνικού Συντάγματος καθώς και από συνθήκες που υπογράφηκαν από το Ελληνικό κράτος. Επίσης γίνεται αναφορά στο ζήτημα της Ανιθαγένειας, το οποίο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το ζήτημα των προσφύγων. Έπειτα παρατίθεται η διαδικασία που ακολουθείται στην Ελλάδα και τα στάδια που πρέπει να περάσει ένας πρόσφυγας για να ζητήσει άσυλο και να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας από το ελληνικό κράτος. Τέλος, παρουσιάζεται η κατανομή των προσφύγων και αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα και αναλύονται τα βασικά κοινωνικά τους χαρακτηριστικά όπως φύλο, ηλικία, χώρα προέλευσης, επάγγελμα, περιοχή εγκατάστασης.

Στο 2^ο Κεφάλαιο παρουσιάστηκε το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο της πολιτικής για μετανάστευση και τους πρόσφυγες το οποίο διακρίνεται χρονικά σε τέσσερα στάδια στην εξέλιξη των σχετικών μεταναστευτικών πολιτικών:

- Το 1^ο στάδιο (1973)
- Το 2^ο στάδιο(1973-1985)
- Το 3^ο στάδιο (1985-1992)
- Το 4^ο στάδιο (1992-σήμερα)

Σε αυτά τα στάδια αναφέρονται όλες οι Συνθήκες και τα νομικά κείμενα που χαράζουν τη μεταναστευτική πολιτική και προστατεύουν τα δικαιώματα των μεταναστών, των προσφύγων και των αιτούντων άσυλο. Επιπλέον, αναλυθήκαν και απεικονίστηκαν γραφικά με τη βοήθεια πινάκων, γραφημάτων και διαγραμμάτων, τα δεδομένα από την UNHCR και την Ε.Ε.

Στο 3^ο Κεφάλαιο παρουσιάστηκε η κατηγοριοποίηση των σύγχρονων μεταναστευτικών κινήσεων. Για την κατηγοριοποίηση αυτή χρησιμοποιήθηκαν ορισμοί που περιγράφουν την υπόσταση του πρόσφυγα και του λόγους που τον διαφοροποιούν από τον μετανάστη «Ο όρος πρόσφυγας», λοιπόν, ο οποίος θεσπίστηκε από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, ορίζει ότι «θα εφαρμόζεται σε όλους όσους, εξαιτίας εξωτερικών επιθέσεων, κατοχής, ξένης κυριαρχίας ή γεγονότων που διαταράσσουν τη δημοσιά τάξη σε οποιοδήποτε μέρος ή σε ολόκληρη τη χώρα προέλευσης ή ιθαγένειας τους, είναι αναγκασμένοι να εγκαταλείψουν το συνήθη τόπο

διαμονής τους για να βρουν καταφύγιο σε μια άλλη χώρα, εκτός από αυτήν της προέλευσης ή ιθαγένειας τους». Επίσης, εκτέθηκαν οι διεθνείς προσεγγίσεις για την προστασία των προσφύγων, καθώς και η ιστορία των οργανισμών για τους πρόσφυγες αναλυτικά.

Τέλος, στο 4^ο Κεφάλαιο παρουσιάστηκε μια στατιστική προσέγγιση του προβλήματος των προσφύγων επικεντρώνοντας στη μελέτη που πραγματοποίησε ο J.Randal Montgomery το 1996. Η μελέτη αυτή εξηγεί την ανάγκη βελτίωσης των ερευνητικών μεθόδων σε μελέτες που ασχολούνται με το πώς οι πρόσφυγες του 3^{ου} Κόσμου αντιμετωπίζουν την μετεγκατάστασή τους στον 1^ο Κόσμο. Επανασχέδιασε και επεξήγησε αποτελέσματα υπό το φως δεκάδων ερευνών που έχουν εκδοθεί από τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Επιπλέον, ανέτρεξε στις 50 πιο πρόσφατες έρευνες για να ελέγξει την εξής υπόθεση: «Τα κοινωνικο-οικονομικά και πολιτισμικά μέτρα ενσωμάτωσης, τα οποία αποτελούν εξαρτημένες μεταβλητές είναι στην πραγματικότητα υποκειμενικές μετρήσεις που χρειάζονται ξεχωριστή ανάλυση». Για την μελέτη αυτή δημιουργήθηκαν τρεις ξεχωριστοί δείκτες ενσωμάτωσης και ένας σταθμικός μέσος μεταβλητών που χρησιμοποιούνται για να αντιμετωπίσουν τις διαφορετικές διακυμάνσεις. Η μέθοδος που χρησιμοποιείται είναι η ανάλυση παλινδρόμησης με τη διαδικασία “pairwise” για να καθορίσουμε τη δύναμη και την τάξη των προβλεπουσών (predictors) μεταβλητών και των τριών δεικτών ενσωμάτωσης και να γίνει καλύτερη διαχείριση των ελλειπουσών τιμών. Από την ανάλυση αυτή προέκυψαν 18 αλληλεπιδράσεις μεταβλητών. Στην συνέχεια εκτελέστηκε παλινδρόμηση με τη διαδικασία «stepwise» όπου εισάγονται οι δείκτες με καθοδική σειρά σημαντικότητας, ελέγχοντας τις επιδράσεις όλων των άλλων. Τέλος, επιλέχθηκε η μέθοδος ελαχιστοποίησης της διακύμανσης των καταλοίπων. Τα συμπεράσματα της μελέτης ήταν τα εξής:

- Οι πιο μορφωμένοι και επαγγελματικά καταρτισμένοι νεοεισερχόμενοι πρόσφυγες αναμένεται ότι θα προσαρμοστούν καλύτερα σύμφωνα με αντικειμενικά μέτρα αλλά δεν σημαίνει ότι συναισθηματικά νιώθουν καλύτερα σε σχέση με τους υπόλοιπους. Αυτό το συμπέρασμα βοηθά κυρίως τους συμβούλους ψυχολογικής υποστήριξης στον τρόπο που θα προσεγγίσουν τους πρόσφυγες.
- Η ικανότητα στη νέα γλώσσα δεν είναι σημαντική για την οικονομική προσαρμογή για τουλάχιστον τα πέντε πρώτα χρόνια της παραμονής τους.

- Η ηλικία ήταν σημαντικά αντίστροφα συσχετιζόμενη με την Κοινωνικό-Πολιτισμική Προσαρμογή, δηλαδή όσο μικρότερη ηλικία έχει ο πρόσφυγας τόσο καλύτερα προσαρμόζεται κοινωνικά και πολιτισμικά στο νέο περιβάλλον.
- Το φύλο, η ηλικία και η οικογενειακή κατάσταση ήταν ανάμεσα στις μεταβλητές που είχαν έλλειψη ανεξάρτητων επιδράσεων σε συγκεκριμένες εξηρημένες μεταβλητές, αλλά όταν βρίσκονταν σε πολλαπλή αλληλεπίδραση με άλλες μεταβλητές είχαν σημαντικές επιδράσεις.
- Το ψυχικό τραύμα του ταξιδιού από την χώρα τους ήταν ένας σημαντικός ανεξάρτητος δείκτης αντίστροφα συσχετιζόμενος με την Κοινωνικό-πολιτισμική προσαρμογή. Επίσης, αλληλεπιδρά θετικά με την ηλικία, ώστε όσο ηλικιωμένοι είναι οι πρόσφυγες τόσο περισσότερο τραυματίζονται ψυχικά από την φυγή του από την πατρίδα. Το ψυχικό τραύμα δεν επηρεάζει την Οικονομική Προσαρμογή.
- Το πιο ενδιαφέρον εύρημα είναι αυτό της επίδρασης του Εθνικού Κοινωνικού Δικτύου και του μεγέθους του δήμου διαμονής στην Υποκειμενική Προσαρμογή των προσφύγων. Αυτό σημαίνει ότι η εγκατάσταση των προσφύγων σε μικρής έκτασης δήμους είχε θετική επίδραση στην Υποκειμενική τους Προσαρμογή γιατί έχουν καλύτερες προοπτικές σε περιοχές που δεν υπάρχουν άλλες εθνοτικές ομάδες. Τέλος, το κόστος στέγασης μπορεί να είναι μεγαλύτερο στο μητροπολιτικό κέντρο και αυτός είναι ένας λόγος που ενθαρρύνει την αποκέντρωση των προσφύγων.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Παραρτήματα

Παράτημα 1

Η ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΑΣΥΛΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ «ΔΙΑΚΟΠΗΣ» ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥΣ ΓΙΑ ΑΣΥΛΟ

Εισαγωγή

Το παρόν σημείωμα επικαιροποιεί το προηγούμενο, που εξέδωσε η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες το Νοέμβριο του 2005, για κάποιες πτυχές του εθνικού προσφυγικού δικαίου της Ελλάδας που κωλύουν την αποτελεσματική πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου των αιτούντων άσυλο που επιστρέφονται στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων των περιπτώσεων των αιτούντων άσυλο των οποίων η επιστροφή διέπεται από τον Κανονισμό της ΕΕ για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας (τον αποκαλούμενο «Κανονισμό Δουβλίνο II»). Ειδικότερα, οι ανησυχίες που εξέφρασε η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στο προαναφερόμενο σημείωμα του Νοεμβρίου 2005 αφορούσαν στην εφαρμογή της διάταξης της παραγράφου 8 του άρθρου 2 του Π.Δ. 61/1999 της 6.4.1999 που, στις περιπτώσεις της επιστροφής των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα δυνάμει του Κανονισμού Δουβλίνο II αλλά και καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπο, οδηγεί στην άρνηση των αρμόδιων ελληνικών αρχών να εξετάσουν κατ' ουσίαν τους ισχυρισμούς τους

για τις ανάγκες παροχής διεθνούς προστασίας, όταν έχουν προηγουμένως αποφασίσει τη «διακοπή» της εθνικής διαδικασίας καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα.

**«Οι διακοπές» ως εν δυνάμει εμπόδιο πρόσβασης
στη διαδικασία ασύλου**

Σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 8 του άρθρου 2 του Π.Δ. 61/1999 οι αιτούντες άσυλο υποχρεούνται να ενημερώνουν τις αρχές για τη διεύθυνση διαμονής τους κατά το χρόνο της καταγραφής του αιτήματός τους καθώς και για κάθε μεταγενέστερη αλλαγή του τόπου διαμονής τους έως την ολοκλήρωση της διαδικασίας καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα. Η απομάκρυνσή τους από τη δηλωθείσα διεύθυνση διαμονής τους χωρίς την προσήκουσα ενημέρωση των αρμόδιων ελληνικών αρχών εκλαμβάνεται ως σιωπηρή παραίτηση από το σχετικό αίτημα και ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης μπορεί να εκδώσει απόφαση «διακοπής» της εξέτασής του. Οι ενδιαφερόμενοι δικαιούνται να προσφύγουν κατά της απόφασης «διακοπής» εντός τριών μηνών από την έκδοσή της, αλλά η επιτυχής άσκηση της σχετικής προσφυγής και η συνέχιση της εξέτασης των ουσιαστικών περί ασύλου ισχυρισμών τους εξαρτώνται από την επίκληση και την προσκόμιση αποδεικτικών εγγράφων από τα οποία προκύπτει ότι η απουσία τους από τη δηλωθείσα διεύθυνση διαμονής τους οφείλεται σε λόγο *ανωτέρας βίας*.

Η σύντομη προθεσμία για την άσκηση της προσφυγής κατά της απόφασης «διακοπής», σε συνδυασμό με το επαχθές βάρος της απόδειξης, έχουν ως αποτέλεσμα τη στέρηση από τους αιτούντες άσυλο, που επιστρέφουν στην Ελλάδα, οποιασδήποτε δυνατότητας για κατ' ουσίαν εξέταση του αιτήματός τους για παροχή διεθνούς προστασίας. Η Ελλάδα μπορεί να παραβιάσει την υποχρέωση της *μη επαναπροώθησης* που έχει αναλάβει δυνάμει του άρθρου 33 της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων, όταν απομακρύνει περαιτέρω τους αιτούντες άσυλο αυτής της κατηγορίας σε χώρα όπου ισχυρίζονται ότι απειλούνται η ζωή τους ή η ελευθερία τους. Επίσης, ευθύνη για την έμμεση *επαναπροώθηση* φέρει και το κράτος που απομάκρυνε τους προαναφερόμενους αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα.

Τα παραπάνω ισχύουν για κάθε αιτούντα άσυλο που επιστρέφεται στην Ελλάδα, και όχι μόνο για όσους επιστρέφονται δυνάμει του Κανονισμού Δουβλίνο II. Ωστόσο, το Φεβρουάριο του 2006 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε προειδοποιητική επιστολή στην ελληνική κυβέρνηση, επικαλούμενη παραβίαση της συμμόρφωσής της με τον Κανονισμό Δουβλίνο II, στο μέτρο που αρνείτο την κατ' ουσίαν εξέταση των ισχυρισμών ασύλου όσων επέστρεφαν στην Ελλάδα δυνάμει των συμφωνημένων στην ΕΕ ρυθμίσεων για τον καθορισμό της ευθύνης του κράτους που είναι υπεύθυνο να εξετάσει την αίτηση ασύλου. Και ενώ οι ως άνω διαδικασίες ενώπιον της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δεν έχουν ακόμα ολοκληρωθεί, πρόσφατα οι ελληνικές αρχές έπαψαν να εφαρμόζουν την πρακτική της «διακοπής» σε αιτούντες άσυλο που επιστρέφουν στην Ελλάδα, μόνο, όμως, σε όσους επιστρέφουν δυνάμει του Κανονισμού Δουβλίνο II. Σύμφωνα με τις ελληνικές αρχές, οι περιγραφόμενες στη συνέχεια αλλαγές της πρακτικής «διακοπής» της εξέτασης των αιτημάτων ασύλου, θα ρυθμιστούν νομοθετικά, όσον αφορά στους αιτούντες άσυλο που επιστρέφονται στην Ελλάδα δυνάμει του Κανονισμού Δουβλίνο II, με το υπό έκδοση προεδρικό διάταγμα με το οποίο μεταφέρονται στην ελληνική νομοθεσία οι Οδηγίες που υιοθέτησε η ΕΕ στον τομέα του ασύλου. Δεν είναι ακόμη σαφής ο χρόνος υιοθέτησης ή έναρξης ισχύος αυτών των νομοθετικών αλλαγών.

Η πρακτική της αντιμετώπισης των αιτούντων άσυλο που επιστρέφουν στην Ελλάδα δυνάμει του Κανονισμού Δουβλίνο II:

i) ανακαλείται η απόφαση «διακοπής» και συνεχίζεται η διαδικασία καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα στις περιπτώσεις όπου «διακόπηκε» η εξέταση του αρχικώς υποβληθέντος στην Ελλάδα αιτήματος ασύλου λόγω της παράλειψης του ενδιαφερόμενου να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του (για παράδειγμα λόγω της παράλειψής του να ενημερώσει τις αρμόδιες ελληνικές αρχές για την αλλαγή της διεύθυνσής του). Τα ενδιαφερόμενα κράτη καλούνται να επιβεβαιώνουν σε κάθε ατομική περίπτωση αυτήν την πρακτική.

ii) στους αιτούντες άσυλο στους οποίους δεν είχε κοινοποιηθεί η απορριπτική απόφαση σε α' βαθμό, η απόφαση αυτή κοινοποιείται όταν επιστρέψουν στην Ελλάδα. Σ' αυτήν την περίπτωση οι ενδιαφερόμενοι δικαιούνται να ασκήσουν προσφυγή εντός των προθεσμιών που προβλέπει το Π.Δ. 61/1999.

iii) στις περιπτώσεις κοινοποίησης, συμπεριλαμβανομένης της «επίδοσης ως αγνώστου διαμονής» (διαδικασία που εφαρμόζεται όταν οι αιτούντες άσυλο απουσιάζουν από τη δηλωθείσα διεύθυνση διαμονής τους), της πρωτοβάθμιας απορριπτικής απόφασης στους αιτούντες άσυλο, αυτή καθίσταται οριστική εφόσον δεν έχουν ασκήσει προσφυγή εντός της τασσόμενης υπό του Π.Δ. 61/1999 προθεσμίας. Σημειώνεται ότι οι ενδιαφερόμενοι δεν δικαιούνται να ασκήσουν προσφυγή όταν έχει εκπνεύσει αυτή η προθεσμία.

Αποκλείονται από την ανωτέρω περιγραφόμενη πρακτική και μπορεί να αντιμετωπίσουν τον κίνδυνο της επαναπροώθησης οι αιτούντες άσυλο που επιστρέφουν στην Ελλάδα κατ' εφαρμογή άλλων διαδικασιών από εκείνες που προβλέπει ο Κανονισμός Δουβλίνο II, όπως κατ' εφαρμογή διμερών συμφωνιών επανεισδοχής, όπως είναι για παράδειγμα η συμφωνία που έχει υπογράψει η Ελλάδα με την Ιταλία. Σημειώνεται ότι, κατά την άποψη της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, δεν δικαιολογείται αυτή η διάκριση στη μεταχείριση των αιτούντων άσυλο που επιστρέφουν στην Ελλάδα δυνάμει του Κανονισμού Δουβλίνο II και αυτών που επιστρέφουν καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπο.

Ήδη, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έχει διευκρινίσει στα σχόλια της για την Οδηγία σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα (την αποκαλούμενη Οδηγία για τις Διαδικασίες) ότι το πρόβλημα αυτό μπορεί να ανακύψει όταν η ρητή ή η σιωπηρή παραίτηση από το αίτημα ασύλου οδηγεί στην απόρριψη ή στο κλείσιμο του φακέλου, χωρίς να παρέχεται πραγματική δυνατότητα επανεξέτασής του. Για το λόγο αυτό, κατά την άποψη της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, σε παρόμοιες περιπτώσεις πρέπει να σταματά η διαδικασία καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα και να κλείνει ο φάκελος, με την προϋπόθεση ότι είναι οποτεδήποτε δυνατή η εκκίνηση εκ νέου της διαδικασίας εξέτασής του,

εάν το αιτηθεί ο αιτών άσυλο επικαλούμενος αλλαγές της προσωπικής του/της κατάστασης.

Συμπεράσματα

Όσον αφορά στην **Ελλάδα**, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες θεωρεί ότι οι διατάξεις του Π.Δ. 61/1999 που ρυθμίζουν τη «διακοπή» εξέτασης των αιτημάτων ασύλου, πρέπει να τεθούν, με νομοθετική ρύθμιση, σε συμφωνία με τις απαιτήσεις τόσο του Κανονισμού Δουβλίνο II όσο και των διεθνώς καθιερωμένων κριτηρίων. Πρέπει να διασφαλίζεται σε όλες τις περιπτώσεις ο πραγματικός και αποτελεσματικός εντοπισμός όσων έχουν ανάγκη τη διεθνή προστασία και η απαρέγκλιτη τήρηση της αρχής της *μη επαναπροώθησης*.

Στις περιπτώσεις της «διακοπής» πρέπει να παρέχεται σε κάθε περίπτωση στους ενδιαφερόμενους η δυνατότητα της συνέχισης της εξέτασης του αιτήματός τους. Χωρίς αυτές τις ουσιαστικές εγγυήσεις, η μεταφορά των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα δυνάμει του Κανονισμού Δουβλίνο II, των διμερών συμφωνιών επανεισδοχής ή καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπο, μπορεί να έχει δυσμενείς επιπτώσεις για τους ενδιαφερόμενους.

Όσον αφορά στην επιστροφή των αιτούντων άσυλο δυνάμει του Κανονισμού Δουβλίνο II, ενόψει του μερικού χαρακτήρα των αλλαγών που υιοθετήθηκαν σε επίπεδο πρακτικής και εκκρεμούσης της νομοθετικής υιοθέτησής τους, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες συστήνει στα συμβαλλόμενα κράτη να εφαρμόζουν γενναιόδωρα τη διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του Κανονισμού Δουβλίνο II. Επίσης, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν υπόψη και άλλους παράγοντες που παρακωλύουν την πρόσβαση όσων έχουν ανάγκη τη διεθνή προστασία στα σχετικά οφέλη και δικαιώματα, και μπορεί να οδηγήσουν σε έμμεση επαναπροώθηση.

Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες υποστηρίζει σχετικά ότι η αξιοπιστία του μηχανισμού που ιδρύει ο Κανονισμός Δουβλίνο II εξαρτάται από την εφαρμογή εναρμονισμένων κριτηρίων στην πράξη. Προς το παρόν,

διαπιστώνονται σημαντικές αποκλίσεις στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες σημειώνει την ανάγκη υιοθέτησης ρυθμίσεων που εξασφαλίζουν περισσότερο ισότιμη εξισορρόπηση της κατανομής των βαρών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ειδικότερα όσον αφορά στα κράτη που αντιμετωπίζουν συγκριτικά μεγαλύτερους αριθμούς αιτούντων άσυλο.

Όσον αφορά στην επιστροφή των αιτούντων άσυλο εκτός του πεδίου εφαρμογής του Κανονισμού Δουβλίνο II, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες προτρέπει τα κράτη να μην επιστρέφουν τους αιτούντες άσυλο είτε δυνάμει διμερών συμφωνιών επανεισδοχής είτε καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπο, εκτός εάν διασφαλίζεται σε κάθε περίπτωση η πρόσβαση του ενδιαφερόμενου σε δίκαιη και πραγματική διαδικασία καθορισμού του καθεστώτος του.

Περαιτέρω, η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες διευκρινίζει ότι το παρόν Σημείωμα πραγματεύεται αποκλειστικά τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά την πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου στις περιπτώσεις όπου οι ελληνικές αρχές αποφασίζουν τη «διακοπή» της εξέτασης των αιτημάτων για παροχή διεθνούς προστασίας. Δεν αξιολογεί άλλες καταστάσεις που μπορεί να είναι κρίσιμες κατά τη λήψη απόφασης για την επιστροφή των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένης της αποτελεσματικότητας της πρόσβασης ή της διαθέσιμης προστασίας.

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες

Ιούλιος 2007

Παράρτημα 2

Π. Δ. 61/1999

Διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπού πρόσφυγα, ανάκληση της αναγνώρισης και απέλαση αυτού, έγκριση εισόδου των μελών της οικογένειάς του και τρόπος συνεργασίας με τον εκπρόσωπο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα

(ΦΕΚ 63, τ. Α')

Ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας

Έχοντας υπόψη :

1. Τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 24 του Ν. 1975/1991 (Α'184), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του Ν. 2452/1996 (Α' - 283).

2. Τις διατάξεις του άρθρου 29^Α του Ν. 1558/1985 όπως προστέθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 2081/1992 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 1, παρ. 2 του Ν. 2469/1997.

3. Τις διατάξεις του άρθρου 22 παρ. 3 του Ν. 2362/1995 «Περί Δημοσίου Λογιστικού Ελέγχου των δαπανών του Κράτους και άλλες διατάξεις» (Α' - 247).

4. Την 1107147/1239/006/4.10.1996 (ΦΕΚ 922/7-10-1996) απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομικών «Ανάθεση αρμοδιοτήτων Υπουργού Οικονομικών στους Υφυπουργούς Οικονομικών».

5. Το γεγονός ότι από τις διατάξεις του διατάγματος αυτού προκαλείται δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού ύψους 1.200.000 δραχμών περίπου για το έτος 1998, 7.000.000 δραχμών περίπου για το έτος 1999 και καθένα από τα επόμενα έτη. Οι ανωτέρω δαπάνες για μεν το έτος 1998 θα καλυφθούν από τις αντίστοιχες πιστώσεις των ΚΑΕ 0823, 0824, 0871 και 1111 του εκτελούμενου Π/Υ εξόδων Ε.Φ.43-110 «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ» για δε το έτος 1999 και καθένα από τα επόμενα έτη από τις σχετικές πιστώσεις που θα εγγράφονται στους αντίστοιχους ΚΑΕ των κατ' έτος προϋπολογισμών εξόδων Ε.Φ. 43 - 110 «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ».

6. Την 67/1999 γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας, ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης και του Υφυπουργού των Οικονομικών, αποφασίζουμε :

Υποβολή αιτήματος ασύλου

Άρθρο 1.- 1. Αλλοδαπός ο οποίος δηλώνει προφορικά ή εγγράφως ενώπιον οποιασδήποτε ελληνικής αρχής στα σημεία εισόδου στην Ελληνική Επικράτεια ή εντός αυτής, ότι ζητεί άσυλο στη χώρα μας ή με οποιονδήποτε τρόπο ζητεί να μην απελαθεί σε κάποια χώρα εκ φόβου δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων, θεωρείται ως αιτών άσυλο σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης 1951 (Ν.Δ. 3989/1959 – ΦΕΚ Α' - 201/26.9.1959), όπως τροποποιήθηκε με το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης 1967 (Α.Ν. 389/1968 – ΦΕΚ Α' - 125/4.6.1968) και μέχρι την οριστική κρίση του αιτήματός του δεν επιτρέπεται η καθ' οιονδήποτε τρόπο απομάκρυνσή του από τη χώρα.

Επίσης ως αιτών άσυλο θεωρείται και ο αλλοδαπός, ο οποίος εισέρχεται στη χώρα μας, κατ' εφαρμογή της Σύμβασης του Δουβλίνου της 15-6-1990, που κυρώθηκε με το Ν. 1996/1991 – ΦΕΚ Α' 196/16.12.1991).

2. Αν το αίτημα ασύλου υποβληθεί σε μη αστυνομική αρχή, αυτή υποχρεούται να ειδοποιήσει αμέσως την κατά το άρθρο 2 παρ. 1 του παρόντος διατάγματος αρμόδια αστυνομική αρχή με τον προσφορότερο τρόπο και να παραπέμψει σ' αυτήν τον αιτούντα με τη σχετική αλληλογραφία.

3. Το αίτημα παροχής ασύλου υποβάλλεται αυτοπροσώπως από τον αλλοδαπό, περιλαμβάνει δε και τα προστατευόμενα μέλη της οικογένειάς του που βρίσκονται μαζί του. Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος διατάγματος, ως μέλη οικογένειας νοούνται ο/η σύζυγός του αιτούντος, τα κάτω των 18 ατών άγαμα τέκνα αμφοτέρων των συζύγων, καθώς επίσης και οι γονείς αυτών και τα άνω των 18 ετών τέκνα τους που πάσχουν από πνευματική ή σωματική αναπηρία και δεν δύνανται να υποβάλουν αυτοτελώς αίτηση ασύλου.

4. Αίτημα ασύλου δύναται να υποβάλλεται και από αλλοδαπό ηλικίας 14 έως 18 ετών που δεν συνοδεύεται από τους γονείς του, εφόσον από τις εν γένει περιστάσεις διαπιστώνεται από τον ενεργούντα την εξέταση ότι η πνευματική του ωριμότητα του επιτρέπει να αντιληφθεί τη σημασία της πράξης του. Σε κάθε άλλη περίπτωση που υποβάλλεται αίτημα ασύλου από αλλοδαπό ηλικίας κάτω των 18 ετών, ο οποίος δεν συνοδεύεται από τους γονείς του ή άλλο κηδεμόνα, η αρμόδια αστυνομική αρχή ενημερώνει τον Εισαγγελέα Ανηλίκων και, όπου δεν

υπάρχει, τον κατά τόπο αρμόδιο Εισαγγελέα Πρωτοδικών, για να ενεργήσει ως ειδικός προσωρινός επίτροπος του ανηλίκου μέχρι την οριστική κρίση του αιτήματός του.

5. Ο αιτών άσυλο υποβάλλει σχετική αίτηση στις κατά το άρθρο 2 παρ. 1 του παρόντος διατάγματος αρμόδιες για την εξέταση του αιτήματος Υπηρεσίες. Με την αίτηση συνοποβάλλονται και τα κατεχόμενα απ' αυτόν ταξιδιωτικά έγγραφα και στοιχεία που πιστοποιούν ιδίως την ταυτότητα του ίδιου και των ως άνω προστατευομένων μελών της οικογενείας του, τη χώρα προέλευσης και τον τόπο καταγωγής του, καθώς και την οικογενειακή του κατάσταση. Η αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα δεν προϋποθέτει απαραίτητως την υποβολή τυπικών αποδεικτικών στοιχείων.

6. Στον αιτούντα άσυλο επιδίδεται από την αρμόδια για την εξέταση του αιτήματός του Υπηρεσία ενημερωτικό φυλλάδιο σε γλώσσα που κατανοεί. Στο έντυπο αυτό, που εκδίδεται με μέριμνα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, περιγράφεται η διαδικασία εξέτασης ασύλου, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις του, με ιδιαίτερη αναφορά στην υποχρέωσή του να συνεργάζεται στενά και να θέτει εαυτόν στη διάθεση των αρμοδίων Αρχών κατά το χρόνο της εξέτασης του αιτήματός του, οι συνέπειες για τη μη συμμόρφωσή του, καθώς και οι οργανισμοί και οι φορείς που συνδράμουν τους πρόσφυγες στη χώρα μας, στους οποίους οπωσδήποτε αναφέρεται η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες. Σε περίπτωση που δεν διατίθεται τέτοιο φυλλάδιο ή δεν υφίσταται στη γλώσσα που ο αιτών κατανοεί ή αυτός τυγχάνει αναλφάβητος, η σχετική ενημέρωσή του γίνεται προφορικά από αρμόδιο υπάλληλο της Υπηρεσίας και με τη βοήθεια διερμηνέα, αν απαιτείται. Για το γεγονός αυτό γίνεται ειδική μνεία στην έκθεση προφορικής εξέτασης του αιτούντος, που συντάσσεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του παρόντος διατάγματος.

7. Ο αιτών άσυλο δικαιούται να παραιτηθεί οποτεδήποτε από το αίτημά του ενώπιον οποιασδήποτε, από τις αναφερόμενες στο άρθρο 2 παρ. 1 του παρόντος διατάγματος, Αρχής. Προς πιστοποίηση του γεγονότος αυτού συντάσσεται σχετική έκθεση. Μετά την υποβολή της αίτησης ασύλου αλλοδαπού ή την σύνταξη της έκθεσης παραίτησης από το αίτημα, το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης ενημερώνει σχετικά εντός πενθημέρου τον Αντιπρόσωπο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στη χώρα μας.

Εξέταση αιτημάτων ασύλου – Ενέργειες υπηρεσιών

Άρθρο 2.- 1.Αρμόδιες αρχές για να εξετάσουν το αίτημα και να κινήσουν τη διαδικασία παροχής ασύλου είναι οι Υποδιευθύνσεις ή Τμήματα Αλλοδαπών, τα Τμήματα Ασφαλείας

των Κρατικών Αερολιμένων και οι Υποδιευθύνσεις ή τα Τμήματα Ασφαλείας των Αστυνομικών Διευθύνσεων.

2. Τα αιτήματα ασύλου εξετάζονται από τις ανωτέρω Υπηρεσίες εντός τριών (3) μηνών από την υποβολή τους, πλην των περιπτώσεων που ο αιτών παραμένει σε χώρους λιμένων ή αερολιμένων που εξετάζονται αυθημερόν. Για την εξέταση των αιτημάτων ασύλου χρησιμοποιείται ειδικά εκπαιδευμένο και εξειδικευμένο για το σκοπό αυτό αστυνομικό και πολιτικό προσωπικό που υπηρετεί στα ειδικά προς τούτου Γραφεία των Υπηρεσιών της προηγούμενης παραγράφου.

3. Η εξέταση περιλαμβάνει συνέντευξη του αιτούντα με τη βοήθεια διερμηνέα, προκειμένου να επιβεβαιώσει όσα αναφέρει στην αίτησή του και να δώσει εξηγήσεις, ιδίως σε ό,τι αφορά τα ακριβή στοιχεία της ταυτότητάς του, η τη μη κατοχή διαβατηρίου ή άλλου επίσημου ταξιδιωτικού εγγράφου, το ακριβές δρομολόγιο που ακολούθησε για να εισέλθει στο Ελληνικό έδαφος και τους λόγους που τον ανάγκασαν να εγκαταλείψει τη χώρα της υπηκοότητας ή της μόνιμης διαμονής του, ζητώντας άσυλο στη χώρα μας. Η συνέντευξη ενεργείται από βαθμοφόρο ανακριτικό υπάλληλο ο οποίος συμπράττει, εφόσον υπάρχει δυνατότητα με άλλο βαθμοφόρο ή πολιτικό υπάλληλο κατηγορίας Π.Ε. Πριν από τη συνέντευξη χορηγείται στον αιτούντα, εφόσον επιθυμεί, εύλογος χρόνος, προκειμένου να προετοιμασθεί κατάλληλα και να συμβουλευθεί δικηγόρο που θα τον επικουρεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Ο εύλογος χρόνος καθορίζεται από την Υπηρεσία που εξετάζει τον αιτούντα, η οποία και τον εφοδιάζει με υπηρεσιακό σημείωμα, στο οποίο, εκτός από τα στοιχεία της ταυτότητός του, αναγράφεται η ακριβής ημερομηνία και το ονοματεπώνυμο του υπαλλήλου που πρόκειται να τον εξετάσει. Για την συνέντευξη διατίθεται κατάλληλα διαμορφωμένος χώρος, ο οποίος εξασφαλίζει το απόρρητο της συνέντευξης. Εάν η συνέντευξη αφορά γυναίκα που αιτείται άσυλο, η οποία λόγω των εμπειριών της ή για λόγους πολιτιστικούς δυσκολεύεται να εκθέσει τους λόγους της αιτήσεώς της, η συνέντευξη δίνεται σε ειδικευμένη γυναίκα υπάλληλο παρουσία γυναίκας διερμηνέα.

4. Εάν πριν ή κατά τη συνέντευξη ο εξεταζόμενος αλλοδαπός ισχυρίζεται ότι έχει υποστεί βασανιστήρια ή υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις περί αυτού, παραπέμπεται σε πραγματογνώμονα, ειδικευμένο στα θέματα μεταχείρισης θυμάτων βασανιστηρίων, ο οποίος γνωματεύει για την ύπαρξη ή μη κακώσεων ή ενδείξεων σοβαρής μορφής βασανιστηρίων.

5. Στα πλαίσια της εξέτασης ο αιτών και τα άνω των 14 ετών προστατευόμενα μέλη της οικογενείας του φωτογραφίζονται και δακτυλοσκοπούνται. Τα αποτυπώματα και οι

φωτογραφίες χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τις ανάγκες των διαδικασιών ασύλου και τηρούνται στα πλαίσια των διεθνών δεσμεύσεων της χώρας μας. Γι' αυτό ενημερώνεται ο αιτών.

6. Για τις δηλώσεις του αιτούντα κατά την προφορική του συνέντευξη συντάσσεται από τον ενεργούντα την εξέταση έκθεση, στην οποία, εκτός από τα τυπικά στοιχεία (τόπος, ημερομηνία, ονοματεπώνυμο συμπραττόντων προσώπων κλπ), καταγράφονται συνοπτικά οι απαντήσεις του επί όλων των ερωτημάτων που του τίθενται. Η εν λόγω έκθεση, αφού αναγνωσθεί με τη βοήθεια διερμηνέα και επιβεβαιωθεί το περιεχόμενό της από τον αιτούντα, υπογράφεται απ' αυτόν, το διερμηνέα, τον ενεργούντα την εξέταση και τον τυχόν συμπράττοντα. Μετά την υπογραφή και στο τέλος αυτής διατυπώνεται σαφώς η γνώμη του υπαλλήλου που έλαβε την συνέντευξη, σχετικά με τη συνοχή, την αληθοφάνεια, των κατατεθέντων καθώς και αν πληρούνται οι όροι αναγνώρισης σ' αυτόν της προσφυγικής ιδιότητας σύμφωνα με το άρθρο 1 Α της Σύμβασης της Γενεύης του 1951. Σε κάθε περίπτωση η αμφιβολία ενεργεί υπέρ του αιτούντος. Επίσης στην έκθεση διατυπώνεται η γνώμη του για το αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις εξέτασης του αιτήματος με την ταχύρρυθμη διαδικασία πλην των περιπτώσεων που ο αιτών παραμένει σε χώρους λιμένων ή αερολιμένων για τις οποίες η εξέταση του αιτήματος γίνεται υποχρεωτικά με τη διαδικασία αυτή. Κατά την εξέταση των αιτημάτων άσυλο οι αρμόδιοι προς τούτο υπάλληλοι λαμβάνουν υπόψη τους το Εγχειρίδιο για τις διαδικασίες και τα κριτήρια καθορισμού του καθεστώτος των προσφύγων της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ και την κοινή θέση της 4^{ης} Μαρτίου 1996 του Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, βάσει του άρθρου Κ.3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, σχετικά με την εναρμονισμένη εφαρμογή του ορισμού του «πρόσφυγα» κατά την έννοια του άρθρου 1 Α της ανωτέρω διεθνούς Συνθήκης.

7. Η αρμόδια για την εξέταση του αιτήματος ασύλου Υπηρεσία εφοδιάζει τον αιτούντα ατελώς με «δελτίο αιτήσαντος άσυλο αλλοδαπού» διάρκειας έξη (6) μηνών, το οποίο ανανεώνεται για ίσο χρόνο από τις κατά το άρθρο 2 παρ. 1 του παρόντος διατάγματος αρμόδιες υπηρεσίες του τόπου κατοικίας του, μέχρι την έκδοση οριστικής απόφασης επί του αιτήματός του. Με τις ίδιες προϋποθέσεις εφοδιάζονται με αντίστοιχο δελτίο και τα προστατευόμενα μέλη της οικογένειας του αλλοδαπού. Τα εν λόγω δελτία παραδίδονται υποχρεωτικά από τον αλλοδαπό στην Υπηρεσία κατά την επίδοση σ' αυτόν της οριστικής απόφασης επί του αιτήματος ασύλου και εν συνεχεία καταστρέφονται συντασσομένου προς τούτου σχετικού πρακτικού.

8. Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας, ο αιτών άσυλο υποχρεούται να παραμένει στον τόπο διαμονής που δήλωσε ή του καθορίσθηκε. Σε Περίπτωση αυθαίρετης απομάκρυνσής του, διακόπτεται η διαδικασία εξέτασης της αίτησής του με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, η οποία κοινοποιείται στον ενδιαφερόμενο ως αγνώστου διαμονής. Αν εντός ευλόγου χρόνου, που δεν μπορεί να υπερβεί τους τρεις (3) μήνες από την ημερομηνία εκδόσεως της απόφασης, ο αιτών επανεμφανισθεί στις αρμόδιες Αρχές, προσκομίζοντας επίσημα στοιχεία από τα οποία να αποδεικνύεται ότι η απουσία του οφείλετο σε λόγους ανωτέρας βίας, η παραπάνω απόφαση ανακαλείται και η αίτηση ασύλου εξετάζεται κατ' ουσίαν. Και στις δύο περιπτώσεις ενημερώνεται ο Εκπρόσωπος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στη χώρα μας, ο οποίος δικαιούται να ζητήσει λεπτομέρειες σχετικά με την πορεία της διαδικασίας και να εκθέσει τις τυχόν παρατηρήσεις του προς τις αρμόδιες Αρχές.

9. Η Υπηρεσία που εξέτασε το αίτημα ασύλου υποβάλλει τη σχετική αίτηση με τα δικαιολογητικά και την συνταχθείσα έκθεση στην προϊσταμένη της Αστυνομική Διεύθυνση ή Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών, οι οποίες, αφού διατυπώσουν τη γνώμη τους, επί των προτάσεων του υπαλλήλου που έλαβε τη συνέντευξη ή για τη μεταβίβαση της ευθύνης εξέτασης της αίτησης ασύλου σε άλλο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατ' εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης του Δουβλίνου, τα υποβάλλουν στην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Σε περίπτωση που προτείνεται η εξέτασή του με την ταχύρρυθμη διαδικασία, τα δικαιολογητικά υποβάλλονται κατά προτεραιότητα, το αργότερο εντός δέκα (10) ημερών. Κατ' εξαίρεση, οι αιτήσεις ασύλου που κατατίθενται στα σημεία εισόδου της χώρας από αλλοδαπούς οι οποίοι, κατά την άφιξή τους είτε δεν έχουν τις νόμιμες προϋποθέσεις να εισέλθουν στο Ελληνικό έδαφος, ή βρίσκονται στη ζώνη διερχομένων αερολιμένος ή λιμένος, κατευθυνόμενοι σε άλλη τρίτη χώρα, υποβάλλονται μαζί με την έκθεση και τα λοιπά δικαιολογητικά, εντός 24 ωρών και απευθείας, στην καθ' ύλην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, κοινοποιώντας την ενέργειά τους αυτή στην προϊσταμένη τους υπηρεσία.

10. Τα έξοδα διερμηνείας σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης ασύλου βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

11. Ο Εκπρόσωπος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στη χώρα μας δύναται να επισκέπτεται αυτοπροσώπως ή δια νομίμως εξουσιοδοτημένου προς τούτο αντιπροσώπου τον αιτούντα άσυλο, κατά το χρόνο που κρατούνται για οποιονδήποτε λόγο ή

βρίσκονται στη ζώνη διερχομένων αερολιμένα ή λιμένα, στην οποία η πρόσβαση αυτού είναι ελεύθερη. Για τη διασφάλιση του απορρήτου της επικοινωνίας των αιτούντων άσυλο με τον ανωτέρω εκπρόσωπο, διατίθεται ιδιαίτερος χώρος από την Υπηρεσία που δέχεται το αίτημα ασύλου ή στην οποία κρατείται ο αιτών. Επίσης, στον εν λόγω εκπρόσωπο παρέχονται εγκαίρως τα στοιχεία που ορίζονται από το άρθρο 35 παρ. 2 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951.

12. Οι δηλώσεις του αιτούντος άσυλο και τα λοιπά στοιχεία της αιτήσεώς του αποτελούν «ευαίσθητα δεδομένα», τα οποία προστατεύονται από τις διατάξεις του Ν. 2472/1997 (Α' 50).

13. Ο αλλοδαπός που κατέχει εν ισχύ δελτίο αιτήσαντος άσυλο δύναται να επωφεληθεί των μέτρων υποδοχής που προβλέπονται από τις διατάξεις του εδαφ. γ' της παρ. 2 και του εδαφ. β' της παρ. 4 του άρθρου 24 του Ν. 1975/1991, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 2452/1996, καθώς και των μέτρων πρόσβασης στη βασική εκπαίδευση των ανηλίκων τέκνων του.

Κανονική διαδικασία εξέτασης αιτήσεως

Άρθρο 3.- 1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων για εξέταση του αιτήματος με την ταχύρρυθμη διαδικασία του άρθρου 5 του παρόντος διατάγματος, ο αιτών άσυλο αναγνωρίζεται ως πρόσφυγας και του παρέχεται άσυλο με απόφαση του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, ύστερα από πρόταση της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Κατά τη σύνταξη της πρότασης, ο αρμόδιος χειριστής αξιωματικός ή πολιτικός υπάλληλος Π.Ε. συλλέγει κάθε στοιχείο χρήσιμο με την υπόθεση και δύναται να ζητεί τις απόψεις και άλλων Αρχών, καθώς και πληροφορίες από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ή άλλες οργανώσεις ιδίως σε ό,τι αφορά την κατάσταση σε τρίτες χώρες προέλευσης ή διέλευσης. Επίσης, δύναται να προβαίνει σε επανεξέταση του ενδιαφερομένου για παροχή διευκρινίσεων ή κατάθεση συμπληρωματικών στοιχείων προς τεκμηρίωση της εισήγησής του, εφόσον κρίνει τούτο αναγκαίο ή διαταχθεί σχετικά.

2. Αν αποφασισθεί η αναγνώριση του αλλοδαπού και των μελών της οικογένειάς του ως προσφύγων, ταυτόχρονα με την επίδοση σ' αυτούς της απόφασης αναγνώρισης, του χορηγείται, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 27 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, δελτίο

ταυτότητας πρόσφυγα. Με βάση του δελτίο αυτό εφοδιάζονται ατελώς από την κατά τόπο αρμόδια αστυνομική Αρχή με άδεια παραμονής πενταετούς ισχύος, η οποία ανανεώνεται για ίσο χρόνο, εκτός αν ανακλήθηκε το άσυλο κατ' εφαρμογήν του άρθρου 1 Γ της Σύμβασης της Γενεύης ή διατάχθηκε η απέλαση του πρόσφυγα, σύμφωνα τις διατάξεις του άρθρου 32 αυτής.

3. Σε περίπτωση απόρριψης της αίτησης ασύλου, ο αιτών δικαιούται να προσφύγει ενώπιον του Υπουργού Δημόσιας Τάξης, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία επίδοσης της απόφασης. Στην απορριπτική απόφαση αιτιολογούνται πλήρως οι λόγοι της απόρριψης και γίνεται μνεία για την προθεσμία προς άσκηση προσφυγής, καθώς και τις συνέπειες της παρόδου άπρακτης της προθεσμίας αυτής. Το περιεχόμενο της απόφασης ανακοινώνεται προφορικά στον αιτούντα σε γλώσσα που κατανοεί και περί της ανακοινώσεως αυτής γίνεται μνεία στο αποδεικτικό επιδόσεως.

4. Η προσφυγή κατατίθεται στην κατά το άρθρο 2 παρ. 1 του παρόντος διατάγματος αρμόδια Αστυνομική Αρχή του τόπου κατοικίας ή προσωρινής διαμονής του ενδιαφερομένου, η οποία υποχρεούται να τη διαβιβάσει το ταχύτερο δυνατόν στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Κατά το χρόνο που επιτρέπεται η άσκηση της προσφυγής, ως και μετά την άσκησή της, αναστέλλεται κάθε μέτρο απομάκρυνσής του μέχρι την ημερομηνία έκδοσης της απόφασης του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

5. Επί της προσφυγής ο Υπουργός αποφαινεται εντός προθεσμίας ενενήντα (90) ημερών από την ημερομηνία ασκήσεώς τη, ύστερα από γνώμη εξαμελούς επιτροπής που αποτελείται από το Νομικό Σύμβουλο του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης ή το νόμιμο αναπληρωτή ως πρόεδρο και ως μέλη ένα υπάλληλο του Διπλωματικού Κλάδου του Υπουργείου Εξωτερικών, ένα Νομικό Σύμβουλο του ίδιου Υπουργείου και ένα ανώτερο αξιωματικό της Ελληνικής Αστυνομίας, οι οποίοι ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από τους οικείους Υπουργούς. Επίσης, στην Επιτροπή μετέχουν ένας εκπρόσωπος του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών, ο οποίος ορίζεται με τον αναπληρωτή του από το Δ.Σ. αυτού και ο Σύμβουλος Νομικής Προστασίας του Γραφείου της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στη χώρα μας ή ειδικά εξουσιοδοτημένο προς τούτο πρόσωπο. Οι αποφάσεις της επιτροπής λαμβάνονται κατά πλειοψηφία και σε περίπτωση ισοψηφίας υπερισχύει η ψήφος του προέδρου.

6. Η ανωτέρω επιτροπή συνέρχεται με πρόσκληση του προέδρου, η οποία κοινοποιείται στα μέλη αυτής πέντε (5) τουλάχιστον ημέρες πριν τη συνεδρίαση, προκειμένου να λάβουν

γνώση των στοιχείων της υπόθεσης, σε κατάλληλο χώρο που διατίθεται από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης. Στην επιτροπή εξασφαλίζεται γραμματειακή και μεταφραστική υποστήριξη από ανάλογο αριθμό αστυνομικών και πολιτικών υπαλλήλων του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης αποκλειστικά απασχολούμενων για το σκοπό αυτό.

7. Η επιτροπή καλεί τον προσφεύγοντα, ο οποίος ενημερώνεται έγκαιρα για τον τόπο και την ημερομηνία εξέτασής της προσφυγής του, καθώς και το δικαίωμά του, να παραστεί αυτοπροσώπως ή μετά του συνηγόρου του ενώπιον της, για να εκθέσει προφορικά, με τη βοήθεια κατάλληλου διερμηνέα, τα επιχειρήματά του και να δώσει διευκρινίσεις ή να υποβάλει τυχόν συμπληρωματικά στοιχεία.

8. Η απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης επί της προσφυγής επιδίδεται στον ενδιαφερόμενο. Αν γίνει δεκτή η προσφυγή, εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου. Σε περίπτωση απόρριψης¹ της προσφυγής, στο διατακτικό αυτής αναφέρονται και η υποχρέωση του αιτούντα σε ό,τι αφορά τη διαμονή του στην Ελληνική επικράτεια, ή την αναχώρησή του από τη χώρα εντός ορισμένης προθεσμίας ή η δυνατότητα παραμονής του κατ' εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 8 του παρόντος διατάγματος.

9. Αν κατ' εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης του Δουβλίνου 1990, υπεύθυνο προς εξέταση της αιτήσεως ασύλου αλλοδαπού είναι άλλο κράτος μέλος της Ε.Ε., η Διεύθυνση Κρατικής Ασφάλειας Υ.Δ.Τ. μεριμνά για τον εφοδιασμό του με το ταξιδιωτικό έγγραφο (*Laisser – passer*), ο τύπος και το περιεχόμενο του οποίου καθορίζεται στο Παράρτημα του παρόντος διατάγματος.

10. Όλες οι αποφάσεις που λαμβάνονται στα πλαίσια της διαδικασίας του παρόντος άρθρου κοινοποιούνται στον Αντιπρόσωπο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στη χώρα μας.

Ταχύρρυθμη διαδικασία εξέτασης αιτήσεως

Άρθρο 4.- 1. Με την ταχύρρυθμη διαδικασία εξετάζεται η αίτηση ασύλου, που υποβάλλεται από αλλοδαπό κατά την άφιξή του σε σημείο εισόδου λιμένος ή αερολιμένος,

---

¹ Σύμφωνα με το άρθρο 15 υπό τον τίτλο «Καθεστώς Αλλοδαπών» του Ν. 3068/2002 « Συμμόρφωση της Διοίκησης προς τις δικαστικές αποφάσεις, προαγωγή των δικαστών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων στο βαθμό του Συμβούλου Επικρατείας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 274, τ. Α') «3. Εξακολουθούν να δικάζονται από το Συμβούλιο Επικρατείας οι ακυρωτικές διαφορές που γεννώνται ... β) από την προσβολή πράξεων, αναφερομένων στην αναγνώριση αλλοδαπού ως πρόσφυγα, υπό την έννοια της Συμβάσεως της Γενεύης του 1951 περί του Νομικού Καθεστώτος των Προσφύγων και του συναφούς Πρωτοκόλλου της Νέας Υόρκης του 1967».

καθώς και όταν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 2 του άρθρου 25 του Ν. 1975/1991, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 2452/1996, σε συνδυασμό με τα οριζόμενα στα ψηφίσματα της 30/11 – 1/12/1992 των Υπουργών Μετανάστευσης των κρατών μελών της Ε.Ε., σχετικά με τις έννοιες των «προδήλως αβάσιμων αιτήσεων ασύλου» και της «ασφαλούς τρίτης χώρας» Επίσης λαμβάνονται υπόψη οι αρχές των Πορισμάτων Νο. 30 και Νο. 58 της Εκτελεστικής Επιτροπής της Υπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες Για τα θέματα που αφορούν τον τρόπο εξέτασης του αιτούντος και την υποβολή των αιτήσεων και δικαιολογητικών εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις του άρθρου 2 του παρόντος διατάγματος.

2. Επί της αιτήσεως ασύλου της προηγούμενης παραγράφου αποφαινεται ύστερα από πρόταση της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας / Υ.Δ.Τ. ο Προϊστάμενος του Κλάδου Αστυνομίας, Ασφάλειας και Τάξης του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης. Εάν ο Προϊστάμενος του Κλάδου Αστυνομίας, Ασφάλειας και Τάξης κρίνει ότι δεν συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις υπαγωγής της εξεταζόμενης αίτησης στην ταχύρρυθμη διαδικασία σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 25 του Ν. 1975/1991, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του Ν. 2452/1996, παραπέμπει αυτή με απόφασή του στην Υπηρεσία που υπέβαλε την πρόταση, προκειμένου να εξετασθεί με την κανονική διαδικασία.

3. Αν αποφασισθεί η αναγνώριση του αλλοδαπού και των μελών της οικογενείας του ως προσφύγων εφαρμόζονται οι διατάξεις της παρ. 2 του προηγούμενου άρθρου του παρόντος διατάγματος.

4. Σε περίπτωση που η αίτηση απορριφθεί, ο αιτών δικαιούται να προσφύγει ενώπιον του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, εντός ανατρεπτικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την ημερομηνία επίδοσης σ' αυτόν της απόφασης. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις της παρ. 4 του προηγούμενου άρθρου του παρόντος διατάγματος.

5. Επί της προσφυγής αποφαινεται ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από της ασκήσεώς της, ύστερα από γνώμη της επιτροπής που προβλέπεται από το άρθρο 3 του παρόντος διατάγματος.

6. Σε περίπτωση που ο αιτών άσυλο βρίσκεται σε ζώνη διερχομένων λιμένος ή αερολιμένος, οι προθεσμίες που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους του παρόντος άρθρου μειώνονται στο ήμισυ. Στην περίπτωση αυτή και εφόσον ο αλλοδαπός εξακολουθεί να βρίσκεται στη ζώνη διερχομένων αερολιμένα ή λιμένα, επιτρέπεται η άνευ διαβατηριακών

και λοιπών διατυπώσεων εισόδός του στο Ελληνικό έδαφος για όσο διάστημα διαρκεί η εξέταση της αίτησης ασύλου, ύστερα από απόφαση του Διευθυντή της Διεύθυνσης Κρατικής Ασφάλειας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

7. Οι διατάξεις της παρ. 10 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται ανάλογα και για τις εκδιδόμενες σύμφωνα με το παρόν άρθρο αποφάσεις.

Επανεξέταση αιτήματος ασύλου

Άρθρο 5.- Αίτηση αλλοδαπού για παροχή ασύλου δεν εξετάζεται, εφόσον η προηγούμενη έχει απορριφθεί από τη Διοίκηση σε τελευταίο βαθμό. Κατ' εξαίρεση, ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου, δύναται να διατάξει την εξ' υπαρχής εξέταση αιτήματος ασύλου, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 2 και 3 του παρόντος διατάγματος, αν προσκομίζονται από τον αιτούντα νέα κρίσιμα αποδεικτικά στοιχεία που αφορούν το πρόσωπό αυτού ή των μελών της οικογένειάς του και τα οποία, εάν ήταν γνωστά πριν από την έκδοση της οριστικής απόφασης, θα αποτελούσαν βασικό κριτήριο αναγνώρισής του ως πρόσφυγα. Δεν επιτρέπεται επανεξέταση αιτημάτων ασύλου που εξετάστηκαν με την ταχύρρυθμη διαδικασία του άρθρου 4 του παρόντος διατάγματος και απορρίφθηκαν.

Ανάκληση της απόφασης αναγνώρισης πρόσφυγα

Άρθρο 6.- Η ανάκληση της απόφασης αναγνώρισης αλλοδαπού ως πρόσφυγα και η απέλασή του αναγνωρισμένου πρόσφυγα γίνεται με τη διαδικασία που καθορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 2 και 3 του παρόντος διατάγματος, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις των άρθρων 32 και 33 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951.

Οικογενειακή συνένωση πρόσφυγα

Άρθρο 7.- 1. Αλλοδαπός, στον οποίο έχει αναγνωρισθεί η προσφυγική ιδιότητα σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος διατάγματος, δύναται κατ' εφαρμογήν της διατάξεως της παρ. 1 εδαφ. γ' του άρθρου 1 του Ν. 2452/1996, να ζητήσει στα πλαίσια της οικογενειακής συνένωσης την έλευση και εγκατάσταση πλησίον του των μελών της οικογενείας του, όπως αυτή καθορίζεται κατά την ελληνική έννομη τάξη. Για την εφαρμογή των διατάξεων του

παρόντος άρθρου ως μέλη της οικογένειας του πρόσφυγα, θεωρούνται ο/η σύζυγος αυτού, τα κάτω του 18^{ου} έτους άγαμα τέκνα του/της, καθώς επίσης και οι γονείς αυτών, εφόσον τα πρόσωπα αυτά σύμφωνα με υπεύθυνη δήλωση του πρόσφυγα συνοικούσαν και συντηρούνταν από αυτόν πριν από την άφιξή τους στη χώρα μας.

2. Η είσοδος και παραμονή στη χώρα μας των μελών οικογενείας πρόσφυγα επιτρέπεται, εφόσον συντρέχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις :

α. τα προς έλευσης μέλη της οικογενείας πρόκειται να διαμείνουν μαζί με τον πρόσφυγα.

β. ο πρόσφυγας αποδεικνύει από επίσημα στοιχεία ότι έχει πραγματοποιήσει εισόδημα ανειδίκευτου εργάτη που αντιστοιχεί στο ήμισυ τουλάχιστον των εργασίμων ημερών για χρονικό διάστημα ενός έτους πριν από την υποβολή της αίτησης επανένωσης.

γ. Τα προς έλευση μέλη της οικογένειας να κατέχουν κανονικό και ισχύον ταξιδιωτικό έγγραφο ως και ισχύουσα για το σκοπό αυτό Ελληνική Προξενική Θεώρηση εισόδου.

δ. Η παρουσία των προς έλευση προσώπων στο Ελληνικό έδαφος να μην κρίνεται επικίνδυνη για τη δημόσια τάξη ή ασφάλεια της χώρας.

ε. Η συγγενική σχέση να προκύπτει από επίσημα έγγραφα.

3. Για την έλευση στη χώρα μας των μελών της οικογενείας πρόσφυγα υποβάλλονται στην Υπηρεσία Αλλοδαπών του τόπου κατοικίας του τα παρακάτω δικαιολογητικά :

α. Αίτηση του πρόσφυγα, στην οποία να δηλώνεται ρητά ότι επιθυμεί την έλευση των μελών της οικογενείας του στη χώρα μας.

β. Υπεύθυνη δήλωση ότι αναλαμβάνει τα έξοδα παραμονής και συντήρησής τους.

γ. Αντίγραφο βιβλιαρίου ενσήμων.

δ. Επίσημο έγγραφο μεταφρασμένο στην Ελληνική, από το οποίο να προκύπτει ο βαθμός συγγενείας των υπό έλευση προσώπων με τον πρόσφυγα, καθώς και η ηλικία τους.

4. Η Υπηρεσία Αλλοδαπών που δέχεται τα δικαιολογητικά, μετά τον απαραίτητο έλεγχο, υποβάλλει αυτά μαζί με τις προτάσεις της στην καθ' ύλην αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης, η οποία, εφόσον συντρέχουν οι κατά τα ως άνω νόμιμες προϋποθέσεις για την έλευση των μελών της οικογενείας του πρόσφυγα, διαβιβάζει τη σχετική αλληλογραφία στο Υπουργείο Εξωτερικών, που μεριμνά για τη χορήγηση Προξενικής Θεώρησης από την Οικεία Προξενική Αρχή, με ευθύνη της οποίας αναγράφεται

επί της Ε.Π.Θ. ο σκοπός άφιξης του αλλοδαπού, καθώς επίσης και ο αριθμός πρωτοκόλλου της έγκρισης χορήγησης αυτής. Σε αρνητική περίπτωση επιστρέφονται τα δικαιολογητικά στον ενδιαφερόμενο πρόσφυγα και γνωρίζονται σ' αυτόν οι λόγοι μη ικανοποίησης του αιτήματός του, καθώς και το δικαίωμα του να ασκήσει προσφυγή.

5. Τα μέλη οικογενείας αναγνωρισμένου πρόσφυγα, που εισήλθαν κανονικά στο ελληνικό έδαφος στα πλαίσια της οικογενειακής επανένωσης, εξομοιώνονται ως προς τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους με αυτά του ιδίου, υποχρεούνται δε μέσα σε ένα μήνα από την άφιξή τους να υποβάλουν αυτοπροσώπως ή σε περίπτωση που πρόκειται για ανηλίκους, δια του αιτούντος την έλευσή τους αίτηση στην Υπηρεσία Αλλοδαπών του τόπου διαμονής τους για χορήγηση ατελώς αδειάς παραμονής.

6. Η κατά τα ανωτέρω χορηγούμενη άδεια παραμονής ακολουθεί, όσον αφορά τη διάρκεια ισχύος της και τις λοιπές προϋποθέσεις ανανέωσης ή ανάκλησής της, την τύχη της αδειάς παραμονής του πρόσφυγα από τον οποίο προσκλήθηκαν.

7. Η χορηγηθείσα σε ένα μέλος της οικογενείας άδεια παραμονής μπορεί να ανακαλείται οποτεδήποτε, αν αποδειχθεί ότι αποκτήθηκε με απάτη ή πλαστογραφία.

8. Για τη χορήγηση αδειάς παραμονής στα προστατευόμενα μέλη της οικογενείας του πρόσφυγα ενημερώνεται ο εκπρόσωπος της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στη χώρα μας.

9. Από τη διαδικασία προέγκρισης της έλευσης του παρόντος άρθρου εξαιρούνται τα μέλη της οικογένειας αναγνωρισμένου πρόσφυγα, τα οποία αποδεδειγμένα βρίσκονται στο ελληνικό έδαφος κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος διατάγματος, με την προϋπόθεση ότι τα πρόσωπα αυτά θα μεταβούν αυτοπροσώπως στις κατά τόπον αρμόδιες αστυνομικές Αρχές εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία αυτή και υποβάλουν αίτηση για χορήγηση αδειάς παραμονής. Κατά τα λοιπά εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις των παρ. 5 έως και 8 του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 8

Παραμονή για ανθρωπιστικούς λόγους

Άρθρο 8.- Αλλοδαπός, του οποίου έχει απορριφθεί οριστικά η αίτηση για αναγνώριση της προσφυγικής ιδιότητας, πλην όμως του έχει εγκριθεί για ανθρωπιστικούς ιδίως λόγους η προσωρινή παραμονή στη χώρα μας, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 15

του Ν. 1975/1991 όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρου 2 του Ν. 2452/1996, εφοδιάζεται από την κατά τόπο αρμόδια Αστυνομική Αρχή, ατελώς, με ειδικό δελτίο παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους ετήσιας διάρκειας. Παρόμοιο δελτίο χορηγείται και στα μέλη της οικογένειάς του. Ο κάτοχος του δελτίου αυτού οφείλει να αναχωρήσει χωρίς άλλη ειδοποίηση μέχρι την ημερομηνία της λήξης της ισχύος του, εκτός και αν δεκαπέντε (15) τουλάχιστον ημέρες πριν από την εκπνοή της προθεσμίας υποβάλει στην καθ' ύλην αρμόδια Αστυνομική Αρχή του τόπου κατοικίας του, αίτηση για ισόχρονη παράταση της ισχύος του, επί της οποίας αποφαινεται ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης.

2. Για την έγκριση παραμονής αλλοδαπού για ανθρωπιστικούς λόγους λαμβάνονται υπόψη ιδίως η αντικειμενική αδυναμία απομάκρυνσης ή επιστροφής του αλλοδαπού στη χώρα καταγωγής ή συνήθους διαμονής του για λόγους ανωτέρας βίας (π.χ. σοβαροί λόγοι υγείας του ιδίου ή μέλους της οικογένειάς του, διεθνής αποκλεισμό της χώρας του, εμφύλιες συρράξεις συνοδευόμενες από μαζικές παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων) ή η συνδρομή στο πρόσωπο του ενδιαφερόμενου της ρήτρας μη επαναπροώθησης (non refoulement) του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης της Ρώμης του 1950 περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου [Ν.Δ. 53/1974 (Α' - 256)] ή του αντίστοιχου άρθρου της Σύμβασης της Ν. Υόρκης της 10ης Δεκεμβρίου 1984 κατά των βασανιστηρίων και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (Ν. 1782/1988).

3. Οι διατάξεις της παρ. 13 του άρθρου 2 του παρόντος διατάγματος εφαρμόζονται ανάλογα και για τους αλλοδαπούς που εφοδιάζονται με το ειδικό δελτίο παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους.

Κατάργηση διατάξεων

Άρθρο 9.- Από την έναρξη ισχύος του παρόντος διατάγματος καταργούνται οι διατάξεις του Π.Δ. 83/1993 (Α' - 36).

Έναρξη ισχύος

Άρθρο 10.- Η ισχύος του διατάγματος αυτού αρχίζει μετά από εξήντα (60) ημέρες από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεων.

Στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης αναθέτουμε τη δημοσίευση και εκτέλεση του παρόντος διατάγματος.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
REPUBLIQUE HELLENIQUE
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
MINISTERE DE L' ORDRE PUBLIC
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ
DIRECTION DE LA SURETE DE L' ETAT
ΤΜΗΜΑ Γ' - ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΣΥΛΟΥ
SECTION C' – BUREAU D' ASILE

Αύξων αριθμός εντύπου: HELLAS
No de Serie de document
Serial No of document

ΑΔΕΙΑ ΔΙΕΛΕΥΣΗΣ

LAISSEZ - PASSER

Αρ./No (*) : _____.

Εκδίδεται κατ' εφαρμογή των άρθρων 11 και 13 της Σύμβασης του Δουβλίνου της 15^{ης} Ιουνίου 1990 σχετικά με τον καθορισμό του κράτους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε ένα κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Délivré en application des articles 11 et 13 de la Convention de Dublin du 15 Juin 1990 relatif à la détermination de l' état responsable de l' examen d' une demande d' asile présentée auprès d' un état membre de l' Union Européenne.

Issued pursuant to article 11 and 13 of Dublin Convention of 15 June 1990 determining the state responsible for examining application's for asylum lodged in one of the member stated of the European Union.

Ισχύει μόνο για τη μεταγωγή από ΕΛΛΑΔΑ -ATHENS (1) εις (2)

Valable uniquement pour le transfert de à

Valid only for transfer from to

Ο αιτών άσυλο πρέπει να παρουσιασθεί εις (3) πριν από τις της (4)

Le demandeur d' asile devant se présenter à avant le

With the asylum applicant required to present him.herself at by

Εκδόθηκε στην Αθήνα - ATHENS

Délivré à / Issued at

Επώνυμο :

Nom / Surname

Όνομα

Prénom / Name

Υπηκοότητα:

Nationalité / Nationality

Τόπος Γέννησης:

Lieu de naissance / Place of birth

Ημερομηνία Γέννησης:

Date de naissance / Date of birth

Τόπος και Ημερομηνία Έκδοσης : Αθήνα – Athens

Date et lieu de délivrance/ Date and place of issue

**ΓΙΑ ΤΟΝ ΥΠΟΥΡΓΟ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΗΣ
Ο ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΗΣ**

Chef de Section / Chief of Section

- Η ταυτότητα του φέροντος την παρούσα άδεια διέλευσης αναγνωρίστηκε από τις αρχές:.....
(5) (6)

Le porteur du présent laissez – passer a été identifié par les autorités / The bearer of this laissez – passer has been identified by the authorities

- Το παρόν έγγραφο εκδίδεται μόνο κατ' εφαρμογή των άρθρων 11 και 13 της Σύμβασης του Δουβλίνου και κατά κανένα τρόπο δεν αποτελεί έγγραφο εξομοιούμενο προς έγγραφο ταξιδιού, το οποίο επιτρέπει τη διέλευση των εξωτερικών συνόρων ή προς έγγραφο που αποδεικνύει την ταυτότητα του ατόμου.

Le présent document a été délivré uniquement en application des articles 11 et 13 de la Convention de Dublin et ne constitue en aucun cas un document assimilable à un document de voyage permettant le franchissement de la frontière extérieure ou à un document prouvant l'identité de l'individu.

This document is issued pursuant to article 11 and 13 of the Dublin Convention only and cannot under any circumstances be regarded as equivalent to a travel document permitting the external frontiers to be crossed or to a document providing the individual's identity.

(1) Κράτος μέλος από το οποίο γίνεται η μεταγωγή / Etat membre à partir duquel le tranfert est effectué / Member State from which transferred.

(2) Κράτος μέλος προς το οποίο γίνεται η μεταγωγή / Etat member vers lequel le transfert est effectué / Member State to which transferred.

(3) Μέρος όπου πρέπει να παρουσιασθεί ο αιτών άσυλο κατά την άφιξή του στο δεύτερο κράτος μέλος / Lieu où le demandeur d'asile devra se présenter à son arrivée dans le deuxième état membre / Place at which the asylum applicant has to present him/herself upon arrival in the second Member State.

(4) Προθεσμία μέσα στην οποία πρέπει να παρουσιασθεί ο αιτών άσυλο κατά την άφιξή του στο δεύτερο κράτος μέλος / Date limite à laquelle le demandeur d'asile devra se présenter à son arrivée dans le deuxième état membre / Deadline within the asylum applicant has to present him/herself upon arrival in the second Member state.

(5) Βάσει των ακόλουθων εγγράφων ταξιδιού ή ταυτότητας που παρουσιάζονται στις αρχές / Sur la base des documents de voyage ou d'identité suivants présentés aux autorités/ On the basis of the following travel or identity documents presented to the authorities.

(6) Βάσει της δήλωσης του αιτούντος άσυλο ή άλλων εγγράφων πλην του εγγράφου ταξιδιού ή ταυτότητας / Sur la base de la déclaration du demandeur d'asile ou de documents autres que le document de voyage ou d'identité / On the basis of a statement by the asylum applicant or of the documents except a travel or identity document.

(*) Ο αριθμός αναφοράς δίδεται από το κράτος μέλος από το οποίο γίνεται η μεταγωγή / Le numéro de référence sera attribué par le pays à partir duquel le transfert sera effectué / Reference number to be given by the country from which the transfer takes place.

Παράρτημα 3

N. 1975/1991

Είσοδος – έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών,
διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις
(ΦΕΚ 184, τ. Α')

όπως τροποποιήθηκε με το **N. 2452/1996**

Ρύθμιση θεμάτων προσφύγων κατά τροποποίηση των διατάξεων του N. 1975/1991 και άλλες διατάξεις
(ΦΕΚ 283, τ. Α')

όπως τροποποιήθηκε με το **N. 2533/1997**

Χρηματιστηριακή αγορά παραγώγων και άλλες διατάξεις
(ΦΕΚ 228, τ. Α')

όπως τροποποιήθηκε με το **N. 2646/1998**

Ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Κοινωνικής Φροντίδας
και άλλες διατάξεις
(ΦΕΚ 236, τ. Α')

όπως τροποποιήθηκε με το **N. 2713/1999**

Υπηρεσία Εσωτερικών Υποθέσεων της Ελληνικής Αστυνομίας
και άλλες διατάξεις
(ΦΕΚ 89, τ. Α')

όπως τροποποιήθηκε με το **N. 2910/2001**

Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική επικράτεια. Κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας με
πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις
(ΦΕΚ 91, τ.Α')

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που ψήφισε η Βουλή :

Ομάδες δίωξης λαθρομετανάστευσης

Άρθρο 5.- 1. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης συγκροτούνται ειδικές αστυνομικές ομάδες με αποστολή την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης κατά μήκος των χερσαίων συνόρων της Χώρας.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας συγκροτούνται μικτές ομάδες επιτήρησης των παράκτιων περιοχών και θαλασσίων συνόρων της Χώρας, για την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης και άλλων παράνομων δραστηριοτήτων.

3. Με όμοιες αποφάσεις, οι οποίες προσυπογράφονται και από τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας και δεν δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ρυθμίζονται, κατά περίπτωση, τα θέματα σύνθεσης,

στελέχωσης, διοίκησης, έδρας, διοικητικής υπαγωγής και μέριμνας, τοπικής και επιχειρησιακής αρμοδιότητας και κάθε θέμα συναφές με την αποστολή και τη λειτουργία των ανωτέρω ομάδων.

4. Για τη στελέχωση, τον έλεγχο και το συντονισμό της δράσης των ανωτέρω ομάδων αυξάνεται η οργανική δύναμη της Ελληνικής Αστυνομίας κατά έναν (1) Αστυνομική Διευθυντή, έναν (1) Αστυνομικό Υποδιευθυντή, δύο (2) Αστυνόμους Α', τέσσερις (4) Αστυνόμους Β', δέκα (10) Υπαστυνόμους Α' και Β', είκοσι δύο (22) Ανθυπαστυνόμους – Αρχιφύλακες και εκατόν δέκα (110) Αστυφύλακες.

Για τον αυτόν ως άνω λόγο, αυξάνεται η οργανική δύναμη του Λιμενικού Σώματος κατά έναν (1) Πλοίαρχο, έναν (1) Αντιπλοίαρχο, δύο (2) Πλωτάρχες, τρεις (3) Υποπλοίαρχους, τέσσερις (4) Ανθυποπλοίαρχους – Σημαιοφόρους, πέντε (5) Ανθυπασπιστές, έξι (6) Αρχικελευστές, οκτώ (8) Επικελευστές, δέκα (10) Κελευστές και εξήντα (60) Λιμενοφύλακες.

Ειδικές περιπτώσεις εισόδου αλλοδαπών

Άρθρο 9.- 1. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Οικονομικών και του κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού Μεταφορών και Επικοινωνιών ή Εμπορικής Ναυτιλίας δύναται, αφού ληφθούν υπόψη και οι ανάγκες ασφάλειας της Χώρας, να καθορίζονται :

α. η απλούστερη διαδικασία του ελέγχου προσώπων, που μετέχουν περιηγητικού πλου (κρουαζιέρας) ή επιβαίνουν πλοίων αναμυχής ή αεροσκαφών, ειδικά ναυλωμένων.

β. οι προϋποθέσεις και η διαδικασία εισόδου – εξόδου των υπό ναυτολόγηση ή απόλυση αλλοδαπών ναυτικών.

2. Ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης δύναται να επιτρέπει την είσοδο αλλοδαπού, παρά την ύπαρξη απαγορευτικού λόγου, από τους αναφερόμενους στο άρθρο 6 του παρόντος, εφ' όσον τούτο επιβάλλεται για σπουδαίους λόγους δημόσιου συμφέροντος ή ανωτέρας βίας ή διευκόλυνσης της κίνησης ελληνικού πλοίου, η οποία δεν μπορεί να εξυπηρετηθεί με άλλο τρόπο.

Άδεια παραμονής ομογενών

Άρθρο 17.- 1. Αλλοδαπός, που επικαλείται την ιδιότητα του ομογενούς, υποχρεούται να δηλώσει τούτο κατά την παρουσίασή του στην αρμόδια προς καταγραφή αστυνομική αρχή, προσκομίζονται και τα επίσημα έγγραφα, που αποδεικνύουν τους ισχυρισμούς του.

2. Σε οποιαδήποτε περίπτωση αμφισβήτησης ή αμφιβολίας ως προς την ιδιότητα του αλλοδαπού ως ομογενή, κατά περίπτωση, αποφασίζει ο Υπουργός Εσωτερικών μετά γνώμη του Υπουργού Δημόσιας Τάξης αυτεπάγγελα ή ύστερα από αίτηση του ενδιαφερομένου, αφού εξετάσει τα σχετικά στοιχεία.

3. Κατά τη διάρκεια της ανωτέρω εξέτασης ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης δύναται, εφ' όσον κρίνει τούτο ως επιβαλλόμενο χάριν του δημόσιου συμφέροντος, να διατάξει την άμεση αναχώρηση του αλλοδαπού, ο οποίος δεν δικαιούται να επανέλθει μέχρι να εκδοθεί η οριστική απόφαση.

4. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών, Εθνικής Άμυνας, Εσωτερικών, Οικονομικών, Εργασίας και Δημόσιας Τάξης καθορίζονται οι προϋποθέσεις, η διάρκεια και η διαδικασία παροχής δικαιώματος εισόδου, διαμονής και εργασίας των ομογενών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'
ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Αναγνώριση και περίθαλψη προσφύγων

Άρθρο 24.- 1. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εξωτερικών και Δημόσιας Τάξης, εντός προθεσμίας ενός (1) έτους από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου καθορίζονται :

α. Η διαδικασία (κανονική και ταχύρρυθμη) εξέτασης αίτησης αλλοδαπού για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα και την παροχή ασύλου, ανάκλησης της αναγνώρισης, ως και απέλασης πρόσφυγα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Σύμβαση της Γενεύης της 28.7.1951, που κυρώθηκε με το Ν.Δ. 3989/1959, (ΦΕΚ 209, τ. Α') και στο Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης της 31.1.1967, που κυρώθηκε με τον Α.Ν. 389/1968 (ΦΕΚ 125, τ. Α').

β. Ο τρόπος συνεργασίας και ενημέρωσης της Υπατης Αρμοστείας Προσφύγων του Ο.Η.Ε., στα πλαίσια των υποχρεώσεων που απορρέουν από τα άρθρα 35 και 36 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951.

γ. Οι προϋποθέσεις και η διαδικασία έγκρισης της εισόδου και παραμονής των προστατευομένων μελών της οικογένειας αναγνωρισμένου πρόσφυγα, στα πλαίσια της οικογενειακής ενότητας.

δ. Ο τύπος και το περιεχόμενο του ταξιδιωτικού εγγράφου, που εκδίδεται κατ' εφαρμογή των άρθρων 11 και 13 της Σύμβασης του Δουβλίνου της 15^{ης} Ιουνίου 1990 « Περὶ καθορισμού του Κράτους μέλους, το οποίος είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σ' ένα από τα Κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης», που Κυρώθηκε με το Ν. 1996/1991 (ΦΕΚ 196, τ. Α').

2. Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Υγείας και Πρόνοιας, και Δημόσιας Τάξης, εντός προθεσμίας ενός (1) έτους από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου, καθορίζονται :

α. Η ίδρυση, διοικητική υπαγωγή, στελέχωση και λειτουργία Κέντρων Προσωρινής Διαμονής των αιτούντων να αναγνωρισθούν ως πρόσφυγες αλλοδαπών.

β. Η διοικητική υπαγωγή, στελέχωση και λειτουργία του υφιστάμενου στο Λαύριο Αττικής Κέντρου Προσφύγων. Η λειτουργία του Κέντρου Λαυρίου, καθώς και νέων Κέντρων δύναται να ανατεθεί με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας σε εποπτευόμενα από του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ή σε νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που δραστηριοποιούνται σε θέματα προσφύγων, τα οποία θα αναλαμβάνουν την ευθύνη λειτουργίας με ίδιο προσωπικό.

γ. Οι προϋποθέσεις και η διαδικασία παροχής ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης ή οποιασδήποτε άλλης οικονομικής και κοινωνικής συνδρομής σε άτομα, που έχουν αναγνωρισθεί από την αρμόδια Ελληνική Αρχή ως πρόσφυγες ή έχουν υποβάλει αίτηση για αναγνώριση ή τους έχει επιτραπεί η προσωρινή διαμονή, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 25 του παρόντος νόμου, προς αντιμετώπιση επειγουσών και σοβαρών καταστάσεων ανάγκης.

3. Με απόφαση των Υπουργών Υγείας και Πρόνοιας και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται ο τρόπος εισαγωγής και ο χρόνος παραμονής στα κέντρα της προηγούμενης παραγράφου των αλλοδαπών που ζητούν να αναγνωρισθούν ως πρόσφυγες, καθώς και άλλο συναφές θέμα.

4. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Δημόσιας Τάξης, εντός προθεσμίας ενός (1) έτους από τη δημοσίευση του παρόντος νόμου καθορίζονται :

α. Οι προϋποθέσεις και η διαδικασία παροχής άδειας εργασίας ή άλλης βοήθειας για την επαγγελματική αποκατάσταση των αναγνωριζόμενων ως προσφύγων από τις Αρχές της Χώρας μας.

β. Οι όροι με τους οποίους δύνανται να απασχοληθούν προσωρινά για κάλυψη άμεσων βιοτικών αναγκών, οι κατά το άρθρο 25 παρ. 1 του παρόντος αιτούμενοι την αναγνώρισή τους ως πρόσφυγες αλλοδαποί κατά το στάδιο της εξέτασης της σχετικής αίτησης, καθώς και οι κατ' εφαρμογή της παρ. 4 του ίδιου άρθρου προσωρινά διαμένοντες αλλοδαποί.

5. Οι δαπάνες που απαιτούνται για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 2 του παρόντος άρθρου, καθώς και της παρ. 6 του άρθρου 25 του παρόντος νόμου, βαρύνουν τον προϋπολογισμό του Υπουργείου Υγείας και Πρόνοιας.

Διαδικασία αναγνώρισης προσφύγων

Άρθρο 25.- 1. Με την επιφύλαξη των διατάξεων της Σύμβασης του Δουβλίνου της 15.8.1990, που κυρώθηκε με το Ν. 1996/1991 (ΦΕΚ 196, τ. Α'), καθώς και άλλων διεθνών δεσμεύσεων της Χώρας, ο αλλοδαπός που βρίσκεται κατ' οιονδήποτε τρόπο στο Ελληνικό έδαφος, αναγνωρίζεται ύστερα από αίτησή του ως πρόσφυγας και του παρέχεται άσυλο, εφόσον στο πρόσωπό του συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 1^Α της από 28.7.1951 Διεθνούς Σύμβασης της Γενεύης « περί της Νομικής Καταστάσεως των Προσφύγων» (Ν.Δ. 3989/1959, ΦΕΚ 209, τ. Α'), όπως τροποποιήθηκε με το από 31.1.1967 Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης (Α.Ν. 389/1968, ΦΕΚ 125, τ. Α').

2. Κατά προτεραιότητα και με ταχύρρυθμη διαδικασία εξετάζεται κατ' ουσία αίτηση ασύλου που :

α. Είναι προδήλως αβάσιμη, οι δε περί διώξεων ισχυρισμοί του αιτούντος είναι σαφώς ανυπόστατοι, δόλιοι και καταχρηστικοί των διαδικασιών του ασύλου,

β. Ο αιτών προέρχεται από τρίτη ασφαλή χώρα υποδοχής, στο έδαφος της οποίας δεν κινδυνεύει να διωχθεί για κάποιον από τους προβλεπόμενους στην προαναφερόμενη Σύμβαση λόγους, ούτε να επαναπροωθηθεί στη χώρα υπηκοότητάς του ή συνήθους διαμονής του.

3. Με τη διαδικασία της προηγούμενης παραγράφου του παρόντος άρθρου εξετάζεται και η αίτηση ασύλου που υποβάλλεται από αλλοδαπό κατά την άφιξή του σε σημείο εισόδου λιμένος ή αερολιμένος. Στην περίπτωση αυτή ο αιτών παραμένει στη ζώνη αναμονής καθ' όλο το χρόνο εξέτασης της αιτήσεώς του, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δεκαπέντε (15) ημέρες. Ως ζώνη αναμονής θεωρείται ο χώρος που εκτείνεται από το σημείο επιβίβασης και αποβίβασης, μέχρι το σημείο του διαβατηριακού ελέγχου. Στην εν λόγω ζώνη επιτρέπεται η πρόσβαση της Υπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους Πρόσφυγες.

Με απόφαση των Υπουργών Εμπορικής Ναυτιλίας και Δημόσιας Τάξης ή Δημόσιας Τάξης και Μεταφορών και Επικοινωνιών δύναται να καθορίζεται αντίστοιχα εντός λιμένων ή αερολιμένων και άλλος κατάλληλος χώρος για τη φιλοξενία των αιτουμένων άσυλο. Με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης δύναται να καθορίζονται ως χώροι φιλοξενίας των αιτουμένων άσυλο και άλλοι κατάλληλοι χώροι που βρίσκονται εκτός λιμένων ή αερολιμένων.

4. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις δύναται ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης, ιδίως για ανθρωπιστικούς λόγους, να εγκρίνει την προσωρινή διαμονή αλλοδαπού, του οποίου έχει απορριφθεί αίτηση για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα, μέχρις ότου καταστεί δυνατή η αναχώρησή του από τη Χώρα.

5. Η διαμονή αλλοδαπού, κατά το χρόνο εξέτασης της αίτησης για την αναγνώρισή του ως πρόσφυγα, καθώς και η διαμονή που εγκρίνεται μετά την απόρριψη της αίτησης αναγνώρισης, είναι προσωρινές και διέπονται από τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Δημόσιας Τάξης.

6. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Άμυνας, Εξωτερικών, Οικονομικών, Υγείας και Πρόνοιας, Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων και Δημόσιας Τάξης καθορίζεται το ειδικό καθεστώς προσωρινής προστασίας συγκεκριμένης κατηγορίας αλλοδαπών που καταφεύγουν στο Ελληνικό έδαφος για λόγους ανωτέρας βίας. Με την ίδια απόφαση καθορίζονται οι όροι και η διαδικασία υποδοχής των εν λόγω ατόμων, ως και παροχής σ' αυτά ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης ή άλλης βοήθειας προς κάλυψη των άμεσων βιολογικών αναγκών τους.

.....

Καταργούμενες και διατηρούμενες διατάξεις

Άρθρο 36.- Από της ισχύος του παρόντος νόμου καταργείται ο Ν. 4310/1929 (ΦΕΚ 287, τ. Α') « Περὶ εγκαταστάσεως και κινήσεως αλλοδαπών εν Ελλάδι, αστυνομικού ελέγχου, διαβατηρίων, απελάσεων και εκτοπίσεων», όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα και κάθε άλλη διάταξη, γενική ή ειδική, που αντίκειται στις διατάξεις του παρόντος ή ρυθμίζει θέματα που αποτελούν αντικείμενο αυτού. Η διάταξη του άρθρου 11 του από 8/12 Μαρτίου 1931 προεδρικού διατάγματος (ΦΕΚ 58, τ. Α') διατηρείται σε ισχύ.

Μέχρι να εκδοθούν τα προεδρικά διατάγματα και οι υπουργικές αποφάσεις, που προβλέπονται από τις διατάξεις του παρόντος, εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι αντίστοιχες σχετικές διατάξεις που ρυθμίζουν τα συναφή θέματα, εφ' όσον δεν αντίκεινται στον παρόντα νόμο.

Παράρτημα 4

Η ΣΥΜΒΑΣΗ ΤΟΥ 1951 ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Η Σύμβαση του ΟΗΕ του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων υιοθετήθηκε από τη Συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Καθεστώς των Προσφύγων και των Ανηθαγενών, η οποία πραγματοποιήθηκε στη Γενεύη από τις 2 έως τις 25 Ιουλίου του 1951. άνοιξε για υπογραφή από τα κράτη στις 28 Ιουλίου και τέθηκε σε ισχύ στις 22.4.1954.

Η Σύμβαση αποτυπώνει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των προσφύγων, καθώς και τις υποχρεώσεις των κρατών έναντι των προσφύγων. Θέτει επίσης τα διεθνή κριτήρια μεταχείρισης τους. Περιλαμβάνει όλες τις αρχές οι οποίες προάγουν και διασφαλίζουν τα δικαιώματα των προσφύγων στους τομείς της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της στέγης, της ελεύθερης κυκλοφορίας, της πρόσβασης στη δικαιοσύνη, της πολιτογράφησης και κυρίως το δικαίωμα της μη επαναπροώθησης τους σε χώρα όπου κινδυνεύουν να υποστούν δίωξη. Τα άρθρα 1 και 33 είναι από τα σημαντικότερα της Σύμβασης:

«Άρθρο 1 - Καθορισμός του όρου «πρόσφυξ»

Α(2) [κάθε άτομο το οποίο] συνεπεία δικαιολογημένου φόβου διώξεως λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων ευρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα και δεν δύναται ή, λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να απολαύη της προστασίας της χώρας ταύτης, ή εάν μη έχουν υπηκοότητα τινά και ευρισκόμενον εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους αυτού διαμονής..., δεν δύναται ή, λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να επιστρέψη εις ταύτην ...».

«Άρθρο 33 -Απαγόρευσις απελάσεως ή επαναπροωθήσεως»

1. Ουδεμία συμβαλλομένη χώρα θα απελαύνη ή θα επαναπροωθή, καθ' οιονδήποτε τρόπον, πρόσφυγας εις τα σύνορα εδαφών ένθα η ζωή ή ελευθερία αυτών απειλούνται δια λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητος, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων...».

Ο ορισμός του πρόσφυγα ο οποίος αποτυπώνεται στη Σύμβαση του 1951 ισχύει για τα άτομα τα οποία ήταν πρόσφυγες «λόγω γεγονότων τα οποία έλαβαν χώρα πριν την 1^η Ιανουαρίου 1951». Αυτός ο χρονικός περιορισμός όμως καταργήθηκε αργότερα με το άρθρο Α1 (2) του Πρωτοκόλλου του 1967 Τα συμβαλλόμενα στη Σύμβαση μέρη είχαν

τη δυνατότητα, κατά την προσχώρηση ή την υπογραφή της, να δηλώσουν εάν περιορίζουν τις συμβατικές υποχρεώσεις που αναλαμβάνουν στους πρόσφυγες οι οποίοι αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τις πατρίδες τους λόγω των γεγονότων που έλαβαν χώρα στην Ευρώπη.

Η Σύμβαση του 1951 για το Καθεστώς Των Προσφύγων -μαζί με το Πρωτόκολλο του 1967 -παραμένουν τα πλέον σημαντικό και μοναδικό παγκόσμια κείμενα του διεθνούς προσφυγικού δικαίου. Στις 31.12.1999 τα κράτη τα οποία είχαν προσχωρήσει στη Σύμβαση του 1951 και στο Πρωτόκολλο του 1967 ήταν 131, ενώ τα κράτη που είχαν κυρώσει το ένα ή και τα δύο κείμενα ήταν 138.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ελληνική Βιβλιογραφία

Γαλανοπούλου Μ. (1999), “Αλβανοί το 65% των ξένων εργατών”, εφημερίδα Επενδυτής, 17 Απριλίου.

Γετίμης, Π., (2002), *Αρχές, στόχοι Μεταναστευτικής πολιτικής- Επιχειρησιακό πρόγραμμα για τους Μετανάστες στην Ελλάδα-Σύνοψη*, Ι.Α.ΠΑ.Δ Ινστιτούτο Αστικού Περιβάλλοντος & Ανθρώπινου Δυναμικού Πάντειο Πανεπιστήμιο

Έκθεση του Εθνικού Παρατηρητηρίου Απασχόλησης σχετικά με την καταγραφή των αλλοδαπών που υπέβαλαν αίτηση για άδεια παραμονής (25-2-1999).

Έκθεση Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, (2002), Πρόσφυγες, Αιτούντες Άσυλο και άλλα άτομα που Υπάγονται στην Εντολή της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες: Πληθυσμός και Αλλαγές.

ΕΣΥΕ, 2001, Απογραφή Πληθυσμού.

Καβουνίδη Γ. Και Χατζάκη Λ., (1999), Αλλοδαποί που υπέβαλαν αίτηση για κάρτα προσωρινής παραμονής: Υπηκοότητα, φύλο και χωροθέτηση, Αθήνα: Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας.

Ν. 1975/1991 όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 2910/2001, Είσοδος – έξοδος, παραμονή, εργασία, απέλαση αλλοδαπών, διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπών προσφύγων και άλλες διατάξεις

Π.Δ.61/1999, Διαδικασία αναγνώρισης αλλοδαπού πρόσφυγα, ανάκληση της αναγνώρισης και απέλαση αυτού, έγκριση εισόδου των μελών της οικογένειάς του και τρόπος συνεργασίας με τον εκπρόσωπο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα

Ύπατη Αρμοστεία των Ην. Εθνών για τους Πρόσφυγες, (1997-1998), «Πρόσφυγες του Κόσμου», *Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, σελ 78*

Ύπατη Αρμοστεία των Ην. Εθνών για τους Πρόσφυγες, (2000), «Πρόσφυγες του Κόσμου», *Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, σελ 27-29, 184, 188*

Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, (Ιούλιος 2007) Η Επιστροφή των αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα στην περίπτωση της «διακοπής» εξέτασης του αιτήματός τους για άσυλο.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ξένη Βιβλιογραφία

- Baldwin-Edwards, M. (2002), 'Semi-Reluctant Hosts: Southern Europe's Ambivalent Response to Immigration', *Brown Journal of World Affairs*, Fall; revised version published in *Studi Emigrazione*, 145, July, pp 27-48; MMO, Working Paper 3, November (on the web at http://www.uehr.panteion.gr/data_en/3541.htm)
- Bela Hovy, (2001), "Statistically correct asylum data : prospects and limitations"-
- Boyd, M(1984), "At a disadvantage: Occupational Attainment of Foreign Born Women in Canada", *International Migration Review*, 18(4).
- Chan K and L.Lam, (1987), Psychological Problems of Chinese- Vietnamese Refugees Resettling in Quebec.' In *Uprooting, Loss and Adaptation: The Resettlement of Indochinese Refugees in Canada*. Canadian Public Health Association. Pp.27-41.
- Dorais L-J, (1991), "Refugee Adaptation and Community Structure: The Indochinese in Quebec city, Canada", *International Migration Review*, 25(3). Dorais, K. Chan, and D. Indra. Montreal: Canadian Asian Studies Association. Pp.69-94
- EUROSTAT, (2006), " Non-national populations in the EU Member States"
- Hatcher, L and E. J. Stepanski, (1994), *A Step by Step approach to Using the SAS System For Univariate and Multivariate Statistics*. Cary, NC: SAS Institute Inc.
- Indra, D., (1988), *Self-Concept and Resettlement: Vietnamese and Sino-Vietnamese in a Small Prairie City*". In *Ten Years Later: Indo-Chinese Communities in Canada*. Ed. L-J.
- IOM & UN (2000), *World Migration Report*, Pp;167-184.
- Lin, K., L. Tazuma and M. Masuda, (1979), "Adaptation Problems of Vietnamese Refugees," *Archives of General Psychiatry*, 36.
- Michalowski, M., (1987), "Trifactoral analysis of immigrant Adaptation", Ottawa: Statistics Canada Demography division.
- Montgomery J. Randal (1996) "Components of Refugee Adaptation"
- Montgomery, R, 1991, *Predicting Vietnamese Refugee Adjustment to Western Canada*", *International Migration*, 29(1)
- Neumayer, Eric 2005, "Asylum Recognition Rates in Western Europe"
- Nguyen, L. T and A. B Henkin, (1982), "Vietnamese Refugees in the United States: Adaptation and Transitional Status," *Journal of ethnic studies*, 9.

Psimmenos, I. and Georgoulas, S. (2001), 'Immigration Pathways: the case of Greece', in Triantafyllidou, A. and Strath, Immigration Pathways: A historic, demographic and social policy perspective, Brussels: EU/IEU

Richmond, A. H., (1974), "Aspects of Absorption of Immigrants".Ottawa : Canadian immigration and population Studies, Manpower and Immigration

Samuel, T. J and B Woloski, (1985), "The Labour Market Experiences of Canadian Immigrants", International Immigration, 25(1)

UNHCR (2003)Statistical Yearbook

UNHCR, (1996), Revised January 1999 Division of International Protection Information & Accession Package : the 1954 Convention relating to the Status of Stateless Persons and the 1961 Convention on the Reduction of Statelessness.

Woon, Y. E, H. Wong and D. Woo, (1988), "Loose Sand: The Ethnic Vietnamese and Sino-Vietnamese community in Greater Victoria, 1980-85. ". In Ten Years Later: Indo-Chinese Communities in Canada. Ed. L-J. Dorais, K. Chan, and D. Indra. Montreal: Canadian Asian Studies Association. Pp.37-68.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ